

ALFRED DE MUSSET

(1810–1857)

LORENZAČAS

(1833)

Iš prancūzų kalbos išvertė

VIOLETA TAURAGIENĖ

VEIKĖJAI

Aleksandras Medičis – Florencijos kunigaikštis

Lorencas Medičis (Lorenzačas) – jo pusbrolis

Kozimas Medičis – jo pusbrolis

Kardinolas Čibas

Markizas Čibas – jo brolis

Sinjoras Mauricijus – Aštuonių Tarybos kancleris

Kardinolas Bačas Valoris – Popiežiaus įgaliotinis

Džulianas Salviatis

Filipas Strocis

Pjetras Strocis – jo sūnus

Tomazas Strocis – jo sūnus

Leonė Strocis – Kapujos prioras

Robertas Korsinis – tvirtovės komendantas

Pala Ručelajis – didikas respublikonas

Alamanas Salviatis – didikas respublikonas

Frančeskas Pacis – didikas respublikonas

Bindas Altovitis – Lorenzo dėdė

Venturis – miestelėnas

Tebaldeo – tapytojas

Skoronkonkolas – samdomas žudikas

Aštuonių Taryba

Džomas Vengras – kunigaikščio ginklanešys

Mafijas – miestelėnas

Marija Soderini – Lorenzo motina

Katerina Džinori – Lorenzo teta

Markizė Čibo

Luiza Stroci

Dvi rūmų damos ir vokiečių kareivis

Auksakalys, prekijas, du mokytojai ir du vaikai, pažai, kareiviai, vienuoliai, dvariškiai, tremtiniai, moksleiviai, tarnai, miestelėnai ir t. t.

Veiksmas vyksta Florencijoje.

PIRMAS VEIKSMAS

I scena

Sodas. Mėnesiena. Vienas paviljonas – scenos gilumoje, kitas – pirmame plane.

Jeina KUNIGAİKŠTIS ir LORENCAS, susisupę į apsiaustus; DŽOMAS su žibintu rankoje.

KUNIGAİKŠTIS. Jei ji vers laukti dar ketvirtą valandos, – einu. Velniškai šalta.

LORENCAS. Kantrybės, Jūsų Šviesybe, kantrybės.

KUNIGAİKŠTIS. Turėju išeiti iš motinos namų vidurnaktį; štai jau vidurnaktis, o jos vis nėra.

LORENCAS. Jei neateis, galit vadinti mane kvailiu, o jos seną motiną – padoria moterimi.

KUNIGAİKŠTIS. Prisiekiu Popiežiaus žarnomis! Man tai kaštavo tūkstantį dukatų.

LORENCAS. Sumokėjome dar tik pusę kainos. Už tą mažylę garantuoju. Dvi didžiulės ilgesingos akys, – jos neapvils. Kas gali būti įdomiau žinovui už ištvirkavimą nuo kūdikystės? Penkiolikmetę mergaičiukę regėt kaip būsimą ištvirkėlę: atidžiai stebi, pasėji, tėviškai įspraudi paslaptinę ydos sėklą į draugišką patarimą, į švelnų patapšnojimą per smakrą; pasakai viską ir nesakai nieko, nelygu tėvų būdas; pamažu pratini bundančią vaizduotę įkūnyti iliuzijas, paliesti tai, kas ją baugina, niekinti tai, kas ją apsaugo! Viskas įvyksta kur kas greičiau nei galima įsivaizduoti; svarbiausia – būti taikliam. O jau šita – tai tikras lobis! Su ja, Jūsų Šviesybe, praleisite žavingą naktį! Koks drovumas! Katytė, geidžianti uogienės, bet nenorinti susipurvinti letenėlių. O jau kokia švaruolė, tikra flamandė! Tiesiog miesčionės idealas. Beje, dorų žmonių duktė: stokodami lėšų, jie negalėjo duoti jai gero išsilavinimo – jokių tvirtų principų, vien tik plonytis blizgantis paviršius; tačiau kokia audringa versmė, kokia galinga nuostabi upė alma po trapiu ledo sluoksniu, kuris įlūžta nuo kiekvieno žingsnio! Žydintis krūmas dar niekad nėra užmezgęs retesnio vaisiaus, tyram vaikystės ore dar niekada nesu užuodęs tokio kvapaus lipšnumo.

KUNIGAİKŠTIS. Po velnių! Nematau sutarto ženkle! O dar turiu nueiti į Nazių balių: šiandieną jis išleidžia už vyro savo dukterį.

DŽOMAS. Eime prie paviljono, monsinjore, jei reik pagrobti merginą, už kurią jau sumokėta pusė kainos, galime ir į langą pabelsti.

KUNIGAİKŠTIS. Eime. Vengras teisis.

Išeina. Jeina MAFIJAS.

MAFIJAS. Susapnavau seserį, einančią per sodą, išpuoštą brangakmeniais, su vienu žibintu rankoje. Net pašokau iš patalo. Dievaži, tai tik sapnas, bet pernelyg baisus, kad nepakirstum iš miego. Dėkui Dievui, paviljono, kur mažylė miega, langai kaip ir visuomet uždaryti; pro mūsų seno figmedžio lapus regiu menką jos lempos šviesą. Kvaila mano baimė jau sklaidosi, pašėlę širdies tvinksniai rimsta. Beprotis! Akis užplūdo ašaros, sakytum vargšei mano seseriai išties grėšė pavojus. Ką aš girdžiu? Kas ten tarp šakų juda?

Gilumoje per sceną pereina MAFIJO SESUO.

Ar vis tebesapnuoju? Tai mano sesers šmėkla. Jos rankoje – vienpusis žibintas, o ant krūtinės spindi vėrinys, nutviekstas mėnulio spindulių. Gabriele, Gabriele! Kur eini?

Grįžta DŽOMAS ir KUNIGAİKŠTIS.

DŽOMAS. Tai tikriausiai nelaimėlis jos brolis, apsėstas nemigos. Lorencas nuves jūsų gražuolę į rūmus per šonines duris, o mums bijoti nėra ko.

MAFIJAS. Kas jūs? Ei! Stokit! *(Išsitraukia kardą)*

DŽOMAS. Garbingasai storžievi, mes – tavo draugai.

MAFIJAS. Kur mano sesuo? Ko jūs čia ieškote?

DŽOMAS. Tavo sesutė išskrido iš lizdo, šaunusis valkata. Atverk sodo vartus.

MAFIJAS. Trauk kardą ir ginkis, žmogžudy!

DŽOMAS *(Puola prie jo ir nuginkluoja).* Liaukis, kvailių karaliau, nesikarščiuok!

MAFIJAS. O gėda! O nelaimių nelaime! Jeigu Florencijoje dar esama įstatymų, jeigu dar esama šioj žemėj teisingumo, prisiekiu visu tuo, kas pasaulyje tikra ir šventa, – pulsiu po kojų kunigaikščiui, ir jis lieps jus abu pakarti.

DŽOMAS. Po kojų kunigaikščiui?

MAFIJAS. Taip, taip, žinau, kad tokie niekšai, kaip jūs, nebaudžiami išskerdžia ištisas šeimas. Bet net jei man ir teks numirti, girdit, aš netylėsiu mirdamas, kaip daugelis kitų. Jei kunigaikštis nežino, kad jo miestas – banditų, nuodytojų, garbę praradusių merginų miškas, tai aš jam šitai pasakysiu. Ak! Žudynės! Ak! Geležis ir kraujas! Aš jums parodysiu, kas yra teisingumas!

DŽOMAS. Kirsti, Jūsų Šviesybe?

KUNIGAİKŠTIS. Na jau! Nukirsti šitą vargšą žmogų! Eik išsimiegok, bičiuli, rytoj atsiųsim tau kelis dukatus. *(Išeina)*

MAFIJAS. Tai Aleksandras Medičis!

DŽOMAS. Taip, šaunusis storžievi, jis pats. Ir jei tau brangios tavo ausys, tai nesigirk, kad jis tave aplankė. *(Išeina)*

II scena

Gatvė. Aušta. Iš apšviesto namo išeina keletas KAUKIŲ.

ŠILKO PARDAVĖJAS ir AUKSAKALYS atidaro savo parduotuves.

ŠILKO PARDAVĖJAS. È! È! Tėtuši Mondela! Koks vėjelis mano šilkams. *(Dėlioja šilko atraižas)*

AUKSAKALYS *(Žiovaudamas).* Galva sprogte sprogsta. Tegu kur galas tas jų vestuves! Kiaurą naktį nesudėjau bluosto.

PREKIJAS. Mano žmona irgi, kaimyne, vargšėlė tik rangėsi kaip ungyrys. Ak! Kai esi jaunas, neužmiegi griežiant smuikams.

AUKSAKALYS. Jaunas! Jaunas! Lengva jums sakyti. O kai barzda tokia, kaip mano, – jau nebejaunas, ir vis dėlto, dievaž, nuo tos prakeiktos muzikos ir man ima niežėti padai.

Pro šalį praeina DU MOKSLEIVIAI.

PIRMASIS MOKSLEIVIS. Velnioniškai įdomus reginys. Prasibrauni pro kareivius prie durų ir žiūri, kaip jie išeina apsitaisę įvairiausių spalvų drabužiais. Palauk! Čia Nazių namai. (*Kvėpuodamas šildo pirštus*) Nuo to portfelio pirštai sustingo į ledą.

ANTRASIS MOKSLEIVIS. O mus prileis arčiau?

PIRMASIS MOKSLEIVIS. Kodėl gi turėtų neprileisti? Juk mes – Florencijos piliečiai. Pažvelk į tą minią, susispietusią prie durų: kiek arklių, kiek pažų, kiek livrėjų! Visi tik zuja pirmyn atgal, čia reikia šokio tokio išmanymo: galiu išvardinti visas įžymybes; ištyrinėji įdėmiai visus kostiumus, o vakare ir pasakoji dirbtuvėje: „Siaubingai noriu miego, kiaurą naktį praleidau kunigaikščio Aldobrandinio baliuje, pas grafą Salviatį: kunigaikštis vilkėjo tokiais drabužiais, kunigaikštienė anokiais“ – ir nemeluoja. Na, eikš, įsitverk man į apsiaustą.

Jie atsistoja prie namo durų.

AUKSAKALYS. Girdit, ką šneka tie vėpsotojai? Tegu tik pamatyčiau kurį iš savo pameistrių šitaip darbuojantis!

PREKIJAS. Na jau, na jau, tėtuši Mondela, ten, kur malonumas nieko nekainuoja, jaunimas nieko nepraranda. Širdis man džiaugiasi matant, kaip tų šelmiūkščių akys iššoka ant kaktos iš nuostabos. Pats toks buvau – viską uodžiau ir ieškojau naujienų kur galėdamas. Rodos, toji Nazi – graži mergiotė ir Marteliui nusisekė. Tipiška florentietiška šeima! Kaip gražiai laikosi tie kilmingi sinjorai! Prisipažįstu, tos šventės man patinka. Ramiai guli sau lovoje, atsmaukęs kraštelį užuolaidos, retkarčiais žvilgteli į tas rūmų šviesas, pasiklausai už dyką šokių muzikos ir sakai sau: „É! É! Ten šokia mano audiniai, mano gražieji taurieji audiniai, gaubiantys tų šaunių, ištikimų ponų kūnus.“

AUKSAKALYS. Šoka nemaža ir tokių, už kuriuos dar nesumokėta; dėl jų mažiausiai sielvartaujama, kai jie sulaistomi vynu, juos nesivaržoma trint į sienas. Kad tie kilmingi ponai linksminasi, nieko nuostabaus, tam jie sutverti, tik esama visokių pasilinksminimų, ar ne tiesa?

PREKIJAS. Taip, taip, pavyzdžiui, šokiai, pasijodinėjimas, žaidimai kamuoliu ir krūva kitų. Tik ką jūs norėjot pasakyti, tėtuši Mondela?

AUKSAKALYS. Gana! Žinau, ką pasakiau. Tau rūmų sienos dar niekad nėra geriau įrodžiusios, kokios jos tvirtos. Seniau joms nereikėjo tiek tvirtumo apsaugot protėviams nuo dangaus liūčių, kiek dabar reikia, kad atlaikytų jų ainius, kai šie prisigeria.

PREKIJAS. Vyno stiklas tik nuskaidrina protą, tėtuši Mondela. Užeikite į mano krautuę, aš jums parodysiu aksomo atraizą.

AUKSAKALYS. Taip, kaimyne, nuskaidrina protą ir pataiso nuotaiką; seno vyno stiklas gražiai atrodo rankoje, kuri uždirbo jį savo prakaitu; tuomet linksmi jį kilsteli, ir jis įlieja drąsos į dorą, šeimai dirbančio žmogaus širdį. O tie rūmų plevėsos – kiauros statinės, be jokios gėdos. Kam bus malonu, kai sugyvulėsi, sužvėrėsi? Nei kitam, nei sau, o juo labiau ne Dievui.

PREKIJAS. Reik pripažinti, karnavalas buvo klaikus, o tas prakeiktas sviedinys sugadino man prekių už kokias penkias dešimtis florinų. Stročiai, dėkui Dievui, man juos sumokėjo.¹

AUKSAKALYS. Stročiai! Tenubaudžia Dievas tuos, kurie išdrįso pakelti ranką prieš jų sūnėną! Filipas Stročis – šaunias vyras Florencijoje.

PREKIJAS. Nors kaip tik Pjetras Stročis įrideno į mano krautuvę tą prakeiktą sviedinį ir ant uolekčio siuvinėto aksomo liko trys didžiulės dėmės. Beje, tėtuši Mondela, ar mudu pasimatysim Montolivete?

AUKSAKALYS. Trainiotis po mugės – ne mano amatas, bet į Montolivetą nueisiu iš pamaldumo. Tai šventa vieta, kaimyne, už jos aplankymą atleidžiamos visos nuodėmės.

PREKIJAS. Ir labai jau gerbtina vieta, kaimyne; pinigų prekijai ten uždirba daugiau nei bet kurią kitą metų dieną. O koks malonumas žiūrėti į tas kilnias damas, kai jos, išėjusios iš pamaldų, čiupinėja, apžiūrinėja visus audinius. Te Dievas saugo jo šviesybę! Rūmai – gražus daiktas.

AUKSAKALYS. Rūmai! Juos užkorė liaudžiai ant sprando, žmogau! Florencija buvo – ir ne taip seniai – geras, tvirtai sumūrytas namas; visi tie rūmai, kuriuose gyveno mūsų kilmingos giminės, buvo to namo kolonos. Nė viena jų nepranoko kitos nė per colį; visos sykiu jos laikė seną, gerai sucementuotą skliautą ir mes vaikštinėdavom po jį nesibaimindami, kad ant galvos nukris akmuo. Bet atsirado du neapdairūs architektai, jie ir sugadino viską: tarp mūsų kalbant, tai popiežius ir imperatorius Karolis. Imperatorius įėjo į tuos namus pirmas, išlaužęs juose didžiulę spragą. Paskui jie nutarė vieną minėtų kolonų, – Medičių šeimą – padaryti varpine, ir toji varpinė, lyg koks nelaimės grybas, išdygo per vieną naktį. Na o po to, žinot, kaimyne, kadangi tas statinys ėmė siūbuoti nuo vėjo, nes galva buvo per sunki ir trūko vienos kojos, tą varpine tapusį stulpą pakeitė didžiuliu beformiu purvo ir spjaudalų gniutulu ir pavadino citadele; vokiečiai įsitaisė tame prakeiktame urve lyg žiurkės sūryje; mes turime žinoti, kad, nors jie lošia kauliukus ir geria savo rūgštų vyną, jų akys nukreiptos į mus. Kas, kad florentiečių šeimos šaukia, kad liaudis ir prekijai kalba, Florenciją valdo Medičiai, pasitelkę tą garnizoną; jie ryja mus kaip nuodingas auglys ryja nesveiką skrandį; juk tik su tų alebardų, vaikštinėjančių ant citadelės stogo, pagalba kažkoks mergvaikis, kažkoks tik pusgrynis Medičis, bukalgalvis, dangaus sutvertas būti mėsininku ar kumečiu, voliojasi mūsų dukterų lovose, geria mūsų vyną, daužo mūsų langus, o mes dar jam už tai sumokam.

PREKIJAS. Velniai rautų, kaip jūs įsivažiavote! Lyg būtumėt išmokęs atmintinai; nepatariu jums to kalbėti bet kam, kaimyne Mondela.

AUKSAKALYS. Teištremia mane kaip daugelį kitų! Romoje žmonės ne prasčiau gyvena. Velniop tas vestuves, tuos, kurie jose šoka, ir tuos, kurie jas rengia! (*Įeina į savo krautuvę*)

PREKIJAS prisijungia prie smalsuolių. Praeina MIESTELĖNAS su ŽMONA.

ŽMONA. Giuljelmą Martelis – gražus vyras, ir turtingas. Nikolui Naziui pasisekė, kad gavo tokį žentą. Žiūrėk! Tas balius dar nesibaigė. Pažvelk į tas šviesas!

MIESTELĖNAS. O kada mudu ištekinsime savo dukrą?

ŽMONA. Kaip viskas apšviesta! Šokti iki tokio vėlaus ryto – tai bent šventė! Sako, ir kunigaikštis ten.

---

¹ Buvo toks paprotys per karnavalą ridenti gatvėmis didžiulį sviedinį: jis pargriaudavo praeivius ir suardydavo vitrinas. Pjetras Stročis buvo už tai suimtas. (*Aut. past.*)

MIESTELĖNAS. Dieną paversti naktimi, o naktį – diena – patogus būdas nesusitikti su dorais žmonėmis. Tos alebardos prie vestuvių baltos slenkščio – puikus išradimas, dievaži! Tesaugo Viešpats mūsų miestą! Kaskart daugiau tų vokiečių šunų išlenda iš prakeiktos tvirtovės.

ŽMONA. Žiūrėk, kokia graži kaukė. Ak! Kokia graži suknelė! Deja, visa tai brangiai kaštuoja, o mūsų namai – elgetynas.

Išeina.

KAREIVIS (*Prekijui*). Pasitrauk, šunsnuki! Praleisk arklius.

PREKIJAS. Pats tu šunsnukis. Prakeiktas vokiečių.

KAREIVIS sukerta jam ietimi.

PREKIJAS (*Pasitraukia*). Tai štai kaip laikomasi sutarties! Tie niekšai užgaulioja miestelėnus. (*Jeina į savo namus*)

MOKSLEIVIS (*Draugui*). Matai tą, kuris nusiima kaukę? Tai Pala Ručelajis. Šaunuolis kaip reta! O tas mažiukas šalia jo – Tomazas Strocis, žmonės jį praminė Mazaču.

PAŽAS (*Šaukia*). Jo Šviesybės arklių!

ANTRASIS MOKSLEIVIS. Pasitraukim, išeina kunigaikštis.

PIRMASIS MOKSLEIVIS. Manai, kad jis tave suvalgys?

Minia prie durų gausėja.

MOKSLEIVIS. Štai šitas – Nikolinis, o anas – tvirtovės komendantas.

Išeina vienuole persirengęs KUNIGAIKŠTIS drauge su tokiais pat drabužiais vilkinčiu DŽULIANU SALVIAČIU, abu kaukėti.

KUNIGAIKŠTIS (*Sėdasi ant arklio*). Vyksi su manim, Džulianai?

SALVIATIS. Ne! Šviesybe, dar luktelsiu. (*Šnabžda jam į ausį*)

KUNIGAIKŠTIS. Gerai, gerai, drąsiau!

SALVIATIS. Ji graži kaip velnias. Nesitveriu savo kailyje, kad tik pavyktų atsikratyti žmona... (*Grįžta į balių*)

KUNIGAIKŠTIS. Tu apgirtai, Salviati, kad mane kur velnias! Tavo kojos linksta. (*Išvyksta su savo svita*)

MOKSLEIVIS. Dabar, kunigaikščiui išvykus, puota greit baigsis.

Iš visų pusių pasipila KAUKĖS.

ANTRASIS MOKSLEIVIS. Rausvos, žalios, mėlynos, net mirga akyse, man galva svaigsta.

MIESTELĖNAS. Rodos, vakarienė pernelyg užsitęsė, šit du jau nebepastovi ant kojų.

TVIRTOVĖS KOMENDANTAS lipa ant arklio, jam ant pečių pažyra butelio šukės.

TVIRTOVĖS KOMENDANTAS. Po perkūnais! Kam čia užėjo noras pažaisti žudynes?

KAUKĖ. Argi nematote, pone Korsini. Žiūrėkit, ana ten, prie lango, tai Lorencas, persirengęs vienuole.

TVIRTOVĖS KOMENDANTAS. Kad tave kur velnias, Lorenzačai. Sužeidei mano arklį. (*Langas užsidaro*) Kad jį kur galas tą girtuoklį ir jo tylas išdaigas! Niekšas, nè trissyk nešyptelėjęs per visą savo amžių, dūksta lyg mokinukas per atostogas. (*Išjoja*)

Išeina LUIZA STROCI, lydima DŽULIANO SALVIAČIO.

Jis palaiko jai balnakilpę. Ji atsisėda ant arklio.

Paskui ją eina arklininkas ir guvernantė.

SALVIATIS. Kokia žavi kojytė, miela mergaitė! Tu – saulės spindulys, nutvilkęs mane iki kaulų smegenų.

LUIZA. Sinjore, kavalieriui nedera taip kalbėti.

SALVIATIS. O tavo akys, širdelė! Kaip saldu būtų nušluostyt šitą petį, sudrėkusį ir tokį gaivų! Ką tau padovanoti, kad šiandakt tapčiau tavo kambarine? Kaip smagu būtų nuauti tą gražią kojytę!

LUIZA. Paleiskit mano koją, Salviati.

SALVIATIS. Ne, prisiekiu Bakchu, kol nepasakysi, kada priimsi mane į savo lovą.

LUIZA sukerta arkliui ir nušuoliuoja.

KAUKĖ (*Salviačiui*). Mažoji Stroci išlėkė raudona kaip žarija. Jūs ją supykdet, Salviati.

SALVIATIS. Niekis! Jaunos merginos pyktis ir ryto lietus... (*Išeina*)

III scena

Markizo Čibo namai.

MARKIZAS, vilkintis kelionės drabužiais, MARKIZĖ, ASKANIJAS, KARDINOLAS ČIBAS sėdi.

MARKIZAS (*Apkabina sūnų*). Norėčiau pasiimt tave kartu, mažyli, tave ir tą didžiulį tavo karda, tabaluojantį tarp kojų. Bet būk kantrus: Masa netoli, iš aš atvešiu tau gražią dovaną.

MARKIZĖ. Sudie, Laurencijau, tik paskubėkit grįžti!

KARDINOLAS. Markize, tos ašaros tikrai nereikalingos. Sakytum mano brolis vyksta į Palestiną. Juk jo valdose jam negresia joks pavojus.

MARKIZAS. Broli, nesmerkit šitų gražių ašarų. (*Bučiuoja žmoną*)

KARDINOLAS. Aš tik norėčiau, kad padorumas ne šitaip reikštųsi.

MARKIZĖ. Nejaugi ašaros ir padorumas nesuderinami, monsinjore? Nejaug jos tinka tik atgailai ir baimei?

MARKIZAS. Ne, prisiekiu dangumi! Juk geriausios ašaros – tai meilės ašaros. Nešluostykite jų nuo mano veido, jomis pasirūpins vėjas, te jos iš lėto nudžiūsta kelyje! Na, brangioji, ar nieko neperduosite savo numylėtiniams? Nejaugi nereikės išstarti, kaip visados, tų jaudinančių žodžių, kuriuos jūs perduodate nuo savęs senosios mano tėviškės uoloms, kriokliams?

MARKIZĖ. Ak! Vargšai mano kriokliukai!

MARKIZAS. Tikra teisybė, mieloji, jie visai nuliūdo be jūsų. *(Tyliau)* Kitados jie buvo tokie linksmi, ar ne, Ričarda?

MARKIZĖ. Vežkitės mane!

MARKIZAS. Taip ir padaryčiau, jei būčiau beprotis, beveik toks ir esu, nors vis dar nutaisau tą savo seną kareivio miną. Nebekalbėkim apie tai. Juk išvykstu savaitei. Mano brangi Ričarda pamatys savo sodus, kai jie bus ramūs, tušti ir purvinos valstiečių kojos nebemindys jos numylėtų alėjų. Pats turiu suskaičiuoti visus senus medžius, kurie man primena tavo tėvą Alberiką, ir visus žolės stiebus savo miškuose; nuomininkai ir jų jaučiai – mano reikalas. Bet kai tik pamatysiu išdygus pirmą gėlę, iškart visus – pro duris ir atsivežu jus.

MARKIZĖ. Labiausiai myliu tą pirmą mūsų vejų gėlę. Žiema tokia ilga! Man visuomet atrodo, kad tos vargšės gėlytės niekad nebepražys.

ASKANIJAS. Kokiu arkliu tu joji, tėve?

MARKIZAS. Eime į kiemą, pamatysi. *(Išeina)*

MARKIZĖ lieka viena su KARDINOLU. Pauzė.

KARDINOLAS. Rodos, prašėte, kad šiandien išklausyčiau jūsų išpažintį, markize?

MARKIZĖ. Ne dabar, kardinole. Gal šįvakar, jei Jūsų Eminencija bus laisvas, arba rytoj, jeigu jums bus patogiu. Dabar aš nepriklausau pati sau. *(Eina prie lango ir atsisveikindama moja vyrui)*

KARDINOLAS. Jei ištikimam Dievo tarnui būtų leista apgailėstauti, aš pavydėčiau savo brolio dalios. Tokia trumpa ir paprasta, tokia rami kelionė. Aplankyti vieną iš savo valdų, juk ji čia pat, už keleto žingsnių. Jis išvyksta tiktai savaitei, o šitiek liūdesio, tokio švelnaus liūdesio atsisveikinant. Laimingas, kurį taip myli po septynerių santuokos metų! Juk praėjo jau septyneri metai, markize, ar ne?

MARKIZĖ. Taip, kardinole, mano sūnui – šešeri.

KARDINOLAS. Ar buvot vakar Nazių vestuvėse?

MARKIZĖ. Taip, kardinole.

KARDINOLAS. Kaip kunigaikštis, persirengęs vienuole?

MARKIZĖ. Kodėl kunigaikštis, persirengęs vienuole?

KARDINOLAS. Man sakė, kad jis išsirinko būtent tą kostiumą, bet gal tai netiesa?

MARKIZĖ. Jis iš tikrųjų buvo persirengęs vienuole. Ak! Malaspina, atėjo liūdnas metas visiems šventiems dalykams!

KARDINOLAS. Galima gerbti šventus dalykus ir beprotišką akimirką apsitaityti kokio nors vienuolio rūbais neketinant pakenkti katalikų Bažnyčiai.

MARKIZĖ. Pavojingas ne ketinimas, o pavyzdys. Aš ne tokia, kaip jūs, mane tatau papiktino. Teisybė, aš ne itin žinau, ką leidžia ir ko neleidžia paslaptingi jūsų įstatai. Dievas težino, kur jie veda. Tie, kurie deda žodžius ant priekalo ir raito juos kūju ir dilde, nevisad pagalvoja, kad tie žodžiai reiškia mintis, o mintys – poelgius.

KARDINOLAS. Na, žinoma, na, žinoma, markize! Bet kunigaikštis jaunas ir, kertu lažybų, tas koketiškas vienuolės apdaras jam puikiai tiko.

MARKIZĖ. Kuo puikusiai, trūko tik keletas jo pusbrolio Ipolito Medičio kraujo lašų.

KARDINOLAS. Ir frigiškosios kepuraitės, ar ne taip, sesute? Kokia neapykanta vargšui kunigaikščiui!

MARKIZĖ. O jums, jo dešinei rankai, nesvarbu, kad Florencijos kunigaikštis – Karolio Penktojo prefektas, pasaulietinis popiežiaus įgaliotinis, kaip kad Bačas – jo bažnytinis įgaliotinis? Jums nesvarbu, jums, mano Laurencijaus broliui, kad mūsų saulė meta ant citadelės sienų vokiečių šešėlius? Kad visų lūpomis čia kalba Imperatorius? Kad ištvirkavimas – ta vergovės apvadautoja, žvangina varpeliais liaudžiai raudant? O! Jeigu tik prireiktų, dvasininkija pultų skambinti visais varpais, kad užslopintų šitą raudą ir kad pažadintų Imperatoriaus erelį, jei šis užsnūstų ant varganų mūsų stogų. *(Išėina)*

KARDINOLAS *(Likęs vienas, kilsteli sienos kilimą ir tyliai pašaukia).* Anjolai!

Jeina PAŽAS.

Kas naujo šiandien?

ANJOLAS. Šitas laiškas, monsinjore.

KARDINOLAS. Duok šen.

ANJOLAS. Ak! Jūsų Eminencija, tai nuodėmė.

KARDINOLAS. Nenusidedi, kai paklūsti Romos Bažnyčios kunigo įsakymams. *(Anjolas paduoda jam laišką)* Juokinga klausyti tūžmingų vargšės markizės kalbų ir matyti, kaip ji bėga į meilės pasimatymą su tuo brangiu tironu, apsipylusi respublikoniškomis ašaromis. *(Atplėšia laišką ir skaito)* „Arba jūs būsit mano, arba atnešite nelaimę man, sau ir mudviejų namams.“ Kunigaikščio stilius lakoniškas, bet nestokoja ryžto. Pavyko jam įtikinti markizę ar ne, štai kur galvosūkis. Tas gana uolus meilininimasis trunka jau du mėnesiai, Aleksandruui tai daug, o ir Ričardai Čibo to turėtų pakakti. *(Paduoda laišką pažui)* Atiduok jį savo šeimininkei. Ir kaip visuomet – nė žodžio, taip? Pasikliauk manim. *(Duoda jam pabučiuoti ranką ir išėina).*

IV scena

Kunigaikščio rūmų kiemas.

KUNIGAIKŠTIS ALEKSANDRAS stovi terasoje. PAŽAI jodinėja kieme arklius. Jeina VALORIS ir SINJORAS MAURICIJUS.

KUNIGAIKŠTIS *(Valoriui).* Ar šįryt Jūsų Eminencija gavo naujienų iš Romos?

VALORIS. Paulius III siunčia Jūsų Šviesybei krūvą palaiminimų ir karščiausiai linki sėkmės.

KUNIGAIKŠTIS. Tik palinkėjimai, Valori?

VALORIS. Jo Šventenybė baiminasi, kad, būdamas pernelyg atlaidus, kunigaikštis nesusikurtų naujų pavojų. Liaudis nepratus taikytis su absoliučia valdžia, rodos, ir Imperatorius sakė tai Jūsų Šviesybei.

KUNIGAIKŠTIS. Štai kur gražus arklys, sinjore Mauricijau, dievaž. Ak! Koks velnioniškas pasturgalis!

SINJORAS MAURICIJUS. Nuostabus, Jūsų Šviesybe.

KUNIGAİKŠTIS. Vadinasi, sinjore apaštaly sosto įgaliotini, privalau nugenėti dar kelias netikusias šakas. Imperatorius ir popiežius padarė mane karaliumi, tačiau, prisiekiu Bakchu, man į rankas įdėjo skeptrą, kuris iš tolo tvoskia kirviu. Na, Valori, kas gi nutiko?

VALORIS. Aš esu kunigas, Šviesybe. Jeigu žodžiai, kuriuos pareiga verčia perduoti jums kuo tiksliausiai, vertinami taip griežtai, širdis man draudžia dar ką pridurti.

KUNIGAİKŠTIS. Taip, taip, žinau, kad esate šaunuolis. Dievaži, jūs vienintelis doras kunigas, kurį mačiau per visą savo gyvenimą.

VALORIS. Monsinjore, joks rūbas nei prideda, nei atima dorumo, o žmonių daugiau yra gerų negu blogų.

KUNIGAİKŠTIS. Vadinasi, jokių paaiškinimų?

SINJORAS MAURICIJUS. Gal aš galėčiau pasakyti, monsinjore? Visa tai nesunku paaiškinti.

KUNIGAİKŠTIS. Nagi?

SINJORAS MAURICIJUS. Rūmų skandalai erzina popiežių.

KUNIGAİKŠTIS. Ką tu čia paistai?

SINJORAS MAURICIJUS. Sakau – rūmų skandalai, Šviesybe. Kunigaikščio poelgių teisėjas gali būti tik jis pats. O popiežius reikalauja Lorenco Medičio, išvengusio jo teismo.

KUNIGAİKŠTIS. Jo teismo? Kiek žinau, jis niekada nėra įžeidęs popiežiaus, nebent tik Klementą VII, velionį mano pusbrolių, kuris dabar jau pragare.

SINJORAS MAURICIJUS. Klementas VII paleido iš savo valdų ištvirkėlį, kuris kartą pasigėręs nukapojo galvas Konstantino arkos statuloms. Paulius III negali to dovanoti kilmingajam florentietiško ištvirkavimo įsikūnijimui.

KUNIGAİKŠTIS. Po velnių! Įdomus vyrukas tas Aleksandras Farnezė! Jei ji baugina ištvirkavimas, kodėl gi jis nepasidomi savo benkartu, tuo mylimu Pjetru Farneze, kuris taip puikiai elgiasi su Fano vyskupu? Vos tik kas pradeda kalbėti apie vargšą Rencą, iškart prisimenamos tos sudaužytos statulos. Man regis, tai net įdomu – nukirsti galvas visiems tiems akmeniniams vyrams. Kaip bet kas kitas, aš globoju menus ir mano rūmuose gyvena geriausi Italijos menininkai, tačiau man nesuprantama popiežiaus pagarba toms statuloms, kurias jis rytoj pat ekskomunikuotų, jei jos būtų iš kūno ir kraujo.

SINJORAS MAURICIJUS. Lorenčas – bedievis, jis iš visko šaiposi. Jei Jūsų Šviesybės valdžia nebus apgaubta didžiulės pagarbos, ji bus netvirta. Liaudis niekinamai vadina Lorenčą Lorenzaču, visi žino, kad jis vadovauja jūsų pramogoms, ir to gana.

KUNIGAİKŠTIS. Raminkis! Tu užmiršti, kad Lorenčas Medičis – Aleksandro pusbrolis.

Įeina KARDINOLAS ČIBAS.

Kardinole, tik paklauskite, ką kalba šitie ponai: jie sako, kad popiežių žeidžia vargšo Renco skandalai ir todėl jie mano, kad šitai kenkia mano valdžiai.

KARDINOLAS. Monsinjoras Pranciškas Nolca, vakar pasakė Romos akademijoje prakalbą lotyniškai, ji buvo nukreipta prieš Konstantino arkos bjaurotoją.

KUNIGAİKŠTIS. Na, jau gana, jūs tuoj mane įsiutinsit! Rencas – pavojingas žmogus! Tas paskutinis bailys! Bobšė, blankus ištvirkėlio šešėlis! Svajotojas, naktį ir diena vaikštantis be kardo, nes bijo pamatyti jo šešėlį sau prie šono! Be to, filosofas, rašeiva, prastas poetas, nemokantis net soneto sukurti! Ne, ne, šešėlių aš nebijau. O! Prisiekiu Bakchu! Kas man darbo tie mano šunsniukių lotyniški pamokslai ir užgaulūs žodžiai! Lorencas man patinka ir, prisiekiu Viešpaties mirtimi, jisai liks čia.

KARDINOLAS. Jeigu bijočiau to žmogaus, tai ne dėl jūsų rūmų ir ne dėl Florencijos, o tik dėl jūsų paties, kunigaikšti.

KUNIGAİKŠTIS. Juokaujat, kardinole. Ar norite, kad pasakyčiau jums teisybę? (*Kažką tyliai sako*) Visa, ką sužinau apie prakeiktus tremtinius, apie aršius respublikonus, rengiančius prieš mane sąmokslą, sužinau iš Lorenco. Jisai slidus kaip ungurys, visur įsitrina ir viską man pasako. Argi ne jis surado būdą užmegzti ryšius su visais tais Stročiais, išlindusiais iš peklos? Taip, žinoma, jis mane sąvadauja, bet, patikėkit, jei jo tarpininkavimas kam nors ir kenkia, tai tik ne man. Štai, prašom!

Žemutinės galerijos gilumoje pasirodo LORENCAS.

Pažvelkite į tą menkutį kūną, į tą vaikštantį orgijos parytį. Nagi pažvelkite į tas įkritusias pajuodusias akis, į tas laibas ligotas rankas, vos išlaikančias vėduoklę, pažvelkit į tą niūrų veidą: retkarčiais jis nusišypso, bet nusijuokti nepajėgia. Ir jis – pavojingas žmogus? Na jau, na jau, jūs šaipotės iš jo. Ei! Rencai, eikš čionai, štai sinjoras Mauricijus, ieškantis progos su tavim susipykti.

LORENCAS (*Lipa terasos laiptais*). Sveiki, ponai, mano pusbrolio draugai!

KUNIGAİKŠTIS. Nes jau visą valandą kalbam apie tave, Lorencai. Ar žinai naujieną? Tave ekskomunikavo lotyniškai, bičiuli, o sinjoras Mauricijus tave vadina pavojingu žmogumi, ir kardinolas irgi; na, o šaunusis Valoris pernelyg drovus, kad galėtų ištarti tavo vardą.

LORENCAS. Pavojingas kam, Jūsų Eminencija? Paleistuvėms ar rojaus šventiesiems?

KARDINOLAS. Ir rūmų šuo gali pasiusti kaip bet kuris kitas šuo.

LORENCAS. Kunigo užgaulė turėtų nuskambėti lotyniškai.

SINJORAS MAURICIJUS. Bet kai ji ištariama Toskanos dialektu, į ją galima atsakyti.

LORENCAS. Aš ir nepastebėjau jūsų, sinjore Mauricijau, atleiskit, mane apakino saulė; bet jūs puikiai atrodot ir sakyčiau vilkite naujut naujutėlaičiais drabužiais.

SINJORAS MAURICIJUS. Jie tokie pat nauji, kaip jūsų sąmojis, aš persisiūdinau juos iš savo senelio švarko.

LORENCAS. Pusbroli, kai jums pabos kuri iš užkariautų priemiesčio merginų, pasiūskit ją sinjorui Mauricijui. Vyriui, kurio kaklas toks trumpas, o rankos plaukuotos, nesveika gyventi be moters.

SINJORAS MAURICIJUS. Tas, kuris mano turįs teisę juokauti, privalo mokėti ir gintis. Jumis dėtas, aš išsitraukčiau kardą.

LORENCAS. Jei jums kas sakė, kad aš kareivis, tai suklydo, aš – tik vargšas mokslo mylėtojas.

SINJORAS MAURICIJUS. Jūsų sąmojis – išaštrintas, bet greitai lūžtantis kardas. Štai šitas ginklas – per daug niekšiškas, tačiau kiekvienas naudojasi savuoju. (*Išsitraukia kardą*)

VALORIS. Ištraukti kardą – prie kunigaikščio!

KUNIGAİKŠTIS (*Juokdamasis*). Tegū, tegū. Na, Rencai, būsiu tavo sekundantas. Duokite jam kardą!

LORENCAS. Monsinjore, ką jūs kalbate?

KUNIGAİKŠTIS. Kaip? Tavo linksmumas taip greit nunyko? Tu virpi, pusbroli? Fe! Darai gėdą Medičių vardui. Aš – tiktai pavainikis, bet geriau mokėčiau nešioti šitą kardą nei tu, teisėtas Medičis! Kardą, kardą! Medičis negali leistis šitaip užgauliojamas. Pažai, lipkite čionai: tą matys visi rūmai ir norėčiau, kad čia būtų visa Florencija.

LORENCAS. Jūsų Šviesybė iš manęs juokiasi.

KUNIGAİKŠTIS. Ką tik juokiasi, o dabar raustu iš gėdos. Kardą! (*Ima iš pažo kardą ir siūlo Lorencui*)

VALORIS. Valdove, mes jau per toli nuėjome. Kardas, ištrauktas rūmuose Jūsų Šviesybės akivaizdoje, – baustinas nusikaltimas.

KUNIGAİKŠTIS. Kas čia drįsta kalbėti, kai kalbu aš?

VALORIS. Jūsų Šviesybė, matyt, ketino pajuokauti, o sinjoras Mauricijus irgi tikriausiai nemanė nieko kito.

KUNIGAİKŠTIS. Ar nematote, kad ir toliau juokauju? Po velnių, kas galėtų patikėti, kad tai rimta? Būkit malonus, pažvelkit į Lorencą: jo kojos dreba ir, jei galėtų, jis dar labiau išbaltų. Na ir vaizdas, teisusis Dieve! Rodos, jis tuoj nukris.

LORENCAS susverdi, įsikimba į turėklus ir staiga susmunka.

KUNIGAİKŠTIS (*Garsiai juokiasi*). O ką aš jums sakiau?! Geriau už mane jo nepažįsta niekas: jis alpsta vos išvydęs kardą. Na, brangioji Lorenceta, liepk nunešti tave pas motiną.

PAŽAI pakelia LORENCĄ.

SINJORAS MAURICIJUS. Dusyk bailys! Pasileidėlės sūnus!

KUNIGAİKŠTIS. Nutilkit, sinjore Mauricijau! Pasverkit savo žodžius. Dabar aš sakau jums: kad mano akivaizdoje tokių kalbų nebūtų.

SINJORAS MAURICIJUS išeina.

VALORIS. Vargšas jaunuolis!

KARDINOLAS (*Likęs vienas su kunigaikščiu*). Valdove, jūs tuo tikite?

KUNIGAİKŠTIS. O kaip galėčiau netikėti?

KARDINOLAS. Hm! Labai jau savotiška.

KUNIGAİKŠTIS. Kaip tik todėl aš ir tikiu tuo. Nejaugi manot, kad kuris nors Medičis leistų viešai save pažemint vien tik savo malonumui? Beje, jam tai ne pirmą kartą atsitinka: pamatęs kardą, jis niekad neištverdavo.

KARDINOLAS. Labai savotiška! Labai savotiška!

JIEDU išeina.

V scena

Priešais San Miniato bažnyčią Montolivete.

Minia plūsta iš bažnyčios.

MOTERIS (*Kaimynei*). Ar grįšit šiandien į Florenciją?

KAIMYNĖ. Neišbūnu čia daugiau nei valandą niekad ir atvažiuoju tik penktadieniais; nesu tokia turtinga, kad pasilikčiau mugėje, man tik pasimelsti rūpi, kad būčiau išganyta, daugiau man nieko ir nereikia.

RŪMŲ DAMA (*Kitai*). Kaip nuostabiai jis skaitė pamokslą! Jis mano dukters nuodėmklausys. (*Prieina prie vieno iš prekystalių*) Balta su auksu – gerai vakarui, bet dieną – tik žiūrėk, kad kur nesusipurvintum.

ŠILKO PARDAVĖJAS ir AUKSAKALYS prie savo prekystalių, KELETAS KAVALIERIŲ šalia jų.

AUKSAKALYS. Citadelė! Ko jau ko, o šito tai liaudis niekad nepakęs – kasdien matyti, kaip virš miesto kyla tas naujas Babelio bokštas ir dar tas prakeiktas balbatavimas aplinkui jį; vokiečiai niekad neįsišaknys Florencijoje, reikės tvirtų grandinių, kad tas skiepas prigytų.

PREKIJAS. Prašom, ponios. Būkit malonios, prisėskite po mano stogeliu.

KAVALIERIUS. Tavo gyslomis teka senas florentietiškas kraujas, tėtuši Mondela; neapykanta tironijai drebina raukšlėtus tavo pirštus net tuomet, kai raižai brangujį metalą savo dirbtuvėje.

AUKSAKALYS. Tikra teisybė, sinjore. Jei būčiau didis menininkas, mylėčiau valdovus, nes tik tai jie gali suteikti mums galimybę imtis didelių darbų; didieji menininkai neturi tėvynės, o aš kalu monstrancijas ir kardų rankenas.

KITAS KAVALIERIUS. Jei jau kalba užėjo apie menininkus, pažvelkit į tą žaliūką smuklėje, mostaguojantį rankomis prieš tuos vėpsotojus. Jis tranko stiklinę į stalą. Jei neklystu, tai pagyrūnas Čelinis.

PIRMASIS KAVALIERIUS. Užsukim ten, kai išgeria stiklą vyno, jo įdomu pasiklausyti, gal jis jau pasakoja kokią šaunią istoriją.

Jiedu išeina. Atsisėda DU MIESTELĖNAI.

PIRMASIS MIESTELĖNAS. Argi įvyko Florencijoje koks maištas?

ANTRASIS MIESTELĖNAS. Nieko ypatinga. Senajame Turguje užmušė keletą vargšų jaunuolių.

PIRMASIS MIESTELĖNAS. Kaip gaila jų šeimų!

ANTRASIS MIESTELĖNAS. Tokių nelaimių neišvengsi. Ką gi jaunimas veiks su tokia valdžia kaip mūsiškė? Sutrimitavo ragas, kad Imperatorius Bolonijoje, o žiopliai ir kartoja: „Imperatorius Bolonijoje“, nutaisę rimtą miną ir merkdami akį, nė nesusimąstydami, kas tenai vyksta. O kitą dieną jaučiasi dar laimingesni, kad sužinojo ir gali kartoti: „Popiežius susivienijo su Imperatoriumi Bolonijoje“. O kas toliau? Liaudis džiūgauja, negalvoja, kuo tas kvepia, paskui nubunda vieną rytą apduję nuo Imperatoriaus vyno ir didžiajame Pacių rūmų lange išvysta kraupų veidą. Jie paklausia, kas tas žmogus, ir jiems atsako, kad tai karalius. Popiežius ir Imperatorius susilaukė pavainikio, kuris turi teisę į mūsų vaikų gyvybę ir mirtį, nors ir negali pasakyti, kas jo motina.

AUKSAKALYS (*Prieina prie jų*). Jūs kalbate kaip patriotas, bičiuli, patariu jums pasisaugot šito dilbos.

Pro šalį praeina VOKIEČIŲ KARININKAS.

KARININKAS. Užleiskit vietą, ponai, damos nori atsisėsti.

Jeina DVI RŪMŲ DAMOS ir atsisėda.

PIRMOJI DAMA. Čia Venecijos šilkas?

PREKIJAS. Taip, maloningoji sinjora, atkirpt jums keletą uolekčių?

PIRMOJI DAMA. Taip. Rodos, pradėjo Džulianas Salviatis?

KARININKAS. Jis vis zuja prie bažnyčios durų, toks jau mergišius.

ANTROJI DAMA. Jis – jžūlėlis! Parodykite man šilkines kojines.

KARININKAS. Nebus tokių mažų, kokių jums reikia.

PIRMOJI DAMA. Liaukitės, niekus kalbate. Jei matote Džulianą, nueikite ir pasakykit jam, kad norėčiau su juo šnektelti.

KARININKAS. Nueisiu ir atvesiu jį čionai. (*Išeina*)

PIRMOJI DAMA. Tas tavo karininkas toks kvailas, kad net linksma, kam tau viso to reikia?

ANTROJI DAMA. Pamatysi, jis bus labai naudingas.

Jos pasišalina. Jeina Kapujos PRIORAS.

PRIORAS. Duokit man limonado stiklą, gerbiamasis. (*Atsisėda*)

VIENAS IŠ MIESTELĖNŲ. Žiūrėk, Kapujos prioras, tai bent patriotas!

ABU MIESTELĖNAI vėl atsisėda.

PRIORAS. Jūs iš bažnyčios, ponai? Ką pasakysite apie pamokslą?

MIESTELĖNAS. Jis buvo labai gražus, šventasis tėve.

ANTRASIS MIESTELĖNAS (*Auksakaliui*). Liaudis mėgsta tokius didikus kaip Stročiai, nes jie neišdidūs. Na ar ne malonu matyti, kaip toks kilmingas ponas laisvai, maloniai užkalbina kaimyną? O tai kur kas svarbiau negu galėtum pamanyti.

PRIORAS. Atvirai kalbant, man tas pamokslas pasirodė pernelyg gražus. Kartais sakydavau pamokslus, bet niekad nėra tekę šauktis šlovės drebinant langų stiklus, o va menkutę ašarą ant dorą žmogaus skruosto visuomet vertindavau.

Jeina SALVIATIS.

SALVIATIS. Girdėjau, kad čia būta moterų, kurios prieš valandėlę klausė manęs, bet nematau čia jokios ilgos suknelės išskyrus jūsiškę, priorai. Ar aš suklydau?

PREKIJAS. Jūs nebuvot suklaidintas, gerbiamas sinjore. Jos nuėjo, bet, manau, netrukus grįš. Štai joms atidėta dešimt uolekčių audeklo ir keturios poros kojinių.

SALVIATIS (*Sėdasi*). Kokia graži moteris eina. Kur, po velnių, aš ją mačiau? A! Po perkūnais! Savo lovoje.

PRIORAS (*Miestelėnui*). Rodos, mačiau jūsų parašą po laišku kunigaikščiui?

MIESTELĖNAS. Neslepiu to, tai tremtinių malonės prašymas.

PRIORAS. Jūsų šeimoje yra tremtinių?

MIESTELĖNAS. Du, Ekscelencija: mano tėvas ir mano dėdė. Iš vyrų namuose likau tik aš.

ANTRASIS MIESTELĖNAS (*Auksakaliui*). Koks nepraustaburnis tas Salviatis!

AUKSAKALYS. Nenuostabu: nuskurdęs didikas, gyvenantis iš Medičių malonės ir vedęs moterį, kuri prarado savo gerą vardą! Jis norėtų, kad apie visas moteris būtų kalbama kaip apie jo žmoną.

SALVIATIS. Ar tik ne Luiza Stroci eina ta kalva?

PREKIJAS. Taip, tai ji, sinjore. Pažįstu beveik visas mūsų kilmingųjų šeimų damas. Jei neklystu, ji paduoda ranką savo jaunesnei seseriai.

SALVIATIS. Sutikau tą Luizą vakar naktį Nazių baliuje. Garbės žodis, jos kojytė nuostabi, ir netrukus mudu praleisim naktį jos lovoj.

PRIORAS (*Pasigrėžia j jį*). Ką tai galėtų reikšti?

SALVIATIS. Tai visai aišku, ji man pati pasakė. Negalvodamas nieko bloga, prilaikiau jos balnakilpę, per išsiblašymą suėmiau koją – ir taip viskas išėjo.

PRIORAS. Nežinau, Džulianai, ar tu suvoki, kad kalbi apie mano seserį.

SALVIATIS. Puikiai suvokiu; visos moterys sutvertos gulėti su vyrais ir tavo sesuo gali kuo puikiausiai gulėti su manim.

PRIORAS (*Atsistoja*). Kiek aš jums skolingas, gerasis žmogau? (*Sviedžia ant stalo monetą ir išeina*)

SALVIATIS. Labai jau man patinka tas šaunuolis prioras, kai užėjo kalba apie jo seserį, jis net gražą pamiršo. Sakytum visos Florencijos dorybės susitelkė Strocių giminėj. Štai jis atsigrėžė. Sprogink akis kiek širdis geidžia, manęs neišgąsdinsi. (*Išeina*)

VI scena

Arno krantas.

MARIJA SODERINI, KATERINA.

KATERINA. Saulė jau leidžiasi. Plačios purpuro juostos kerta medžių lapus, o melduose varlės skambina krištolo varpeliais. Kokie žavūs visi tie vakaro garsai, kai susilieja su tolimu miesto gaudesiu.

MARIJA. Laikas grįžti, apsirišk kaklą vualiu.

KATERINA. Ne, dar pabūkim, nebent jums darosi šalta. Pažvelkite, mieloji motina², koks gražus dangus! Kokios erdvės ir kokia ramybė! Kaip jauti Dievą visame kame! Bet jūs nuleidot galvą, jūs nuo pat ryto sunerimusi.

---

² Katerina Džinori – Marijos svainė, ji vadina ją motina, nes tarp jų didelis amžiaus skirtumas. Katerinai ne daugiau kaip 20 metų. (*Aut. pastaba*)

MARIJA. Ne sunerimusi, o susikrimitusi. Ar girdėjai tą pragaištingą Lorenzo istoriją? Visa Florencija tik apie ją ir kalba.

KATERINA. O! Mano motina! Bailumas nėra nusikaltimas, o drąsa – ne dorybė: kodėl silpnumas turėtų būti smerktinas? Atsakyti už savo širdies tvinksnius – liūdnas pranašumas, tik Dievas gali jį sutaurinti ir padaryti vertą žavėjimosi. Kam atimti iš to vaiko teisę, kurią turime mes, visos moterys? Žmonės sako, kad moteris, kuri nieko nebijo, – nepatraukli.

MARIJA. Ar tu pamiltum bailų vyrą? Tu rausti, Katerina, Lorencas – tavo sūnėnas, tu negali jo mylėti. Bet įsivaizduok, kad jis turi kitą vardą, ką tuomet apie jį galvotum? Kokia moteris norėtų atsiremti į jį sėsdama ant arklio? Koks vyras jam paspaustų ranką?

KATERINA. Žinoma, tai liūdna, bet man jo gaila ne dėl to. Gal jo širdis – ne Medičio širdis, tačiau, deja, toli gražu ir ne tauraus žmogaus širdis.

MARIJA. Nekalbėkim apie tai, Katerina, pakankamai žiauru jau tai, kad motina negali kalbėti apie savo sūnų.

KATERINA. Ak, ta Florencija! Ji ir pražudė jį! Argi aš nemačiau, kaip jo akyse kartais užsidegdavo kilnių siekių liepsna? Ar jo jaunystė nebuvo panaši į ryto žarą? Dar ir dabar man neretai atrodo, kad ūmus žaibo blyksnis... Dažnai, prieštaraudama pati sau, sakau, kad jame dar ne viskas užgesę.

MARIJA. Ak! Visa tai – praraja! Toksai lengvumas, tokia vienatvės meilė! Tas mano Rencas niekada nebus karys, sakydavau žiūrėdama į jį, grįžusį iš mokyklos, visą suprakaitavusį, su storais foliantais po pažasčia. Bet juk jo lūpose ir juodose akyse švytėjo tiesos meilė. Jam viskas rūpėjo, jis nuolat kartodavo: „Štai šitas – vargšas, anas nusigyveno, ką daryti?“ O kaip jisai žavėjosi didžiais Plutarcho vyrais! Katerina, Katerina, kiek kartų, bučiuodama jį į kaktą, galvodavau apie tėvynės tėvą.

KATERINA. Nesielvartaukit.

MARIJA. Sakau, kad nebenoriu apie jį kalbėti, bet vis kalbu. Yra tokių dalykų, suprantai, apie kurios motinos liausis kalbėjusios tik tuomet, kai amžina tylą užspaus joms lūpas. Jei mano sūnus būtų tik paprastas ištvirkėlis, jei Soderinių kraujas būtų išblėsęs šitam silpnam lašely, ištryškusiam iš mano gyslų, aš nepulčiau į nevilgtį; bet juk aš tikėjau, ir turėjau tam pagrindo! Ak! Katerina, dabar jis netgi nebegražus, širdies purvas subjaurojo tą veidą tarytum pragaištingas garas. Šypsena, toji švelni giedra, kuri jaunystę paverčia gėlynu, išnyko iš pilkų jo skruostų, ją pakeitė šlykšti ironija ir panieka visam kam.

KATERINA. Kartais jis dar būna gražus, kai jį apima keistas liūdnumas.

MARIJA. Argi gimimas nekvieta jo į sostą? Ar negalėjo jis vieną gražią dieną atsisėsti į jį vainikuotas mokslo, įstabiausios pasaulyje jaunystės, ir karūnuoti aukso diadema visus mano godotus lūkesčius? Negi aš neturėjau teisės šito laukti? Ak! Katerina, yra svajonių, kurių turi neprisileisti, jei nori ramiai miegoti. Per daug žiauru ilgai gyvenus pasakų dvare, kur liedavosi angeliškos giesmės, kur užmigai liūliuojama savo pačios sūnaus, staiga nubusti kruvinoje lūšnoje, tarp orgijos pėdsakų ir žmonių liekanų, šlykščios šmėklos glėbyje, kuri tave žudo dargi vadindama motinos vardu.

KATERINA. Kelio jau traukia tie nebylūs šešėliai, grįžkim, Marija, tie tremtiniai mane baugina.

MARIJA. Vargšai! Jie turėtų kelti tik gailėtį! Ak! Ne jau neatsiras nė vieno daikto, į kurį pažvelgus, man nesudurtų širdies? Ne jau nebegalėsiu atmerkti akių? Deja! Mano Katina, tai irgi Lorenzo darbas. Visi šie vargšai miestelėnai juo pasitikėjo, tarp visų šitų išgintų iš tėvynės šeimos tėvų nėra nė vieno, kurio nebūtų išdavęs mano sūnus. Laiškai, kuriuos jie pasirašė savo vardais, parodyti

kunigaikščiui. Šitaip jis panaudojo juodiems darbams net savo protėvių šlovingą atmintį. Respublikonai kreipiasi į jį kaip į savo globėją, labai senos giminės atstovo, atžalą, jo namai jiems atviri, net Stročiai pas jį lankosi. Vargšas Filipas! Liūdnas galas laukia tavo žilų plaukų! Ak! Kai regiu pasileidėlę merginą, nelaimėlį, netekusį šeimos, visuomet girdžiu aimaną: „Tu – mūsų nelaimių motina!“ Kada gi būsiu ten? (*Baksteli į žemę*)

KATERINA. Vargšė mano motina, man norisi verksti su jumis.

Nueina. Saulė nusileido. Vidury lauko susiburia grupė tremtinių.

VIENAS TREMTINYS. Kur traukiate?

KITAS. Į Pizą, o jūs?

PIRMASIS. Į Romą.

TREČIASIS. O aš – į Veneciją. Aniedu eina į Ferarą. Kaip mes gyvensim taip išsibarstę?

KETVIRTASIS. Sudie, kaimyne, iki geresnių laikų. (*Eina*) Sudie. O mudu galim pajėti sykiu iki Dievo motinos kryžiaus.

Jiedu išeina. Ateina MAFIJAS.

PIRMASIS TREMTINYS. Čia tu, Mafijau? Kokie vėjai tave čia atpūtė?

MAFIJAS. Aš – vienas iš jūsų. Žinokit, kunigaikštis pagrobė mano seserį, aš išsitraukiau kardą, kažkoks tigras geležiniais gnaužtais čiupo man už gerklės ir nuginklavo, po to gavau įsakymą dingti iš miesto ir pilną dukatų kapšą.

ANTRASIS TREMTINYS. O sesuo, kur ji?

MAFIJAS. Man parodė ją šįvakar, išeinančią iš teatro: vilkėjo suknele, kokios net imperatorienė neturi. Teatleidžia jai Dievas! Ją lydėjo kažkokia senė, bet prie išėjimo turėjo atsisveikinti su trimis savo dantimis. Dar niekada gyvenime nesu patyręs tokio malonumo, kai trenkiau kumščiu.

TREČIASIS TREMTINYS. Tenudvesia jie savo ištvirkavimo purvyne, mes numirsime laimingesni.

KETVIRTASIS. Filipas Stročis parašys mums į Veneciją ir vieną gražią dieną nustebsim sužinoję, kad visa kariauna laukia mūsų įsakymų.

TREČIASIS. Te Filipas kuo ilgiau gyvuoja! Kol nors vienas plaukas išliks ant jo galvos, laisvė Italijoje bus gyva!

Grupė tremtinių atsiskiria, visi apsikabina.

BALSAS. Iki geresnių laikų!

KITAS. Iki geresnių laikų!

Du tremtiniai užkopia į aukštumą, iš kur matyti miestas.

PIRMASIS. Sudie, Florencija, Italijos mare! Sudie, bergždžia motina, neturinti pieno savo kūdikiams!

ANTRASIS. Sudie, Florencija, pavainike, šlykšti senosios Florencijos šmėkla. Sudie, bevardis purve!

VISI TREMTINIAI. Sudie, Florencija. Tebūnie prakeiktos tavo moterų krūtys! Tebūnie prakeiktos tavo aimanos! Tebūnie prakeiktos tavo bažnyčių maldos, tavo javų duona, tavo gatvių oras! Prakeikiame paskutinį tavo sugadinto kraujo lašą!

ANTRAS VEIKSMAS

I scena

STROCIŲ namuose.

FILIPAS (*Savo kabinete*). Dešimt piliečių ištremta vien iš šito kvartalo! Senasis Galeacas ir mažasis Mafijas ištremti, jo sesuo suviliota – per vieną naktį ji pavirto gatvės moterimi! Vargšėlė! Kada gi varguomenė bus taip tvirtai išauklėta, kad jaunos merginos nesijuoks, kai verkia jų tėvai? Negi ištvirtimas – gamtos dėsnis? Nejaugi tai, kas vadinama dorybe, – tik sekmadienio drabužis, apsivelkamas einant į bažnyčią? O kitas dienas sėdima prie lango ir mezgant žvalgomasi į praeinančius jaunuolius? Vargšė žmonija! Kaip tave pavadinti? Ar tavo padermės vardu, ar tuo, kurį gavai per krikštą? O mes, seni svajotojai, kokią gi prigimtinę dėmę mes nuplovėm nuo žmogaus veido, gelsdami sykiu su savo knygomis tuos keturis ar penkis tūkstantmečius? Kaip paprasta tau kabineto tyloje lengva ranka nubrėžti ploną it plaukas švarią liniją ant balto popieriaus! Kaip lengva tau statyti rūmus ir miestus pasitelkus skriestuvą ir truputį rašalo! Bet architektas, turintis tūkstančius nuostabių planų savo piupitre, neiškels net pirmo savo statinio akmens virš žemės, jei griebsis darbo susikūpinęs ir su įdiržusiomis mintimis. Būtų nelengva pripažinti, kad žmonių laimė – tik sapnas, kad blogis – neišvengiamas, amžinas ir nepakeičiamas!.. Ne! Kodėl filosofas, dirbantis visų naudai, dairosi tik aplink save? Štai kur klaida. Menkiausias prieš akis praskridęs vabzdys jam užtemdo saulę. Tad būkim drąsesni! Respublika – būtent šito žodžio mums reikia. Ir net jeigu jis bus tik žodis, tai bus jau šis tas, juk vos tik jis nuskrieja oru, tautos sukyla... Ak, sveikas, Leone.

Įeina KAPUJOS PRIORAS.

PRIORAS. Ką tik grįžau iš Montoliveto mugės.

FILIPAS. Ar gražu buvo? O štai ir tu, Pjetrai. Sėskis, turiu pasikalbėti su tavim.

PRIORAS. Labai gražu, ir smagu, tik kad tas apmaudus susitikimas, kurį man taip sunku suvirškinti.

PJETRAS. Kas gi nutiko?

PRIORAS. Įsivaizduokit, užsukau į krautuvėlę išgerti stiklą limonado... Bet ne, tuščia jų, kvailas esu, kad tai prisimenu.

FILIPAS. Kas, po paraliais, užgulė tau širdį? Kalbi lyg kokia kenčianti siela.

PRIORAS. Nieko, tik bjaurūs žodžiai, ir tiek. Bet tai visai nesvarbu.

PJETRAS. Žodžiai? Apie ką? Apie tave?

PRIORAS. Nevisai. Jei būtų apie mane, nesirūpinčiau.

PJETRAS. Tai apie ką gi? Na, kalbėk.

PRIORAS. Elgiuosi neteisingai. Juk neprisimeni tokių dalykų, jei suvoki skirtumą tarp garbingo žmogaus ir tokio, kaip tas Salviatis.

PJETRAS. Salviatis? Ką tas niekšas pasakė?

PRIORAS. Tu teigus, jis nenaudėlis. Tad ar svarbu, ką jisai sako! Žmogus be gėdos, rūmų liokajus, vedęs, kaip žmonės pasakoja, didžiausią pasileidėlę! Tuščia jų! Gana, nebegalvosiu apie tai.

PJETRAS. Galvok ir kalbėk, Leone. Man niežti rankos nusukti jam ausis. Apie ką jis piktažodžiavo? Apie mus? Apie mano tėvą? Ak! Prisiekiu Kristaus krauju, nemėgstu to Salviačio. Turiu žinoti, ką jis pasakė, supranti?

PRIORAS. Jei taip spiri, tai pasakysiu. Krautuvėlėje mano akivaizdoje jis labai užgauliai kalbėjo apie mūsų seserį.

PJETRAS. O viešpatie! Ką jis pasakė? Na, kalbėk gi!

PRIORAS. Pačius grubiausius žodžius.

PJETRAS. Ak! Kunige šėtone! Matai, kad įtūžau iš nekantrumo, o tu dar ieškai žodžių! Sakyk gi, po perkūnais, kaip viskas buvo! Žodis yra žodis. Čia ir pats Dievas neišlaikytų.

FILIPAS. Pjetrai! Pjetrai! Tu įžeidinėjai brolių.

PRIORAS. Jis pasakė, kad praleis su ja naktį lovoje, štai jo žodžiai, ir kad ji jam tai žadėjo.

PJETRAS. Kad jis praleis nak... Ak, mirčių mirtie, o tūkstančiai mirčių! Kiek dabar valandų?

FILIPAS. Kur tu eini? Liaukis! Ar tu žmogus, ar parako statinė? Ką veiksi su tuo kardu? Juk vieną jau turi prie šono.

PJETRAS. Nieko, nieko, eime pietauti, pietūs jau patiekti į stalą.

Visi išeina.

II scena

Bažnyčios portalas.

Jeina LORENCAS ir VALORIS.

VALORIS. Kodėl kunigaikštis čia niekad nesilanko? Ak, sinjore, koks džiaugsmas krikščioniui matyti Romos bažnyčios iškilmes! Kas gali būti joms abejingas? Ar tai ne širdies rojus menininkui? Argi karys, šventikas, prekijas neranda čia to, kas jam labai brangu? Toji vargonų įstabi dermė, tos žėrinčių aksomu ir kilimais išmuštos sienos, tie didžiųjų tapytojų paveikslai, tie šilti ir malonūs linguojančių smilkyklių kvapai, tos kerinčios sidabrinių balsų giesmės – griežtą vienuolį, malonų priešą, visa tai gali žėisti savo pasaulietiškumu, bet, man regis, nėra nieko gražiau už religiją, kuri štai šitaip stengiasi patraukti žmonių širdis. Kodėl dvasininkai taip geidžia tarnauti pavydžiam Dievui? Religija – ne plėštus paukštis, ji – gailiaširdis balandis, romiai sklandantis virš visų svajonių, virš visų meilių.

LORENCAS. Be abejonės, visa, ką jūs kalbate, labai teisinga ir labai klaidinga, kaip ir viskas pasaulyje.

TEBALDEO FREČA (*Prieina prie Valorio*). Ak, monsinjore, kaip malonu girdėti taip kalbant apie pakantumą ir šventą džiugesį tokį žmogų kaip Jūsų Eminencija! Leiskit degančiam ta šventa liepsna niekam nežinomam piliečiui padėkoti už tuos kelis žodžius, kuriuos ką tik išgirdau. Klausytis, kaip garbingas žmogus ištaria tai, ką tu nešioji savo širdy, – didžiausia laimė, kokios tik gali geisti.

VALORIS. Ar jūs ne jaunasis Freča?

TEBALDEO. Mano kūriniai ne kažin kiek verti, aš labiau moku mylėti meną nei jį kurti. Visa mano jaunystė prabėgo bažnyčiose. Regis, tik jose galiu žavėtis Rafaeliu ir mūsų dieviškuoju Buonaročiu. Kiauras dienas išstoviu prieš jų kūrinius, apimtas su niekuo nepalyginamo džiugesio. Vargonų giesmės atveria man jų mintis, padeda įsiskverbti į jų sielą; žvelgiu į jų paveikslų personažus, taip pagarbiai klūpančius, klausau, ir man atrodo, kad iš pravirų jų lūpų sklinda choro giesmės; kvapūs smilkalai apgaubia mus lengvu debesėliu ir tuomet tarsi regiu jame to menininko šlovę; tai liūdnas ir sykiu švelnus dūmas, jis būtų tik bergždžias aromatas, jeigu nekiltų prie Dievo.

VALORIS. Jūsų širdis – tikro menininko širdis. Užsukite į mano rūmus ir atsineškite ką nors po apsiaustu. Noriu, kad dirbtumėte man.

TEBALDEO. Jūsų Eminencija rodo man itin daug garbės. Esu tik nuolankus švento tapybos tikėjimo tarnas.

LORENCAS. Kam atidėlioti savo paslaugas? Rodos, turite rankose paveikslą.

TEBALDEO. Teisybė, bet nedirštu jo rodyti tokiems didiems žinovams. Tai tik varganas nuostabios svajos eskizas.

LORENCAS. Jūs tapote savo svajų portretus? Tegų tuomet ir mano svajonės jums pozuoja.

TEBALDEO. Įkūnyti svajones – tai ir yra menininko gyvenimas. Didžiausieji pavaizduoja savąsias neprarasdami jų galios ir nieko jose nekeisdami. Jų vaizduotė – sklidinas syvų medis, jo pumpurai lengvai pavirsdavo gėlėmis, o gėlės – vaisiais; tie vaisiai greit prinokdavo po palankia jiems saule, o prinokę nukrisdavo ant žemės nepažeisdami savo nekaltybės apvalkalo. Deja! Pusėtinų menininkų svajonės – sunkiai išauginamas augalas, kurį reik laistyti karčiomis ašaromis, kad jis gyvuotų. (*Rodo savo paveikslą*)

VALORIS. Sakau be komplimentų – gražus darbas: tiesa, ne pačios aukščiausios kokybės; kodėl turėčiau girti žmogų, kuris pats savęs negiria? Bet tau dar ir barzda neželia, jaunuoli.

LORENCAS. Tai peizažas ar portretas? Kaip į jį žiūrėti – skersai ar išilgai?

TEBALDEO. Jūsų Malonybė iš manęs juokiasi. Tai Kampo Santo³ vaizdas.

LORENCAS. Koks nuotolis nuo čia iki nemirtingumo?

VALORIS. Nedera šaipytis iš to vaiko. Pažvelkite, kaip liūsta jo didžiulės akys po kiekvieno jūsų žodžio.

TEBALDEO. Nemirtingumas – tai tikėjimas. Tie, kuriems Dievas davė sparnus, pasiekia jį šypsodamiesi.

VALORIS. Kalbi kaip Rafaelio mokinys.

TEBALDEO. Jis buvo mano mokytojas, sinjore. Visa, ko išmokau, išmokau iš jo.

LORENCAS. Ateik pas mane. Nutapysi nuogą Mazafyrą.

TEBALDEO. Aš negerbiu savo teptuko, bet gerbiu savo meną. Negaliu tapyti kurtizanės portreto.

LORENCAS. Juk tavo Dievas pasivargino ją sukurti, gali ir tu pasivarginti ją nutapyti. Ar nori nutapyti man Florencijos vaizdą?

---

³ Florencijos kapinės. (Vert.)

TEBALDEO. Taip, monsinjore.

LORENCAS. Kaip imsiesi to darbo?

TEBALDEO. Atsistosiu rytuose, kairiame Arno krante. Iš ten atsiveria plačiausia ir gražiausia perspektyva.

LORENCAS. Ir nutapysi Florenciją, jos aikštes, namus ir gatves?

TEBALDEO. Taip, monsinjore.

LORENCAS. Tad kodėl gi negali nutapyti kurtizanės, jei gali nutapyti viešnamį?

TEBALDEO. Manęs dar neišmokė taip kalbėti apie mano motiną.

LORENCAS. Ką vadini savo motina?

TEBALDEO. Florenciją, sinjore.

LORENCAS. Vadinas, esi mergvaikis, jei tavo motina – kekšė.

TEBALDEO. Kraujuojanti žaizda gali tapti puvinio pradžia net ir pačiame sveikiausiame kūne, bet iš mano motinos brangių kraujo lašų išauga kvapus augalas, gydantis visas ligas. Menui, tai dieviškajai gėlei, kartais būtinas mėšlas, kad patręštų dirvą, kurioje jis auga.

LORENCAS. Ką nori tuo pasakyti?

TEBALDEO. Taikios ir laimingos tautos kartais nušvisdavo tyru, tačiau neryškiu spindesiu. Angelų arfos turi daugel stygų; zefyras gali virpinti pačias silpniausias ir išgauti švelnią, malonią harmoniją iš jų akordų, bet sidabro styga suvirpa tik pučiant šiaurės vėjui. Ji – pati gražiausia ir tauriausia styga, ir visgi jai palankiausias šiurkščios rankos prisilytėjimas. Įkvėpimas – kančios brolis.

LORENCAS. Kitaip tariant, nelaiminga tauta pagimdo didžius menininkus. Mielai pasidaruosiu kaip alchemikas prie tavo retortos, tautų ašaros joje virsta perlais. Po galais! Tu man patinki. Šeimos gali galuotis sielvartu, tautos išnykti skursdamos – visa tai tik jaudrina šio jauno pono protą! Nuostabus protas! Kaip tu suderini šitai su savo pamaldumu?

TEBALDEO. Aš nesijuokiu iš šeimų nelaimių: aš tik sakau, kad poezija – saldžiausia iš visų kančių, ir kad ji myli savo seseris. Man gaila nelaimingų tautų, bet aš iš tikro manau, kad jos pagimdo didžius menininkus; kautynių laukuose išauga geras javų derlius, pūvanti dirba subrandina dieviškus javus.

LORENCAS. Tavo švarkas susidėvėjęs, nori gauti kitą, su mano herbu?

TEBALDEO. Aš nepriklausau niekam; kai mintis nori būti laisva, kūnas irgi privalo būti laisvas.

LORENCAS. Man kilo noras liepti savo tarnui išperti tave lazda.

TEBALDEO. Kodėl, monsinjore?

LORENCAS. Nes taip užsigėdžiau. Ar esi šlubas iš prigimties, ar atsitiko kokia nelaimė?

TEBALDEO. Nesu šlubas, ką norite tuo pasakyti?

LORENCAS. Tu arba šlubas, arba beprotis.

TEBALDEO. Kodėl, monsinjore? Jūs iš manęs juokiatės?

LORENCAS. Jeigu nebūtum šlubas ar beprotis, kaip galėtum likti mieste, kur pirmas pasitaikęs Medičių tarnas gali liepti tave užmušti už tavo laisvės idėjas, ir niekas neištars nė žodžio?

TEBALDEO. Aš myliu savo motiną Florenciją, todėl ir lieku čia. Žinau, kad jos valdovų įnoriu pilietis gali būti užmuštas dienos akty vidury gatvės, todėl aš ir nešioju prisisegęs prie diržo durklą.

LORENCAS. Ar smogtum kunigaikščiui, jei jis smogtų tau? Juk jam ne sykį yra nutikę pramogaujant užmušti žmogų.

TEBALDEO. Jei jis mane pultų, aš jį užmuščiau.

LORENCAS. Tu sakai šitai man?

TEBALDEO. Kodėl turėčiau būti užpultas? Juk niekam nieko blogo nedarau. Kiauras dienas sėdžiu dirbtuvėje. Sekmadieniais einu į Apreiškimo ar į Šventos Marijos bažnyčią, vienuoliai sako, kad turiu neblogą balsą, jie apvelka mane savo ordino drabužiais, ir aš giedu chore, kartais atlieku kokią solo partiją – ir tai vienintelė proga, kai pasirodau žmonėse. Vakare einu pas mylimąją, ir kai naktis būna graži, praleidžiu ją balkone. Niekas manęs nepažįsta, ir aš nepažįstu nieko. Kam reikia mano gyvybės ar mirties?

LORENCAS. Tu respublikonas? Aš myli kunigaikščius?

TEBALDEO. Aš – menininkas ir myliu savo motiną ir mylimąją.

LORENCAS. Ateik rytoj į mano rūmus, noriu užsakyti tau didelį paveikslą savo vestuvių dienai.

Visi išeina.

III scena

MARKIZĖS ČIBO namuose.

KARDINOLAS (*Vienas*). Taip, aš įvykdysiu tavo įsakymus, Farneze!⁴ Tegul dorasis tavo įgaliotinis Valoris užsidaro siauram savo darbų rate, – aš tvirta ranka išjudinsiu tą slidžią dirvą, ant kurios jis nedrįs stoti. Tu lauki šito iš manęs, aš tave supratau ir veiksiu tyliai, be kalbų, kaip tu liepei. Nuspėjai, kas esu, kai pristatei mane prie Aleksandro, nesuteikęs jokio titulo, kuris man duotų kokią nors valdžią jam. Jis saugosis to kito man paklusdamas nesąmoningai. Tegu sau švaisto jėgas, kovodamas su šešėliais žmonių, kurių valdžia – valdžios šešėlis, aš būsiu ta nematoma grandis, kuri jį prirakins supančiotomis rankomis ir kojomis prie geležinės grandinės, kurios galus laiko Roma ir Imperatorius. Jei akys manęs neapgauna, kaip tik šituos namuos yra tas kūjis, kuriuo pasinaudosiu. Aleksandras myli mano brolienę. Kad toji meilė paglostė jos savimeilę – tikėtina, kas iš to gali išeiti – neaišku, o ką ji nori iš to padaryti – man akivaizdu. Kas žino, kaip toli gali siekti egzaltuotos moters įtaka net ir tokiam šiurkštuoliui, tokiam gyvam šarvui? Saldi nuodėmė, kurią darai tokiu kilniu tikslu, – be galo gundantis dalykas, Ričarda, argi ne? Spausti tą liūto širdį prie silpnos savo širdies, pervertos kruvinomis strėlėmis, tarsi ji būtų Švento Sebastiano širdis, kalbėti su ašaromis akyse, kai dievinamas tironas savo grubiomis rankomis glosto tavo palaidus plaukus, iškelti iš uolos tą šventą kibirkštį – dėl šito verta paaukoti tokį menką daiktą kaip santuokos garbė ir dar vieną kitą smulkmeną. Florencija čia gali tiek išlošti, o tas eilinis sutuoktinis nieko nesupras! Tiktai nuodėmklausiu reikėjo rinktis ne mane.

---

⁴ Popiežius Paulius III. (*Aut. past.*)

Štai jis ateina su maldaknyge rankoje. Vadinasi, šiandien viskas paaiškės, tegu tik tavo paslaptis pasiekia kunigo ausį: dvariškis kuo puikiausiai galės pasinaudoti ja, tačiau kaip kunigas jisai tylės.

Įeina MARKIZĖ ČIBO.

KARDINOLAS (*Sėdasi*). Aš pasirengęs.

MARKIZĖ atsiklaupia šalia jo ant klaupto.

MARKIZĖ. Palaiminkite mane, tėve, aš nusidėjau.

KARDINOLAS. Ar sukalbėjote Confiteor? Galime pradėti, markize.

MARKIZĖ. Prisipažįstu, kad pasidaviau pykčiui, bedieviškoms dvejonėms ir užgaulioms mūsų šventajam tėvui popiežiui mintims.

KARDINOLAS. Kalbėkite toliau.

MARKIZĖ. Vakar vienoj draugijoje, kai kalba užėjo apie Fano vyskupą, aš pasakiau, kad šventoji katalikų bažnyčia – ištvirkavimo vieta.

KARDINOLAS. Kalbėkite toliau.

MARKIZĖ. Klausiausi kalbų, prieštaraujančių ištikimybei, kurią prisiekiau savo vyrui.

KARDINOLAS. Kas jums kalbėjo tas kalbas?

MARKIZĖ. Skaičiau tokio pat pobūdžio laišką.

KARDINOLAS. Kas jums tą laišką parašė?

MARKIZĖ. Aš išpažįstu tai, ką padariau pati, o ne tai, ką padarė kiti.

KARDINOLAS. Mano dukterie, privalote man atsakyti, jeigu norite, kad duočiau išrišimą nedvejodamas. Visų prima prisipažinkit, ar atsakėt j tą laišką?

MARKIZĖ. Atsakiau žodžiu, bet ne raštu.

KARDINOLAS. Ką jūs atsakėte?

MARKIZĖ. Leidau asmeniui, parašiusiam tą laišką, matytis su manim, kaip jis to prašė.

KARDINOLAS. Kaip įvyko tas pasimatymas?

MARKIZĖ. Jau prisipažinau, kad klausiausi kalbų, prieštaraujančių mano garbei.

KARDINOLAS. Ką jūs j jas atsakėte?

MARKIZĖ. Atsakiau, kaip derėjo atsakyti save gerbiančiai moteriai.

KARDINOLAS. Ar neleidot suprasti, kad galiausiai pavyks jus įtikinti?

MARKIZĖ. Ne, mano tėve.

KARDINOLAS. Ar išsakėt tam asmeniui pasiryžimą daugiau nebeklausyti tokių kalbų?

MARKIZĖ. Taip, mano tėve.

KARDINOLAS. Tas asmuo jums patinka?

MARKIZĖ. Mano širdis, rodos, tyli.

KARDINOLAS. Ar įspėjote savo vyrą?

MARKIZĖ. Ne, mano tėve. Garbingai moteriai nedera drumsti šeimos ramybę tokiomis kalbomis.

KARDINOLAS. Jūs nieko neslepiate nuo manęs? Ar tarp jūsų ir to asmens neįvyko nieko, ko nedrįstate man pasakyti?

MARKIZĖ. Nieko, mano tėve.

KARDINOLAS. Iš tikrųjų, mano dukterie?

MARKIZĖ. Svaini, rodos nesu pratusi meluoti Dievo akivaizdoje.

KARDINOLAS. Jūs atsisakėt pasakyti vardą, kurio aš ką tik klausiau, aš negaliu jums duoti išrišimo jo nežinodamas.

MARKIZĖ. Kodėl gi? Gal perskaityti laišką ir nuodėmė, bet tik ne parašą. Kuo gi čia dėtas vardas?

KARDINOLAS. Jis svarbesnis nei jūs galvojate.

MARKIZĖ. Malaspina, jūs norite per daug žinoti. Galit neduoti man išrišimo, pasirinksiu nuodėmklausiu bet kurį kitą kunigą ir gausiu jį. (*Stojasi*)

KARDINOLAS. Koks impulsyvumas, markize! Tarytum nežinočiau, kad kalbate apie kunigaikštį!

MARKIZĖ. Apie kunigaikštį! Ką gi! Jei žinote, kam verčiate mane sakyti?

KARDINOLAS. Kodėl gi jūs nenorite prisipažinti? Mane tai stebina.

MARKIZĖ. Kam jums to reikia, jums, mano dvasios tėvui? Ar taip jau norit jį išgirsti, kad galėtumėt pakartoti jį mano vyrui? Žinoma, padariau klaidą pasirinkusi nuodėmklausiu giminaitį. Dangus paliudys: kai prieš jus atsiklaupiu, aš užmirštu, kad esu jūsų svainė, bet jūs atkakliai stengiatės man tai priminti. Neužmirškite ir apie savo sielos išganymą, Čibai, nors jūs ir kardinolas.

KARDINOLAS. Sugrįžkite, markize, viskas ne taip blogai, kaip jums atrodo.

MARKIZĖ. Ką norite tuo pasakyti?

KARDINOLAS. Kad nuodėmklausiu reikia žinoti viską, nes jis gali jus nukreipti, ir kad svainiui dera tylėti tam tikromis aplinkybėmis.

MARKIZĖ. Kokiomis aplinkybėmis?

KARDINOLAS. Ne, ne, suklydau, ne tai norėjau pasakyti. Norėjau tik pabrėžti, kad kunigaikštis galingas, kad kivirčas su juo gali pakenkti ir turtingiausioms šeimoms, bet kad patyrusiose rankose svarbi paslaptis gali tapti gausių gėrybių šaltiniu.

MARKIZĖ. Gėrybių šaltiniu! Patyrusiose rankose! Dievaži, tuoj suakmenėsiu. Kokie kėslai slypi po tais dviprasmiškais tavo žodžiais, kunige? Keisti pasakymai kartais išsprūsta iš jūsų, kunigų, lūpų, nė nežinai, ką galvoti.

KARDINOLAS. Grįžkite ir atsisėskite, Ričarda. Dar nedaviau jums išrišimo.

MARKIZĖ. Kalbėkite. Nesu tikra, kad noriu jo.

KARDINOLAS (*Stojasi*). Saugokitės, markize! Tas, kuris nori sviesti man į veidą iššūkį, privalo turėti tvirtą, neprikaištingą šarvą. Aš negrasinu, man belieka jums pasakyti viena: pasirinkite kitą nuodėmklausį. (*Išeina*).

MARKIZĖ (*Viena*). Negirdėtas dalykas! Išeiti sugniaužus kumščius, įtūžiu degančiomis akimis! Kalbėti apie patyrusias rankas, norą nukreipti kažkokius dalykus! Kas jam nutiko? Jei jis norėjo

išgauti mano paslaptį, kad praneštų ją mano vyrui, tuomet suprantu, bet jeigu jo tikslas kitas, tai ką jis nori su manim padaryti? Paversti kunigaikščio meiluže? Viską žinoti, pasakė jis, ir viskam vadovauti. Tai neįmanoma. Čia kita paslaptis, tamsesnė ir neaiškesnė. Čibas nesiiimtų tokio amato. Ne, tikrai ne, aš jį pažįstu. Tai tiktų Lorenzačui, bet jis! Matyt, jis turi kokią slaptą mintį, platesnį ir gilesnį užmojį. Ak! Kaip žmonės kartais nesusitvardo po dešimties metų tylėjimo! Baisu! Ką man dabar daryti? Ar myliu Aleksandrą? Ne, nemyliu, žinoma, ne; per išpažintį pasakiau, kad nemyliu, ir nesumelavau. Kodėl Laurencijus dabar Masoj? Kodėl kunigaikštis taip mane spiria? Kodėl atsakiau, kad nenoriu jo matyti? Kodėl? Ak! Kodėl mane taip traukia tarsi koks magnetas kažkokie nesuvokiami kerai? (*Atidaro langą*) Kokia tu graži, Florencija, tačiau kokia liūdna! Čia tiek namų, į kuriuos Aleksandras įeidavo nakčia, apsigaubęs apsiaustu, – jis ištvirkėlis, žinau. Kodėl gi tu kišiesi į visa tai, Florencija? Ką gi aš myliu? Tave ar jį?

ANJOLAS (*Jeina*). Ponia, Jo Šviesybė įvažiavo į kiemą.

MARKIZĖ. Keista, Malaspinai išėjus, aš visa drebu.

IV scena

Soderinių rūmuose.

MARIJA SODERINI, KATERINA, LORENCAS sėdi.

KATERINA (*Su knyga rankoje*). Ką jums paskaityti, mano motina?

MARIJA. Mano Katina šaiposi iš savo vargšės motinos. Ar aš ką suprantu tavo lotyniškose knygose?

KATERINA. Ši knyga – ne lotyniška, ji tik vertimas iš lotynų kalbos. Tai Romos istorija.

LORENCAS. Aš puikiai išmanau Romos istoriją. Kitados gyveno jaunas dvariškis vardu Tarkvinijus jaunas.

KATERINA. Ak! Tai kruvina istorija.

LORENCAS. Anaiptol, tai tik stebuklų pasaka. Brutus buvo beprotis, manijakas ir tiek. O Tarkvinijus buvo labai išmintingas kunigaikštis, jis apsiaudavo šlepetėmis ir eidavo pasižiūrėti, ar mažos mergytės miega.

KATERINA. Jūs ir apie Lukreciją blogai kalbėsite?

LORENCAS. Ji patyrė nuodėmės saldybę ir mirties šlovę. Ji leidosi pagaunama gyva, lyg vieversys į pinkles, o paskui maloniai susivarė sau į pilvą nediduką peilį.

MARIJA. Jūs niekinate moteris, bet kodėl taip stengiatės pažeminti jas savo motinos ir sesers akyse?

LORENCAS. Aš jus gerbiu, jus ir ją. Visa kita man kelia tik pasibjaurėjimą.

MARIJA. Ar žinai, kokį sapną susapnavau šiąnakt, mano berniuk?

LORENCAS. Kokį?

MARIJA. Tai buvo ne sapnas – aš nemiegojau. Buvau viena šitoj didžiulėj menėj, lempa švietė toli, ant to stalo prie lango. Prisiminiau dienas, kada buvau laiminga, dienas, kai tu buvai dar vaikas,

Lorencinai. Žiūrėjau į tą tamsią naktį ir sakiau sau: jis grįš tik paryčiui, jis, darbuodavėsis kiauras naktis. Mano akis užplūdo ašaros, aš krestelėjau galvą ir pajutau, kaip jos pasruvo mano skruostais. Staiga išgirdau lėtus žingsnius galerijoje, atsigrėžiau – juodai vilkįs vyriškis ėjo į mane su knyga po pažasčia: tai buvai tu, Rencai. „Kaip anksti tu grįžai!“ – sušukau. Bet šmėkla atsisėdo prie lempos, nieko man neatsakiusi atvertė knygą, ir tuomet aš pažinau savo anų laikų Lorenciną.

LORENCAS. Jūs matėt jį?

MARIJA. Kaip kad matau tave.

LORENCAS. Kada jis išėjo?

MARIJA. Kai šįryt grįžęs, tu truktelėjai varpelį.

LORENCAS. Mano šmėkla! Ir jis išėjo, kai aš grįžau?

MARIJA. Su ilgesiu veide ji atsistojo ir išnyko kaip ryto migla.

LORENCAS. Katerina, Katerina, paskaityk man Bruto istoriją.

KATERINA. Kas jums? Jūs visas drebate?

LORENCAS. Mano motina, atsisėskit šįvakar ten pat, kur jūs sėdėjot aną naktį, ir jeigu mano šmėkla vėl ateis, pasakykite jai, kad ji netrukus išvys kažką, ką ja nustebins.

Girdėti beldžiant.

KATERINA. Tai mano dėdė Bindas ir Batista Venturis.

Įeina BINDAS ir VENTURIS.

BINDAS (*Tyliai Katerinai*). Pamėginsiu paskutinį kartą.

MARIJA. Mes jus paliksim. O, kad jums pavyktų.

JIEDVI su KATERINA išeina.

BINDAS. Lorencai, kodėl nepaneigi tos skandalingos istorijos, kurią visi pasakoja?

LORENCAS. Kokios istorijos?

BINDAS. Visi pasakoja, kad, pamatęs kardą, tu nualpai.

LORENCAS. Jūs tikite tuo, dėde?

BINDAS. Mačiau, kaip fechtavaisi Romoje, bet nenustebčiau, jei taptum niekšiškesnis už šunį, įgijęs tokį amatą, kurį čia pasirinkai.

LORENCAS. Taip, ta istorija neišgalvota: aš nualpau. Sveiki, Venturi. Kokios dabar jūsų prekių kainos? Kaip sekasi prekiauti?

VENTURIS. Sinjore, aš vadovauju šilko manufaktūrai, tačiau pasijuntu įžeistas, kai mane pavadina prekiju.

LORENCAS. Iš tikrųjų. Aš tik norėjau pasakyti, kad dar mokykloje tu įgijai nekaltą įprotį pardavinėti šilką.

BINDAS. Aš patikėjau sinjorui Venturiui planus, kuriuos dabar kuria daugybė Florencijos šeimų. Jis – garbingas laisvės draugas, Lorencai, ir aš tikiuosi, kad jūs tai pripažinsit. Juokų laikai praėjo. Ne kartą sakėt mums, kad kunigaikščio jums rodomas pasitikėjimas tėra tik pinklės, kurias jūs jam

paspendėte. Ar tai tiesa, ar melas? Jūs mūsų pusėje ar ne? Mes turime žinoti. Visos kilmingos šeimos mato, kad Medičių despotizmas – neteisingas ir nepakenčiamas. Kodėl mes turim leisti, kad ta išpuikusi giminė ramiai sau kiltų ant mūsų privilegijų griuvėsių? Sutarties nesilaikoma. Vokiečių valdžia diena iš dienos tvirtėja. Laikas tam padaryti galą ir suburti patriotus. Aš jūs priimsit tą kvietimą?

LORENCAS. Ką jūs j tai, ponas Venturi? Kalbėkite, kalbėkite, štai dėdė nutilo, kad įkvėptų oro, pasinaudokite proga, jei mylit savo šalį.

VENTURIS. Sinjore, aš galvoju taip pat ir neprisidursiu nė vieno žodžio.

LORENCAS. Nė vieno žodžio? Nė vieno skambaus žodelio? Jūs nežinote, kas yra tikroji gražbylystė. Koks nors gražus žodelis, nei per trumpas, nei per ilgas, apskritas kaip sukutis, apraizgomas ilgu sakiniu; kairė ranka atmetama atgal, kad apsiauste susidarytų taurios, elegantiškos klostės; paskui tas sakinyš nusviedžiamas ir tuomet jis šnypšdamas išsivynioja kaip virvė, o mažasis sukutis pasileidžia suktis, maloniai murmėdamas. Jį beveik galima sučiupti delnu, kaip daro gatvės vaikai.

BINDAS. Tu – jžūlėlis! Atsakyk arba išėik iš čia.

LORENCAS. Aš jūsų pusėj, dėde. Nejaugi iš mano šukuosenos nematote, kad sieloje aš – respublikonas? Atkreipkit dėmesj, kaip pakirpta mano barzda. Nė akimirkos nedvejokit, kad net pačioj slapčiausioj mano rūbų klostėj alsuoja tėvynės meilė.

Skambutis j paradines duris, kiemas prisipildo pažų ir arklių.

PAŽAS (*Jeina*). Kunigaikštis!

Jeina ALEKSANDRAS.

LORENCAS. Kokia didelė malonė, kunigaikšti! Jūs teikėtės aplankyti vargšą savo tarną asmeniškai?

KUNIGAİKŠTIS. Kas šitie žmonės? Man reikia pasikalbėti su tavimi.

LORENCAS. Turiu garbę pristatyti Jūsų Šviesybei savo dėdę Bindą Altovitį, kuris apgailestauja, kad, užgaišęs Neapolyje, negalėjo anksčiau pulti jums po kojų. Tas kitas ponas – garsusis Batista Venturis, jis, aišku, audžia šilką, bet anaipol jo neparduoda. Tegul toks netikėtas didžio kunigaikščio pasirodymas šituos kukliuos namuos netrikdo jūsų, brangusis dėde, ir jūsų, garbusis Venturi. Tai, ko jūs prašote, bus jums suteikta, priešingu atveju galėsit visiškai teisėtai pasakyti, kad mano prašymai nieko nereiškia maloniam valdovui.

KUNIGAİKŠTIS. Ko jūs prašote, Bindai?

BINDAS. Jūsų Šviesybe, apgailestauju, kad mano sūnėnas...

LORENCAS. Ambasadoriaus Romoje titulas tuo tarpu niekam nepaskirtas. Dėdė vylėsi, kad jūs būsite malonus ir suteiksite jį jam. Florencijoje nėra žmogaus, kuris galėtų susilyginti su juo ištikimybe ir pagarba Medičių giminei.

KUNIGAİKŠTIS. Tikrai, Rencinai? Ką gi, mielasis Bindai, tebūnie taip. Ateik rytoj ryte j rūmus.

BINDAS. Jūsų Šviesybe, man nejauku. Kaip išsakyti...

LORENCAS. Sinjoras Venturis, nors ir neparduoda šilko, prašo privilegijos savo manufaktūroms.

KUNIGAİKŠTIS. Kokios privilegijos?

LORENCAS. Jūsų herbo ant vartų ir diplomo. Dovanokite jam tai, valdove, jei mylite tuos, kurie jus myli.

KUNIGAİKŠTIS. Gerai. Ir tai jau viskas? Keliaukit, ponai, ir būkit ramūs.

VENTURIS. Jūsų Šviesybe! ...nesitveriu džiaugsmu... negaliu išsakyti...

KUNIGAİKŠTIS (*Savo sargybiniams*). Praleiskit šiuos du ponus.

BINDAS (*Išeidamas tyliai Venturiui*). Nedoras pokštas.

VENTURIS (*Irgi tyliai*). Ką jūs darysit?

BINDAS (*Tyliai*). O ką gi man daryti, po perkūnais? Gavau paskyrimą.

VENTURIS (*Tyliai*). Baisu.

Jiedu išeina.

KUNIGAİKŠTIS. Markizė Čibo – mano.

LORENCAS. Apmaudu.

KUNIGAİKŠTIS. Kodėl?

LORENCAS. Tai bus skriauda kitoms.

KUNIGAİKŠTIS. Dievaži, ne, aš jau bodžiuosi ja. Sakyk, mielasis, kas ta graži moteris, kuri tvarko gėles prie ano lango? Jau anksčiau pastebėjau ją važiuodamas pro šalį.

LORENCAS. Kur?

KUNIGAİKŠTIS. Ana ten, rūmuose priešais.

LORENCAS. O! Niekas...

KUNIGAİKŠTIS. Niekas? Tu vadini nieku tokius pečius! Tikra Venera, po galais!

LORENCAS. Tai kaimynė.

KUNIGAİKŠTIS. Noriu pasišnekėti su ta kaimyne. Ak! Po perkūnais! Jei neklystu, tai Katerina Džinori.

LORENCAS. Ne.

KUNIGAİKŠTIS. Atpažinau ją kuo puikusiai, tai tavo teta. Velniai rautų! Buvau užmiršęs jos veidą. Atvesk ją vakarieniauti.

LORENCAS. Tai bus labai sunku. Ji – dorovės įsikūnijimas.

KUNIGAİKŠTIS. Na jau! Argi mums egzistuoja dorovės įsikūnijimai?

LORENCAS. Paklausiu jos, jei norite, tačiau įspėju, ji – knygų žiurkė, ji kalba lotyniškai.

KUNIGAİKŠTIS. Na ir kas! Juk mylisi ji ne lotyniškai. Eikš čionai, iš tos galerijos geriau ją matysim.

LORENCAS. Kitąsyk, branguti. Dabar negaliu gaišti laiko: turiu eiti pas Strocį.

KUNIGAİKŠTIS. Kaip! Pas tą seną beprotį!

LORENCAS. Taip, pas tą seną niekšą, pas tą nedorėlį. Rodos, jis niekaip negali išsigydyti nuo keisto įnorio atverti piniginę visiems tiems suktiems padarams, kuriuos vadina tremtiniais, o tie išbadėjėliai kasdien susirenka pas jį prieš užsimaudami batus ir paimdami rankon lazda. Turiu

skubiai nuvykti vakarienės pas tą kartuvių vertą senį ir dar sykį paliudyti jam savo nuoširdžią draugystę. Vakare papasakosiu tau kokią nors įdomią istorijūkštę, kokį žavingą pokštą, kuris rytoj anksti ryte sukels ant kojų nekuriuos iš tų nenaudėlių.

KUNIGAİKŠTIS. Koks aš laimingas, kad turiu tave! Prisipažįstu, nesuprantu, kaip jie tave įsileidžia.

LORENCAS. Gana! Kad jūs žinotumėt, kaip lengva nesigėdinant meluoti bukalgalviui į akis! Tai tik įrodo, kad niekada nebandėt to daryti. Beje, ar jūs nesakėt man, kad norite kažkam padovanoti savo portretą, tik užmiršau kam? Galiu atvesti jums tapytoją, kurį globoju.

KUNIGAİKŠTIS. Gerai, gerai, bet pagalvok apie savo tetą. Juk užsukau kaip tik dėl jos; šimts perkūnų, tu turi tetą, kuri man patinka.

LORENCAS. O markizė Čibo?

KUNIGAİKŠTIS. Sakau tau, pakalbėk apie mane su teta.

V scena

Menė Strocių rūmuose.

FILIPAS STROCIS, PRIORAS, LUIZA su rankdarbiu, LORENCAS guli ant sofos.

FILIPAS. Duok Dieve, kad iš to nieko neišeitų! Kiek kartų būtent šitaip prasidėdavo nenumaldoma, negailestinga neapykanta! Tušti plepalai, puotos tvaikas ant storų ištvirkėlio lūpų – ir prasideda šeimų karai, ir paleidžiami į darbą peiliai. Tave įžeidė – tu nužudai, tu nužudai – nužudo tave. Neilgai trukus neapykanta įsišaknija, sūnūs liūliuojami jų protėvių karstuose ir kartų kartos auga iš žemės su kardu rankoje.

PRIORAS. Gal aš be reikalo prisiminiau tuos nedorus žodžius ir tą prakeiktą apsilankymą Montolivete, bet kaip išverti tokius padarus kaip Salviačiai?

FILIPAS. Ak, Leone, Leone, pagalvok, kas būtų pasikeitę Luizai ir mums visiems, jeigu nebūtum nieko sakęs mano sūnums? Argi Strocio dukters nekaltybė negali užmiršti kokio Salviačio mesto žodžio? Argi marmuro rūmų gyventojui privalu žinoti, kokias nešvankybes valkatos rašo ant jo namų sienų? Argi svarbu, ką sako kažkoks Džulianas Salviatis? Argi dėl to mano duktė neris garbingo vyro? Argi dėl to jos vaikai mažiau ją gerbs? Argi aš, jos tėvas, galvosiu apie tuos žodžius bučiuodamas ją prieš miegą? Prie ko priėjome, jei kokio prašalaičio jėžūlybės ištraukia iš makštų tokius kardus kaip mūsų? Dabar jau viskas baigta, Pjetras įtūžo dėl to, ką tu papasakojai. Jis jau pasiryžęs kautis, jis nuėjo pas Pacius. Dievai žino, kas gali atsitikti! Jei susitiks Salviatį, kraujas bus pralietas, mano kraujas, mano kraujas ant Florencijos grindinio! Ak! Kam tapau tėvu?

PRIORAS. Jei kas nors būtų papasakojęs man kokį šmeižtą apie mano seserį, kad ir kas jis būtų buvęs, aš būčiau nusigręžęs, ir viskas būtų tuo baigęsi; bet juk jis pats į mane kreipėsi, jis buvo toks grubus, kad pamaniau, jog tas prasčiokas nežino, apie ką jis kalba; bet jis žinojo puikiai.

FILIPAS. Taip, jie žino, nedorėliai! Jie puikiai žino, kur taiko! Senas medžio kamienas – pernelyg tvirtas, jiems nepavyks jo įkirsti. Tačiau jie žino, kad švelni gija suvirpa jo šerdy, kai jie paliečia silpniausią pumpurą. Mano Luiza! Ak! Kas yra tas blaivus protas? Rankos suvirpa man nuo tos minties. Teisusis Dieve! Ar blaivus protas – tai senatvė?

PRIORAS. Pjetras pernelyg ūmus.

FILIPAS. Vargšas Pjetras! Kaip jis užsiplieskė raudoniui! Kaip jis drebėjo, klausydamasis tavo pasakojimo apie sesers įžeidimą! Tas beprotis – tai aš, nes leidau tau kalbėti. Pjetras žirglėjo po kambarį susijaudinęs, įsiutęs, pametęs galvą, nenustygdamas vaikščiojo pirmyn atgal kaip aš dabar. O aš žiūrėjau į jį tylėdamas: gražu žiūrėti, kaip tyras kraujas priplūsta į nesuterštą kaktą! O tėvyne! – galvojau tuomet, – štai jis, mano pirmagimis. Ak! Leone, nieko nepadarysi, juk aš – Strocis.

PRIORAS. Gal tas pavojus ne toks didelis, kaip jums atrodo. Vargu, ar jis sutiks tą Salviatį šįvakar. Rytoj į visa tai pažvelgsim blaiviu žvilgsniu.

FILIPAS. Neabejokit, Pjetras jį užmuš arba bus užmuštas. (*Atidaro langą*) Kur jie dabar? Šit jau naktis ir miestą gaubia tirštos sutemos, tos tamsios gatvės kelia man siaubą, kažkur liejasi kraujas, aš tuo neabejoju.

PRIORAS. Nurimkite.

FILIPAS. Mačiau, kaip Pjetras išėjo, esu tikras, kad grįš atkeršijęs arba negyvas. Mačiau, kaip, suraukęs antakius, jis nukabino nuo sienos kardą; jis kandžiojo lūpas, o rankų raumenys buvo įtempti kaip lanko templė. Taip, taip, dabar jis miršta arba atkeršijo, be jokios abejonės.

PRIORAS. Atsisėskit, uždarykit langą.

FILIPAS. Ką gi! Florencija! Te tavo grindinys sužino, kokios spalvos mano kilmingas kraujas! Jis teka keturiasdešimties tavo sūnų gyslomis. O aš, tos didžiulės šeimos vadovas, dar ne sykį lenksiu savo žilą galvą pro šituos langus, draskomas tėviško nerimo! Ir dar ne sykį tas kraujas, kurį tu dabar tikriausiai abejingai sugeri, džius tavo aikščių saulėje! Bet nesijuok šįvakar iš senojo Strocio, būgštaujančio dėl savo vaiko. Patausok jo giminę: ateis diena, kai tau reikės skaičiuoti tos giminės atstovus, kai tu stovėsi drauge su juo prie lango ir tavo širdis ims smarkiai plakti, išgirdusi mūsų kardų žvangesį.

LUIZA. Tėve! Tėve! Jūs mane gąsdinat.

PRIORAS (*Luizai tyliai*). Ar tik ten ne Tomazas klaidžioja po tais žibintais? Lyg ir pažinau jį iš mažo ūgio. Jau nuėjo.

FILIPAS. Vargšas miestas, kur tėvai va šitaip laukia pargrįžtant vaikų! Vargšė tėvynė! Vargšė tėvynė! O kiek čia dar tokių, kurie, paėmę kardą ir apsiaustą, nugrimzta į tą tamsią naktį; bet tie, kurie jų laukia, – visai ramūs: jie žino, kad rytoj numirs nuo skurdo, jei šiąnakt nenumirs nuo šalčio. O mes šituose prabanguose rūmuose laukiame įžeidimo, kad galėtume ištraukti kardą! Girtuoklio pliauškalai įvaro mus pasiutin, išsklaido po šitas tamsias gatves mūsų sūnus ir bičiulius, o tautos nelaimės nupurto dulkių nuo mūsų ginklo. Filipą Strocį žmonės laiko garbingu žmogumi, nes jis atlieka gerus darbus nesipriešindamas blogiui! O aš, ko tik dabar neatiduočiau, aš, tėvas, kad atsirastų pasaulyje žmogus, kuris man sugrąžintų sūnų ir teisėtai nubaustų mano dukters įžeidėją! Kodėl gi turėčiau būti ginamas nuo blogio, jei negyniau nuo jo kitų, turėdamas tam galios? Sėdėdavau palinkęs prie knygų ir svajodavau, kad mano tėvynė būtų tokia, kokia ji mane žavėjo senovėje. Sienos aplink mane šaukte šaukėsi keršto, bet aš užsikimšdavau ausis ir pasinerdavau į apmąstymus; reikėjo, kad tironija smogtų man į veidą, kad ištarčiau: „Veikim!“ – bet mano keršto žili plaukai.

Jeina PJETRAS, TOMAZAS ir FRANČESKAS PACAS.

PJETRAS. Viskas baigta, Salviatis negyvas. (*Apkabina seserį*)

LUIZA. Koks siaubas! Tu visas kruvinas.

PJETRAS. Mes jo patykojome Lankininkų gatvėje, Frančeskas sustabdė jo arklį, Tomazas smogė jam į koją, o aš...

LUIZA. Nutilk! Nutilk! Tu mane gąsdini, akys tau iššoko ant kaktos, tavo rankos siaubingos, visas tavo kūnas dreba, o pats tu išblyškęs kaip mirtis.

LORENCAS (*Stojasi*). Tu gražus, Pjetrai, tu didis kaip pats kerštas.

PJETRAS. Kas čia kalba? Tai tu, Lorenzačai? (*Prieina prie tėvo*) Kada gi jūs užtrenksite duris tam niekšui? Argi nežinote, kas jis, jau nekalbant apie istoriją su Mauricijum?

FILIPAS. Gana, viską žinau. Jeigu Lorencas čia, vadinasi, turiu rimtų priežasčių jį priimti. Pakalbėsime apie tai kitoje vietoje kitu laiku.

PJETRAS (*Košdamas pro dantis*). Hm! Priežastys priimti šitą pašlemėką! Aš irgi vieną gražų rytą surasčiau puikią priežastį išmesti jį pro langą. Kalbėkite ką norit, o aš dusiu šitame kambary, matydamas, kaip ta rupūžė trinasi į mūsų fotelius.

FILIPAS. Gana! Nusiramink! Tu karštakošis! Dieve duok, kad tavo avantiūra neišeitų mums į blogą! Pirmiausia privalai pasislėpti.

PJETRAS. Man slėptis! Švenčiausieji, kodėl turėčiau slėptis?

LORENCAS (*Tomazui*). Vadinasi, smogei jam į petį? ...Papasakok... (*Nusiveda jį prie lango nišos, jiedu tyliai kalbasi*)

PJETRAS. Ne, tėve, aš nesislėpsiu. Įžeidimas buvo viešas, jai tai padarė vidury aikštės. O aš jį užmušiau vidury gatvės ir rytoj privalau papasakoti apie tai visam miestui. Nuo kada privalu slėptis atkeršijus už savo garbę? Aš mielai noru vaikščiočiau ištraukęs kardą, nenuvalęs nuo jo nė vieno kraujo lašo.

FILIPAS. Eikš su manim, turiu su tavimi pasikalbėti. Ar tu nesužeistas, vaikelį? Tau nieko nenutiko?

Jiedu išeina.

VI scena

KUNIGAİKŠČIO rūmuose.

KUNIGAİKŠTIS pusnuogis. TEBALDEO tapo jo portretą. DŽOMAS skambina gitara.

DŽOMAS (*Dainuoja*).

Kai aš numirsiu, mano taurininke,

Nuneški mylimajai mano širdį;

Tegu ji pasiunčia velniop mišias,

Visus tuos kunigus ir jų maldas.

Ašaros – tiks skaidrus vanduo:

Liepk jai atkimšti didelę statinę;

Tegu visi sugieda choru ties karstu,

Aš jiems pritarsiu iš kapo gelmių.

KUNIGAİKŠTIS. Prisiminiau, kad turiu tavęs kai ko paklausti. Pasakyk man, Vengre, ką tau padarė tas berniūkštis? Mačiau, kaip linksmai tu jį talžei.

DŽOMAS. Dievaži, negalėčiau pasakyti, ir jis taip pat.

KUNIGAİKŠTIS. Kodėl? Ar jis jau mirė?

DŽOMAS. Tai berniūkštis iš gretimo namo. Kai ėjau neseniai pro šalį, man pasirodė, kad jį laidojo.

KUNIGAİKŠTIS. Kai mano Džomas kerta, tai kerta užtikrintai.

DŽOMAS. Jūs perdedate. Ne vienąsyk mačiau, kai esate nudėjęs žmogų vienu kirčiu.

KUNIGAİKŠTIS. Tikrai? Vadinasi, buvau girtas? Kai išgeriu, visi menkiausi mano smūgiai būna mirtini. Kas tau, mažyli? Tavo ranka dreba? Tu siaubingai žvairuoji.

TEBALDEO. Nieko, monsinjore, atleiskit, Jūsų Šviesybe.

Jeina LORENCAS.

LORENCAS. Kaip juda darbas? Ar jūs patenkintas mano globotiniu? (*Ima nuo sofos kunigaikščio šarvinius marškinius*) Jūs turite nuostabius šarvinius marškinius, branguti. Tik, ko gero, su jais labai karšta.

KUNIGAİKŠTIS. Jie tikrai nuostabūs, jei jie mane varžytų, nedėvėčiau jų. Bet jie iš plieninės vielos, aštriusi ašmenys neperkirstų nė grandelės, o sykiu jie lengvi, lyg būtų šilkiniai. Kitų tokių tikriausiai nėra visoje Europoje, todėl aš jų beveik ir nenusivelku, tiksliau pasakius, niekad nenusivelku.

LORENCAS. Labai lengvi, bet ir labai tvirti. Manot, jie atlaikytų durklo smūgį?

KUNIGAİKŠTIS. Be jokios abejonės.

LORENCAS. Taip, iš tikrųjų, dabar prisimenu, jūs visuomet juos dėvite po striuke. Anądien, kai medžioklėje įsikibau jums į liemenį, sėdėdamas ant arklio, puikiai juos jaučiau. Tai apdairaus žmogaus įprotis.

KUNIGAİKŠTIS. Nieko nesisaugau, tai tik įprotis, kaip tu sakai, tiesiog kareivio įprotis.

LORENCAS. Jūsų drabužis – nuostabus. Kaip kvepia šitos pirštinės! Kodėl pozuojat pusiau nuogas? Šitie šarviniai marškiniai būtų ryškūs akcentas jūsų portrete, be reikalo juos nusivilkote.

KUNIGAİKŠTIS. Taip norėjo dailininkas. Beje, visad geriau pozuoti atviru kaklu: pažiūrėk į senųjų meistrų paveikslus.

LORENCAS. Kur, po galais, mano gitara? Reikia pritarti Džomui. (*Išeina*)

TEBALDEO. Šiai dienai jau gana, Jūsų Šviesybe.

DŽOMAS (*Prie lango*). Ką ten Lorencas daro? Stovi susimąstęs prie šulinio vidury sodo: lyg ir ne ten turėtų ieškoti savo gitaros.

KUNIGAİKŠTIS. Duok mano drabužius. Kur mano šarviniai marškiniai?

DŽOMAS. Nerandu; ieškojau visur: jie dingę.

KUNIGAİKŠTIS. Rencinas laikė juos prieš kokias penketą minučių, tikriausiai numetė kur į kampą išeidamas tinginio papratimu.

DŽOMAS. Neįtikėtina: dingo kaip į vandenį.

KUNIGAİKŠTIS. Na, ką tu! Tai neįmanoma.

DŽOMAS. Pažiūrėkit pats, Jūsų Šviesybe, kambarys ne toks jau didelis!

KUNIGAİKŠTIS. Rencas laikė juos čia, ties šita sofa.

Grižta LORENCAS.

Ką tu padarei su mano šarviniais marškiniais? Mes neberandame jų.

LORENCAS. Padėjau ten, kur jie gulėjo. Palaukit, ne, aš juos padėjau ant šito fotelio, ne, ant šitos lovos. Nežinau, bet užtat radau savo gitarą. (*Dainuoja pats sau akompanuodamas*)

Labą diena, ponias abate....

DŽOMAS. Tikriausiai jie sodo šuliny? Juk jūs ką tik žiūrėjote į jį toks susimąstęs.

LORENCAS. Spjaudyti į šulinį ir žiūrėti, kaip susidaro ratilai, – mano mėgstamiausias užsiėmimas. Išgėręs ir pamiegojęs nieko kito nedarau. (*Skambina toliau*)

Labą diena, labą diena, mano širdies abate.

KUNIGAİKŠTIS. Negirdėtas daiktas, negi tie šarviniai marškiniai dingo! Rodos nesu nusivilkęs jų nė dviejų sykių gyvenime, išskyrus eidamas miegoti.

LORENCAS. Nurimkit, nurimkit. Juk popiežiaus sūnus nevirs liokajumi? Jūsų žmonės suras juos.

KUNIGAİKŠTIS. Tegų tave velniai! Tu pražudei juos.

LORENCAS. Jeigu būčiau Florencijos kunigaikštis, nerimaučiau dėl kitų dalykų, o ne dėl šarvinių marškinių. Beje, kalbėjau apie jus su savo brangia teta. Viskas einasi kuo puikiau, ateikite čia, atsisėskite, pasakysiu jums kai ką į ausį.

DŽOMAS. (*Tyliai kunigaikščiui*). Tai mažų mažiausiai keista; tuos šarvinius marškinius pavogė.

KUNIGAİKŠTIS. Atsirais. (*Sėdasi prie Lorenco*).

DŽOMAS. (*Į šalį*). Palikti bendriją, kad nueitum paspjaudyti į šulinį, – tai nenatūralu. Labai norėčiau rasti tuos šarvus ir atsikratyti vienos senos minties, kuri tarpais aptemdo man protą. Nieko sau, kažkoks Lorenzačas! Šarviniai marškiniai ant kažin kokio fotelio.

VII scena

Priešais rūmus.

Jeina SALVIATIS, sukruvintas ir šlubuojantis, jį palaiko DU VYRAI.

SALVIATIS (*Šaukia*). Aleksandrai Mediči! Atverk langą ir pažiūrėk, kaip elgiamasi su tavo tarnais!

KUNIGAİKŠTIS (*Prie lango*). Kas ten murdosi tame purve? Kas trainiojasi palei mano rūmų sienas taip klaikiai šaukdamas?

SALVIATIS. Strociai mane nužudė, aš mirsiu prie tavo vartų.

KUNIGAİKŠTIS. Kurie už Strocių ir už ką?

SALVIATIS. Aš pasakiau, kad jų sesuo įsimylėjusi tave, taurusis kunigaikšti. Strociai priėmė mano žodžius, kad tu jai patinki, kaip sesers įžeidimą; trys iš jų mane užpuolė. Pažinau Pjetrą ir Tomazą, kas buvo trečias, nežinau.

KUNIGAİKŠTIS. Tegū tave užneša čionai. Prisiekiu Herkuliui, naktį žudikai praleis kalėjime, o rytoj rytą bus pakarti.

SALVIATIS įeina į rūmus.

TREČIAS VEIKSMAS

1 scena

Lorenzo miegamasis.

LORENCAS, SKORONKONKOLAS fectuojasi.

SKORONKONKOLAS. Gal jau gana žaisti, pone?

LORENCAS. Ne, šauk garsiau. Še tau, atmušk! Še! Mirk! Še, niekše!

SKORONKONKOLAS. Gelbėkite! Mane žudo, man rėžia gerklę!

LORENCAS. Mirk! Mirk! Mirk! – Nagi treptelk koja.

SKORONKONKOLAS. Gelbėkit, mano lankininkai! Gelbėkite! Mane žudo! Prakeiktas Lorencas!

LORENCAS. Mirk, nenaudėli! Papjausiu tave, parše, papjausiu! Į širdį, į širdį! Perskrodžiau jam pilvą! – Šauk gi, daužykis, mušk! – Paleisk jam žarnas! Sukapokim jį į gabalus ir suėskim, suėskim! Įvariau iki alkūnės. Pasikniausk gerklėje, dar, dar! Graužkim, kąskim, surykim! *(Nukrinta netekęs jėgų)*

SKORONKONKOLAS *(Šluostydamosis kaktą).* Žiaurių žaidimą sugalvojai, pone, ir puoli į jį kaip tigras; po perkūnais! Riaumoji kaip liūtų ir panterų pilna ola.

LORENCAS. O kruvina diena, o mano vestuvių diena! O saule! Saule! Tu jau seniai sausa it švinas, miršti iš troškulio! Jo kraujas tave pagirdys ir apsvaigins. O mano keršte! Kaip seniai auga tavo nagai! O Ugolino dantys! Jums reikia kaukolės, kaukolės!

SKORONKONKOLAS. Tu klieidi? Karščiuoji? Ar pats jau pavirtai sapnu?

LORENCAS. Bailys, bailys, ištvirkėlis, susna, – tėvai, dukterys – atsisveikinimai, nesiliaujantys atsisveikinimai – Arno krantai paplūdę atsisveikinimais – berniūkščiai rašo visa tai ant sienų. Juokis, seni, juokis, užsimovęs savo baltą kepuraitę, – ar nematai, kad mano nagai auga? Ak! Kaukolė, kaukolė! *(Nualpsta)*

SKORONKONKOLAS. Pone, tu turi priešą. *(Šlaksto jo veidą vandeniui)* Gana, pone! Neverta šitaip ardytis. Žmogus arba turi taurių jausmų, arba neturi, aš niekad nepamiršiu, kad padarei man malonę: jeigu ne tu – dabar būčiau labai toli. Pone, jei turi priešą, pasakyk, aš išvaduosiu tave nuo jo ir niekas to nesužinos.

LORENCAS. Niekis, sakau tau, kad vienintelis mano malonumas – įvaryti baimės kaimynams.

SKORONKONKOLAS. Mes taip seniai čia trypiame ir viską apvertėm aukštyn kojomis, kad jie, ko gero, jau priprato prie mūsų triukšmo. Manau, galėtum papjauti šitame koridoriuje trisdešimt vyrų, volioti juos po grindis, ir niekas nepastebės, kad kas įvyko. Jei nori įvaryti baimės kaimynams, prastai imiesi to darbo. Teisybė, iš pradžių jie išsigando, bet dabar tik siunta ir nepasivargins net atsistoti ir atidaryti langus.

LORENCAS. Manai?

SKORONKONKOLAS. Tu turi priešą, pone. Juk aš mačiau, kaip daužei koja į žemę ir keikei dieną, kai gimei. Argi aš neturiu ausų? Argi aš negirdėjau, kaip tarp tūžmingų tavo šūksnių nuaidėjo trumpas,

aiškus ir skardus žodelis: kerštas? Matai, pone, tu nyksti akyse: nebejuokauji kaip anksčiau; patikėk manim, niekas nėra taip sunkiai virškinama, kaip didžiulė neapykanta. Ar netiesa, kad dviem žmonėms po saule visuomet trukdo vieno iš jų šešėlis? Tavo gydytojas – mano kardo makštyse, leisk tave išgydyti. *(Išsitraukia kardą)*

LORENCAS. O ar tave tas gydytojas kada nors išgydė?

SKORONKONKOLAS. Keturis ar penkis kartus. Kartą Paduvoje viena panelė sakė man...

LORENCAS. Parodyk man tą kardą. Ak! Kokie šaunūs ašmenys, berniuk.

SKORONKONKOLAS. Pamėgink ir pamatysi.

LORENCAS. Tu atspėjai mano ligą, aš turiu priešą. Bet nepanaudosiu jam kardo, tarnavusio kitiems. Kardas, kuriuo jis bus nudurtas, turės tik vieną krikštą, jis išsaugos jo vardą.

SKORONKONKOLAS. Kuo vardu tas žmogus?

LORENCAS. Ar tai svarbu? Tu ištikimas man?

SKORONKONKOLAS. Dėl tavęs nukryžiuočiau Kristų.

LORENCAS. Tau išduosiu tą paslaptį – aš padarysiu tai šitame kambaryje. Gerai klausyk ir nesuklysk. Jei aš nudobsiu jį pirmu smūgiu, nesugalvok jo liesti. Bet aš menkutis kaip blusa, o jis – šernas. Jei jis ginsis, aš pasikliauju tavimi – tu griebsi jį už rankų, tik tiek, supranti? Jis priklauso man. Kai ateis laikas, aš tau pranešiu.

SKORONKONKOLAS. Amen!

II scena

Strocių rūmuose.

Jeina FILIPAS ir PJETRAS.

PJETRAS. Kai pagalvoju apie tai, man norisi nusikirsti dešinę ranką. Nepataikiau į tą niekšą. Toks tikslus smūgis buvo – ir nepataikiau! Ar atsiras žmogus, kuriam nebūčiau padaręs paslaugos, jei gatvėje galėčiau pasakyti: „dabar mieste vienu Salviačiu mažiau!“? Bet mulkis pasielgė kaip voras: nukrito, sutraukęs po savimi kabliuotas letenas, ir iš baimės, kad jį pribaisys, apsimetė negyvu.

FILIPAS. Na ko gi tu nerimsti, kad jis liko gyvas? Tavo kerštas nuo to tik išlošė.

PJETRAS. Taip, žinau, jūsų toks požiūris. Klausykit tėve, jūs geras patriotas, bet dar geresnis šeimos tėvas: nesikiškite į šituos reikalus.

FILIPAS. Ką dar sumanei? Nejau net ketvirčio valandos negali išgyventi be piktos minties?

PJETRAS. Ne, po perkūnais! Net ketvirčio valandos negalėsiu išgyventi šitame užnuodytame ore. Dangus lyg kalėjimo skliautas slegia man galvą ir rodos, kad kvėpuoju vulgariais girtuoklių sąmojais ir žaguliu. Sudie, turiu reikalų.

FILIPAS. Kur tu eini?

PJETRAS. Kodėl jūs norite žinoti? Einu pas Pacius.

FILIPAS. Palauk manęs, aš irgi ten einu.

PJETRAS. Ne dabar, tėve, dabar ne metas.

FILIPAS. Kalbėk su manim atvirai.

PJETRAS. Telioka tai tarp mudviejų. Ten susirinks koks penkiasdešimt mūsiškių, Ručelajai ir kiti, – visi, kurie negalime pakęsti to mergvaikio.

FILIPAS. Ir?

PJETRAS. Laviną kartais išjudina akmenėlis sulig nagu.

FILIPAS. Bet ką jūs nutarėte? Juk neturite jokio plano, jokių priemonių? O vaikai, vaikai! Žaisti gyvybe ir mirtimi! Klausimai, jaudinę pasaulį! Idėjos, nubalinusios tūkstančius galvų arba nuritinusios jas kaip smilteles prie budelio kojų! Sumanymai, į kuriuos pati Apvaizda žiūri tylėdama ir su siaubu, kuriuos įvykdyti palieka žmogui, nedrįsdama jų prisiliesti! Jūs kalbat apie visa tai fechtuodamiesi ir gerdami ispaniškąjį vyną, tarsi kalbėtumėte apie kokį arklį ar maskaradą! Ar žinote, kas yra respublika, kas yra amatininkas, dirbantis savo dirbtuvėje, artojas laukuose, miestelėnas aikštėje, kas yra visas karalystės gyvenimas? Žmonių laimė, o teisusis Dieve! O vaikai, vaikai, ar mokate suskaičiuoti ant pirštų?

PJETRAS. Geras lanceto pjūvis išgydo visas ligas.

FILIPAS. Išgydyti! Išgydyti! Ar žinote, kad ir menkiausią pjūvį lancetu turi atlikti gydytojas? Ar žinote, kad reikia patyrimo, ilgo, kaip pats gyvenimas, ir plataus kaip pasaulis žinojimo, kad iš ligonio rankos būtų išspaus tas kraujo lašas? Ir argi vakar naktį tu manęs neįžeidei, kai pasikišai tą pliką kardą po apsiaustu? Ar aš – ne Luizos tėvas, kaip kad tu – jos brolis? Ar tai nebuvo teisingas kerštas? Bet ar tu žinai, kiek jis kainavo man? Ak! Tėvai visa tai žino, o vaikai!.. Kai vieną gražią dieną tapsi tėvu, pasišnekėsim apie tai.

PJETRAS. Jūs, mokantis mylėti, turėtumėt mokėti ir neapkęsti.

FILIPAS. Kuo nusikalto Dievui tie Paciai? Jie kviečia draugus į sąmokslą, kaip kad kviečiama žaisti kauliukus, o draugai, įžengę į jų kiemą, paslysta ant jų protėvių pralieto kraujo.⁵ Kieno kraujo ištroškę jų kardai? Ko gi jūs norite? Ko norite?

PJETRAS. Kodėl jūs pats sau prieštaraujate? Argi aš negirdėjau, kaip jūs šimtus kartų kalbėjot tai, ką kalbam mes? Ar mes nežinom, kuo jūs užsiėmęs, kai tarnai nubudę regi jūsų languose šviesą, uždegtą dar vakar? Tie, kurių naktys praeina be miego, užmiega ne tylėdami.

FILIPAS. Ko gi jūs siekiate? Atsakyk man?

PJETRAS. Medičiai – tai maras. Žmogui, kurį įkando gyvatė, nereikia gydytojo, jis pats turi prisideginti žaizdą.

FILIPAS. O kai nuversit tą, kuris yra, ką pasodinsit į jo vietą?

PJETRAS. Mes esame tikri, kad blogesnio nebus.

FILIPAS. Sakau jums, paskaičiuokite ant pirštų.

PJETRAS. Hidros galvas nesunku suskaičiuoti.

FILIPAS. Ir norit veikti? Tai jau nutarta?

PJETRAS. Norim nupjauti pakinklius Florencijos žudikams.

---

⁵ Žr. Pacių sąmokslą. (*Aut. past.*)

FILIPAS. Tai neatšaukiama? Jūs norit veikti?

PJETRAS. Sudie, tėve, leiskit man eiti vienam.

FILIPAS. Nuo kada senas aras pasilieka lizde, kai jo ereliukai išskrenda į medžioklę? O mano vaikai! Mano gražus jaunime! Jūs, turintys jėgas, kurią aš praradau, jūs, tapę tuo, kuo buvo jaunas Filipas, leiskite jam atiduoti jūsų labai savo senatvę! Veskis mane, sūnau, matau, kad esat pasiruošę veikti. Aš nekalbėsiu jums ilgų kalbų, aš pasakysiu tik kelis žodžius, gal toj žiloj galvoj rasis kas gera: du žodžius – ir tai bus viskas. Aš dar netuščiažodžiauju, nebūsiu jums našta, neišeik be manęs, mano vaike, palauk, paimsiu apsiaustą.

PJETRAS. Eime, mano kilnūs tėve, mes pabučiuosim jūsų rūbo skverną. Jūs – mūsų patriarchas, pamatysite, kaip įsikūnija jūsų gyvenimo svajonės. Laisvė pribrendo, eime, senasis Florencijos sodininke, jūs pamatysit, kaip išdygsta jūsų numylėtas augalas.

Jiedu išeina.

III scena

Gatvė.

VOKIEČIŲ KARININKAS ir KAREIVIAI. Tarp jų TOMAZAS STROCIS.

KARININKAS. Jeigu nerasiu jo namuose, rasim pas Pacius.

TOMAZAS. Daryk, kas tau liepta, ir nesivargink dėl kitų dalykų; pamatysi, kuo tas baigsis.

KARININKAS. Be grasinimų! Aš vykdau kunigaikščio įsakymus ir nepakęsiu niekieno įžeidinėjimų.

TOMAZAS. Kvailys! Tu suimi Strocį Medičio įsakymu!

Aplink juos susispiečia žmonių būrys.

MIESTELĖNAS. Kodėl jūs suėmėte šitą poną? Mes jį gerai pažįstame, tai Filipo sūnus.

KITAS. Paleiskit jį, mes už jį atsakome.

PIRMASIS. Taip, taip, mes atsakome už Strocį. Paleisk jį, kitaip neišeisi sveikas.

KARININKAS. Šalin, nenaudėliai! Duokite kelią kunigaikščio teismui, jeigu nenorit paragauti alebardos.

Įeina PJETRAS ir FILIPAS.

PJETRAS. Kas čia dedasi? Kas per triukšmas? Ką čia veiki, Tomazai?

MIESTELĖNAS. Sutramdyk jį, Filipai, jis nori vestis tavo sūnų į kalėjimą.

FILIPAS. Į kalėjimą? Kieno įsakymu?

PJETRAS. Į kalėjimą? Ar žinai, su kuo turi reikalą?

KARININKAS. Suimkite tą žmogų!

KAREIVIAI suima PJETRĄ.

PJETRAS. Šalink, niekšai, kitaip paleisiu jums kaip kiaulėms žarnas!

FILIPAS. Kieno įsakymu jūs veikiate, pone?

KARININKAS (*Rodydamas kunigaikščio įsakymą*). Štai mano įgaliojimas. Turiu įsakymą suimti Pjetrą ir Tomazą Strocious.

KAREIVIAI stumia minią, svaidančių į juos akmenis.

PJETRAS. Kuo gi mus kaltina? Ką mes padarėme? Padėkit man, bičiuliai, duokime garo šitam niekšui. (*Išsitraukia kardą*)

Pasirodo kitas kareivių būrys.

KARININKAS. Čionai, kareiviai! Pagelbėkite man! (*Pjetras nuginkluojamas*) Pirmyn. Ir pirmam, kuris prisiartina, durkite į pilvą! tai bus jiems pamoka, kaip kištis į ne savo reikalus.

PJETRAS. Niekas neturi teisės mane suimti be Aštuonių Tarybos įsakymo. Į Aleksandro įsakymus man nuspjauti! Kur Aštuonių Tarybos įsakymas?

KARININKAS. Mes vedame jus į jų teismą.

PJETRAS. Jeigu taip – neprieštarauju. Kuo esu kaltinamas?

ŽMOGUS IŠ MINIOS. Kaip, Filipai, tu leidi, kad tavo vaikai būtų vedami į Aštuonių Tribunolą?

PJETRAS. Atsakykite, kuo mane kaltina?

KARININKAS. Suimkite tą žmogų!

KAREIVIAI išveda PJETRĄ ir TOMAZĄ.

PJETRAS (*Išeidamas*). Nesijaudinkit, tėve, Aštuonių teismas pasiųs mane namo vakarieniauti, o mergvaikis atsakys už savo teisingumą.

FILIPAS (*Vienas, sėdasi ant suolo*). Aš turiu daug vaikų, bet neilgam, jei viskas vyks taip greitai. Prie ko gi mes priėjome, jei kerštas, toks teisingas, kaip šis giedras dangus, baudžiamas kaip nusikaltimas! Ką gi! Du vyriausieji senos kaip šitas miestas giminės sūnūs įkalinti lyg pakelės plėšikai! Nubaustas didžiausias įžeidimas, sužeistas kažkoks Salviatis, – ir jau paleistos į darbą alebardos! Lįsk iš makštų, manasis karde. Jeigu šventasis teisingumas tampa ištvirkėlių, girtuoklių šarvu, te kirvis ir durklas, tie žmogžudžių ginklai, apgina dorą žmogų. O Kristau! Teisingumas tapo sąvadautoja! Strocių garbė paminta miesto aikštėje, o tribunolas gina jūžulėlio niekšybes! Kažkoks Salviatis meta kilmingiausiai Florencijos giminei vynu ir krauju suteptą savo pirštinę, o kai lieka nubaustas, tai išsitraukia budelio kirvį! O saulės šviesa! Prieš ketvirtį valandos aš dar priešinausi minčiai apie maištą, ir šit – ta duona, kurią bruka man į burną, kai nuo lūpų dar nenudžiūvo taikos žodžiai! Na, mano rankos, pasiruoškite veikti! O tu, senas, nuo amžiaus ir nuo mokslų sulinkęs kūne, išsitiesk!

Įeina LORENCAS.

LORENCAS. Sėdėdamas ant gatvės kampo, prašai išmaldos, Filipai?

FILIPAS. Prašau žmonių teisingumo išmaldos. Aš – elgeta, ištroškęs teisingumo, o mano garbė virto skarmalais.

LORENCAS. Kokie pasikeitimai įvyks pasaulyje ir kokį naują rūbą apsivilks gamta, jei kilnų, ramų senojo Filipo veidą uždengė pykčio kaukė? Ko tu skundiesi, mano tėve? Kodėl ant žemės krinta tie tauriausi pasaulio brangakmeniai – bebaimio ir nepriekaištingo žmogaus ašaros?

FILIPAS. Mes turime atsikratyti Medičio, Lorencai. Tu pats Medičis, bet tik vardu; jei aš gerai tave pažįstu, jei buvau ramus ir ištikimas tos šlykščios komedijos, kurią tu vaidini, žiūrovas, te juokdarys dabar pavirsta žmogumi. Jeigu esi garbingas, parodyk tai dabar. Pjetras ir Tomazas – kalėjime.

LORENCAS. Taip, taip, žinau.

FILIPAS. Ir tai – tavo atsakymas? Tai – tavo veidas, žmogau be kardo?

LORENCAS. Pasakyk, ko tu nori. Ir gausi atsakymą.

FILIPAS. Veikti! Kaip? Nežinau. Kokių priemonių imtis, kokį svertą pakišti po šita mirties citadele, kad ji būtų pakelta ir nusviesta į upę? Ką daryti, ką nuspręsti, kokių žmonių ieškoti? Dar nežinau. Bet reikia veikti, veikti! O Lorencai! Jau atėjo metas. Argi nesi praradęs savo gero vardo, ar žmonės į tave nežiūri kaip į šunį, kaip į beširdį? Jeigu, nepaisant visko, mano namų durys buvo tau atviros kaip ir mano širdis, jei aš tiesiau tau savo ranką, tai dabar kalbėk, ir pažiūrėsiu, ar neapsirikau. Ar tu man nekalbėjai apie žmogų vardu Lorencas, kuris slypi už šito Lorenzo? Ar tas žmogus nemylė savo tėvynės, ar jis nesaugo ištikimybės savo draugams? Tu kaip kalbėjai, ir aš patikėjau. Kalbėk, kalbėk, atėjo metas.

LORENCAS. Jei nesu toks, kokį norėtumėt mane matyti, te saulė nukrinta man ant galvos!

FILIPAS. Bičiuli, juokai iš neviltin įpuolusio senio užtraukia nelaimę. Jei tu sakai teisybę, tuomet – į darbą! Tu man davei pasižadėjimus, kurie įpareigoję patį Dievą ir aš dėl jų priimdavau tave savo namuose. Vaidmuo, kurį tu vaidini, – purvinas ir niekšingas, net ir sūnus paklydėlis nebūtų jo vaidinęs savo beprotybės dieną, o vis dėlto aš priėmiau tave. Kai, tau praėjus, šaukė akmenys, kai po kiekvieno tavo žingsnio tryško marios žmonių kraujo, aš vadinau tave šventu bičiulio vardu, aš stengiausi būti kurčias, kad galėčiau tavim tikėti, aklas, kad galėčiau tave mylėti; aš leidau tavo juodos šlovės šešėliui temdyti mano garbę ir mano vaikai suabejojo manimi matydami ant mano rankų šlykštų tavo prisilytėjimų pėdsaką. Būk garbingas, nes aš buvau garbingas, veik, nes esi jaunas, o aš jau senis.

LORENCAS. Pjetras ir Tomazas kalėjime. Tik tiek?

FILIPAS. O žeme ir dangau! Taip, tik tiek. Smulkmena – du mano tikri vaikai sės į vagių suolą. Dvi galvos, kurias aš bučiavau tiek kartų, kiek turiu žilų plaukų, kurias rytoj išvysiu prikaltas prie tvirtovės vartų; taip, tik tiek, nieko daugiau, iš tikro.

LORENCAS. Nekalbėk su manimi taip: mane drasko toks liūdesys, kad tamsiausia naktis, palyginti su juo, – tik žėrinti šviesa. *(Atsisėda šalia Filipo)*

FILIPAS. Leisti, kad mano vaikai žūtų, – man neįmanomas dalykas, supranti? Jei man nukirstų rankas ir kojas, tai tos sužalotos Filipo galūnės sušliaužtų nelyginant gyvatė ir sukiltų kerštui. Man visa tai taip žinoma! Aštuonių Taryba! Marmuro vyrų tribunolas! Šmėklų miškas, virš kurių tarpas pūsteli gūdus abejojimo vėjas, sujudinantis juos akimirka, kad paskui viskas baigtųsi neatšaukiamu žodžiu. Vienu žodžiu, vienu žodžiu, o sąžine! Tie žmonės valgo, miega, jie turi žmonas ir dukras! Ak! Tegul jie žudo, smaugia, bet tik ne mano vaikus, tik ne mano vaikus.

LORENCAS. Pjetras – vyras; jis netylės ir bus išlaisvintas.

FILIPAS. O, mano Pjetras, mano pirmagimis!

LORENCAS. Grįžkit namo ir ramiai laukite, o dar geriau – išvykit iš Florencijos. Aš atsakau už viską, jei jūs išvyksit iš Florencijos.

FILIPAS. Aš – tremtinys! Sulaukti mirties valandos kokios nors smuklės lovoje! O Viešpatie! Ir visa tai dėl kažkokio Salviačio pasakyto žodžio!

LORENCAS. Žinokit, Salviatis norėjo suvilioti jūsų dukterį, bet ne tik sau. Aleksandras su juo išvien, jis naudojasi suvereno teisėmis jo lovoje.

FILIPAS. Ir mes sėdėsime sudėję rankas! O Lorencai, Lorencai! Tu – tvirtas žmogus, kalbėk, aš – silpnas ir mano širdis per daug susijusi su tais dalykais. Aš jau nebetenku jėgų, juk tu matai! Aš per daug apie visa tai mažčiau, per daug ilgai sukasi į vieną pusę, kaip arklys vynuogių spaudykloje, aš nebetinku mūšiu. Sakyk man, ką turiu daryti, ir aš padarysiu.

LORENCAS. Grįžkite namo, mielas.

FILIPAS. Štai kas tikra: aš eisiu pas Pacius, ten susirinko penkiasdešimt pasiryžusių jaunuolių. Jie prisiekė veikti, aš pasakysiu jiems kilnius žodžius, kaip Strocis ir kaip tėvas, ir jie mane supras. Šįvakar pakviesiu vakarienei keturiasdešimt savo giminės narių, papasakosiu jiems, kas man nutiko. Mes pažiūrėsime, pažiūrėsime, juk dar nieko neįvyko. Tegul Medičiai pasisaugo! Sudie, einu pas Pacius, juk aš ėjau pas juos su Pjetru, kai jį suėmė.

LORENCAS. Esama įvairių demonų, Filipai; tas, kuris gundo tave dabar, – ne pats baisiausias.

FILIPAS. ką tu nori pasakyti?

LORENCAS. Saugokis, tas demonas gražesnis už arkangelą Gabrielį: laisvė, tėvynė, žmonių laimė – tie žodžiai skamba it lyros stygos, kai jis artėja, tai sidabrinių žvynų skambesys ant jo liepsnojančių sparnų. Ašaros, krintančios iš jo akių, apvaisina žemę, rankoje jis laiko kankinių palmės šaką. Jo žodžiai išgrynina orą ties jo lūpomis, jo skrydis toks skubrus, kad niekas negali pasakyti, kur jis skrenda. Saugokis! Tik vienąsyk gyvenime mažiau jį lekiantį dangum. Buvau palinkęs ties savo knygomis, nuo jo prisilytėjimo plaukai man suvirpėjo ir lengvutis pūkas. Ar aš jo išklausiu, ar ne, apie tai nekalbėkim.

FILIPAS. Aš vargiai tave suprantu ir nežinau, kodėl bijau suprasti.

LORENCAS. Nejaugi jūsų galvoje tik ta viena mintis: išgelbėti savo sūnus? Padėjęs ranką ant širdies, atsakykite, ar kokia kita mintis, platesnė, baisesnė, netraukia jūsų lyg koks kurtinantis vežimas prie tų jaunų žmonių?

FILIPAS. Taip, iš tikrųjų! Te neteisybė, padaryta mano šeimai, bus signalas laisvei. Dėl savęs ir dėl visų aš eisiu!

LORENCAS. Pasisaugok, Filipai, tu pagalvojai apie žmonijos laimę.

FILIPAS. Ką šitai reiškia? Negi tu ir viduj, kaip išorėje, – dvokiantis liūnas? Negi tu, lyginęs save su indu, kuriame saugomas brangus gėrimas, nešioji savyje šitai?

LORENCAS. Aš iš tikrųjų jums brangus, nes užmušiu Aleksandrą.

FILIPAS. Tu?

LORENCAS. Aš. Rytoj arba poryt. Grįžkit namo, pamėginkite išlaisvinti savo vaikus, jei nepavyks, teiškenčia jie lengvą bausmę; puikiai žinau, kad joks kitas pavojus jiems negresia ir kartoju, kad po kelių dienų Florencijoje nebebus Aleksandro Medičio, kaip kad nebūna saulės vidurnaktį.

FILIPAS. Jei tai tiesa, kodėl turėčiau negalvoti apie laisvę? Ar ji neįsivyras, kai tu įvykdysi tai, ką žadi, jeigu įvykdysi?

LORENCAS. Filipai, Filipai, pasisaugok. Tavo žilai galvai jau šešiasdešimt dorybingų metų, ji – pernelyg brangus užstatas lošimui iš kauliukų.

FILIPAS. Jei po tais niūriais žodžiais slepi kažką, ką aš galiu suprasti, kalbėk – tu keistai mane erzini.

LORENCAS. Dabar tu regi mane tokį, Filipai, bet aš buvau garbingas. Tikėjau dorybę, žmogaus didybę, kaip kankinys kad tiki savo Dievą. Aš išliejau daugiau ašarų dėl vargšės Italijos nei Niobė dėl savo sūnų.

FILIPAS. Ir kas gi, Lorencai?

LORENCAS. Mano jaunystė buvo tyra kaip auksas. Per dvidešimtį tylos metų mano krūtinėje susikaupė žaibai, matyt, iš tikro tapau audros kibirkštimi, nes vieną naktį, kai sėdėjau seno Koliziejaus griuvėsiuose, pats nežinau kodėl staiga pašokau, ištiesiau į dangų nuo rasos sudrėkusias rankas ir prisiečiau, kad vienas iš mano tėvynės tironų žus nuo mano rankos. Buvau taikus studentas, tuomet man terūpėjo mokslas ir menai, todėl nesugebėčiau paaiškinti, kaip manyje užgimė ta keista priesaika. Gal būtent šitai ir pajuntama įsimylėjus.

FILIPAS. Aš visuomet tavimi pasitikėjau ir vis dėlto man rodos, kad sapnuoju.

LORENCAS. Ir man taip rodos. Tuomet buvau laimingas, turėjau ramią širdį ir rankas, o mano vardas kvietė mane į sostą ir tereikėjo vieno – pasitikti saulėtekis ir palydėti saulėlydžius, – kad regėčiau, kaip aplink mane skleidžiasi žmonių viltys. Tuomet žmonės nebuvo man padarę nieko gera ir nieko bloga, bet aš buvau geras ir amžinai savo nelaimei norėjau būti didis. Turiu prisipažinti: jeigu Apvaizda įteigė man mintį užmušti tironą, kad ir koks jis būtų, tai ne mažesnės įtaigos turėjo ir išdidumas. Ką dar turėčiau pasakyti? Visi pasaulio cezariai primindavo man Brutą.

FILIPAS. Išdidumas, atsiradęs ir dorybės, – taurus išdidumas. Kodėl turėtum jo gintis?

LORENCAS. Tu niekada nesuprasi, nebent tapsi beprotis, kokia mintis man nedavė ramybės. Kad pasidarytų aišku, koks karštingas jaudulys pagimdė manyje štai šitą Lorenčą, kuris kalba su tavimi, reikėtų skalpeliu apnuoginti mano smegenis ir vidurius. Ko gero, statula, nužengusi nuo savo pjedestalo ir susiliejusi su žmonių minia miesto aikštėje, galėtų būti panaši į tai, kuo aš buvau tą dieną, kai ėmiau gyventi mintimi, kad turiu tapti Brutu.

FILIPAS. Tu stebini mane kaskart labiau.

LORENCAS. Iš pradžių aš norėjau užmušti Klementą VII; negalėjau to padaryti, nes prieš laiką buvau ištremtas iš Romos. Tąsyk pasirinkau Aleksandrą. Norėjau veikti vienas, niekieno nepadedamas. Dariau tai žmonijos labui, bet mano išdidumas liko vienišas tarp visų mano žmonijos meilės svajonių. Todėl reikėjo gudrumu pradėti tą keistą dvikovą su savo priešu. Aš nenorėjau kelti kovon minios, aš nenorėjau įgyti plepią šlovę kaip to ištižėlio Cicerono; norėjau pats prisigauti prie to žmogaus, vienudu susirungti su tuo tironijos įsikūnijimu, užmušti jį ir tik po to atnešti kruviną savo kardą į tribūną, kad Aleksandro kraujo garas tvoksteltų į nosį tiems gražbyliams, kad jis sušildytų ištinusias jų smegenis.

FILIPAS. Kiek tavyje tvirto ryžto, bičiuli, kiek tvirto ryžto!

LORENCAS. Su tokiu žmogumi kaip Aleksandras buvo sunku pasiekti užsibrėžtą tikslą. Florencija, kaip ir dabar, skendėjo vyne ir kraujyje. Imperatorius ir popiežius į kunigaikščio sostą pasodino mėsininką. Kad patikčiau pusbroliui, turėjau prisigauti prie jo per šeimų ašaras; kad tapčiau jo draugu, kad įgyčiau pasitikėjimą, turėjau bučiniiais nulaižyti visus orgijų likučius nuo storų jo lūpų. Aš buvau tyras kaip lelija, tačiau prieš šitą užduotį neatsitraukiau. Nekalbėkime apie tai, kuo aš

tapau, kad to pasiekčiau. Turi suprasti, ką aš iškenčiau; yra žaizdų, nuo kurių nenubaustas nenuimsi tvarščio. Ištvirkau, likau vangus, paženklintas gėdos ir negarbės žyme, bet argi tai svarbu? Svarbūs juk visai kiti dalykai.

FILIPAS. Tu nulenkei galvą, tavo akys sudrėko.

LORENCAS. Ne, aš neraustu, gipsinės kaukės nerausta iš gėdos. Padariau tai, ką padariau. Tu sužinosi, kad man pavyko tai, ką sugalvoju. Aleksandras netrukus ateis ten, iš kur jis gyvas neišeis. Artėju prie savo vargo pabaigos ir būk tikras, Filipai, kad net laukinis buivolai, kuomet varovas partrenkia jį žemėn, nebūna supančiotas tokia tinklų ir kilpų gausybe, kiek aš jų apraizgiau apie tą išgamą. Toji širdis, kurios joks ginklas nepasiektų per metus, dabar plika, ji mano rankose, man tik belieka įsmeigti į ją durklą. Viskas bus padaryta. Dabar žinai, kas su manimi dedasi, ir nuo ko noriu tave apsaugoti?

FILIPAS. Tu – mūsų Brutai, jei sakai teisybę.

LORENCAS. Maniau esąs Brutai, vargšas mano Filipai, prisiminiau tą auksinę lazda, apsuktą žieve. Dabar pažįstu žmones ir patariu tau nesikišti į tuos dalykus.

FILIPAS. Kodėl?

LORENCAS. Ak! Filipai, juk jūs gyvenot atsiskyrę. Lyg žėrintis švyturys stovėjęs nejudrus prie žmonių okeano kranto ir žvelgėte į savo šviesos atšvaitą vandeny; iš vienišystės gelmių tas okeanas jums atrodė nuostabus po švytinčiu dangaus skliautu; jūs neskaičiavot jo bangų ir nematavote jo gylio, jūs visiškai pasitikėjote tuo, ką sutvėrė Dievas. O aš tuo tarpu nardžiau, grimzdau į tą audringą gyvenimo jūrą, prisidengęs stikliniu nario gaubtu; aš išbraidžiau visas jo gelmes; kai jūs gėrėjotės paviršiumi, aš mačiau sudužusių laivų skeveldras, žmonių palaikus, leviatanus.

FILIPAS. Tavo liūdesys drasko man širdį.

LORENCAS. Matau jus tokį, koks buvau pats, ir pasiryžusį daryti tai, ką aš padariau, todėl ir kalbu su jumis šitaip. Neniekinu žmonių, istorikai ir knygos klysta, nes rodo žmones ne tokius, kokie yra. Gyvenimas – tarytum miestas, gali išbūti jame penkiasdešimt metų ir matyti tik alėjas ir rūmus, bet tuomet nereikia kelti kojos į landynes arba, grįžtant namo, sustoti prie kokio lango įtartiname kvartale. Štai mano nuomonė, Filipai; jei tau rūpi išgelbėti vaikus, tuomet patariu tau ramiai laikytis, tai bus geriausias būdas sulaukti jų po menko išbarimo. Jei tau rūpi ką nors nuveikti žmonių labui, tai patariu tau nusikirsti rankas, – netrukus pamatysi, kad tik tu vienas jas turi.

FILIPAS. Matau, kad tas mintis galėjo tau įkvėpti tavo atliekamas vaidmuo. Jei gerai tave suprantu, kilniam tikslui tu pasirinkai šlykštų kelią ir manai, kad viskas panašu į tai, ką tu matei.

LORENCAS. Aš tik nubudau iš savo sapnų, ir tiek. Ir sakau tau, kad juos sapnuoti pavojinga. Aš pažįstu gyvenimą, jis – šlykšti virtuvė, būk tikras. Nekišk ten savo rankas, jei ką nors gerbi.

FILIPAS. Liaukis, nesulaužyk mano senatvės ramsčio kaip kokios nendrės. Aš tikiu visa tai, ką tu vadini sapnu: aš tikiu dorybę, skaistybę, laisvę.

LORENCAS. O aš štai vaikštinėju sau gatve, aš, Lorenzačas! – Ir vaikai neapmėto manęs purvu! Dukterų lovos dar karštos nuo mano prakaito, o tėvai, kai praeinu pro šalį, neužsimoja peiliais ar šluotomis, kad mane pribaugtų! Septinta karta dešimtyje tūkstančių šitų namų dar pasakos apie tą naktį, kai į juos įžengiau, tačiau nė vienas jų nepasiunčia man įkandin kokio nors kumečio, kad perskeltų mane pusiau kaip supuvusį kelmą! Aš kvėpuoju tuo pačiu oru kaip ir jūs, Filipai; margaspalvis šilkinis mano apsiaustas taip tingiai velkasi per smulkų alėjų smėlį; joks nuodų lašas

nejkrenta į mano šokolado puodelį. Ką aš čia kalbu, o Filipai! Vargšės motinos be jokios gėdos pakelia savo dukterų vualius, kai aš sustoju prie jų namo slenksčio; su šypsena, kuri šlykštesnė už Judo pabučiavimą, jos rodo man jų grožį, o aš tuo tarpu, gnybčiodamas mažylės smakrą, iš įtūžio gniaužiu kumščius kišenėje čiuopdamas keturis ar penkis niekingus auksinus.

FILIPAS. Te gundytojas neniekina silpnojo; ir kam gi gundyti, jei abejoji?

LORENCAS. Argi aš – šėtonas? O dangaus šviesa! Tebeprisimenu, kaip buvau pravirkstąs prie pirmos savo suviliotos merginos, bet ji pratrūko juoktis! Kai pradėjau vaidinti šiuolaikinį Brutą, savo naujais didžiosios ydos brolijos rūbais puikavausi lyg koks berniūkštis pasakos milžino šarvais. Maniau, kad ištvirkavimas palieka žymę ir kad tik baidyklės nešioja ją įspaustą kaktoje. Pradėjau garsiai teigti, kad dvidešimt mano dorybės metų – dusinanti kaukė. O! Filipai! Tuomet žengiau pirmuosius gyvenimo žingsnius ir pamačiau, kad, iš arčiau pažvelgus, visi elgiasi taip, kaip aš; man prieš akis nukrito visos kaukės; žmonija pakėlė savo drabužį ir parodė man, jos vertam mokiniui, savo klaikią nuogybę. Išvydau žmones tokius, kokie jie yra, ir tariau sau: kam aš vargstu? Klajodamas su savo šmėkla, kuri nuo manęs neatstojo, Florencijos gatvėmis, žvalgiausi aplinkui, ieškojau veidų, kurie įkvėptų man drąsos ir save klausiau: kai padarysiu, ką esu sumanęs, ar štai šitas tuo pasinaudos? Mačiau respublikonus jų kabinetuose, įeidavau į krautuvėles, klausydavausi, ką žmonės šneka, sekdavau, ką jie daro. Stengiausi įsiminti paprastų žmonių kalbas, mačiau, kaip juos paveikė tironija; patriotų banketuose gėriau vyną, kuris gimdo metaforą ir prozopopėją; tarp dviejų bučinių sugerdavau dorybingiausias ašaras; aš visą laiką laukiau, aš neišvysiu žmonijos veide ko nors garbingo. Stebėjau jį kaip įsimylėjęs vyras stebi savo sužadėtinę, laukdamas vestuvių dienos.

FILIPAS. Jei tu matei tą blogį, užjaučiu tave, bet negaliu tau patikėti. Blogis egzistuoja, bet juk yra ir gėris, lygiai kaip ir šešėlio nebūna be šviesos.

LORENCAS. Tu nori matyti manyje tik žmonių niekintoją; tai mane įžeidžia. Puikiai žinau, kad yra ir gerų žmonių, bet kas iš to? Ką jie daro? Kaip jie veikia? Kokia nauda iš gyvos sąžinės, jei ranka mirusi? Galima žiūrėti į dalykus taip, kad viskas atrodys tik gera: šuo – ištikimas draugas, jis gali atstoti tau geriausią tarną, bet lygiai taip gali matyti ir kaip jis raičiojasi ant lavonų ir kad tas liežuvis, kuriuo jis laižo savo šeiminką, per mylią tvoskia dvėseną. O dėl manęs – tai aišku viena: aš – žuvęs ir žmonėms iš to nebus jokios naudos, lygiai kaip ir tai, kad jie niekada manęs nesupras.

FILIPAS. Vargšas vaikas, tu liūdini man širdį! Bet jei tu doras, tuomet vėl tapsi toks, kai išlaisvinsi tėvynę. Ta mintis džiugina seną mano širdį: tada tu nusimesi tą šlykštų tave bjaurojantį apdarą ir sušvytėsi vėl tokiu pat grynu metalu kaip bronzinės Harmodijaus ar Aristogitono statulos.

LORENCAS. Filipai, Filipai, aš buvau doras. Ranka, kartą pakėlusį teisybės šydą, jau nebegali leisti jam nukristi; ji taip ir lieka sustingusi iki mirties, ji laiko tą baisų šydą ir vis kelia jį aukštytyn aukštytyn ties žmogaus galva, kol galiausiai amžino miego angelas užspaudžia jam akis.

FILIPAS. Visos ligos išgydomos, o ištvirkavimas – irgi liga.

LORENCAS. Jau per vėlu. Aš pripratau prie savo amato. Ištvirkavimas buvo mano rūbas, dabar jis jau prilipo man prie odos. Tikrai esu ištvirkėlis, ir kai šaipausis iš tokių pačių kaip aš, savo linksmybėje jaučiuosi rimtas it mirtis. Kad užmuštų Tarkvinijų, Brutas apsimetė pamišėliu, ir mane stebina, kad jis iš tikro neprarado proto. Pasinaudok manimi, Filipai, turiu tau pasakyti dar vieną dalyką, – nedirbk tėvynės labui.

FILIPAS. Man rodos, jeigu patikėčiau tavimi, dangus aptemtų amžių dienai ir mano senatvė būtų pasmerkta žingsniuoti apčiuopomis. Galimas daiktas, tu pasirinkai pavojų kelią, kodėl gi man nepasirinkus kito, kuris atves mane ten pat? Aš ketinu kreiptis į liaudį ir veikti atvirai.

LORENCAS. Saugokis, Filipai; tas, kuris tau šitai sako, žino, kodėl taip daro. Kad ir kokį kelią pasirinktum, tau visuomet reikės turėti reikalų su žmonėmis.

FILIPAS. Aš tikiu respublikonų dora.

LORENCAS. Kertam lažybų! Aš užmušiu Aleksandrą! Ir kai atliksiu savo darbą, jeigu respublikonai elgsis kaip dera, jiems bus vieni juokai įkurti respubliką, pačią gražiausią, kokia žydėjo žemėje. Tegul tik patraukia savo pusėn liaudį – ir turės viską. Bet dedu galvą – nei jie, nei liaudis nieko nedarys. Prašau tavęs tik vieno – nesikišk į tą reikalą; kalbėk, jei nori, bet kalbėdamas ir juolab veikdamas, būk apdairus. Leisk man atlikti savo darbą: tavo rankos švarios, o aš neturiu ko prarasti.

FILIPAS. Padaryk tai – ir pamatysi.

LORENCAS. Tebūnie! Tik prisimink štai ką. Ar matai susirinkusią prie stalo šeimą tame namelyje? Argi nepasakytum, kad jie – žmonės? Jie turi kūną, o tame kūne – sielą. Bet jei man kiltų noras užėiti pas juos, vienui vienam, kaip dabar stoviu, ir nudurti vyriausią jų sūnų, nė vienas neužsimotų ant manęs peiliu.

FILIPAS. Tu keli man siaubą. Kaip širdis gali išlikti didelė, kai žmogaus rankos tokios, kaip tavo?

LORENCAS. Eime, grįžkime į tavo rūmus ir pamėginkime išlaisvinti tavo vaikus.

FILIPAS. Bet kam gi tau žudyti kunigaikštį, jei tavo tokios mintys?

LORENCAS. Kam? Tu dar klausai?

FILIPAS. Jei tu manai, kad toji žmogžudystė nebus naudinga tavo tėvynei, kaip gali jai ryžtis?

LORENCAS. Tu klausai šito, žiūrėdamas man tiesiai į akis. Pažvelk į mane. Aš buvau gražus, ramus ir kupinas dorybių.

FILIPAS. Kokią bedugnę tu man atveri, kokią bedugnę!

LORENCAS. Tu manęs klausai, kodėl aš ketinu užmušti Aleksandrą? Negi nori, kad nusinuodyčiau ar šokčiau į Arno? Negi nori, kad tapčiau šmėkla ir kad, pabarškinus į tą skeletą (*suduoda sau į krūtine*), nepasigirstų jokio garso? Jei jau tapau savo paties šešėliu, tai negi nori, kad nutraukčiau ir paskutinę giją, kuri šiandien dar sieja mano širdį su andainykšte mano širdimi? Ar pagalvojai, kad ta žmogžudystė – tai viskas, kas liko iš mano dorybės? Ar pagalvojai, kad jau dveji metai aš slystu stačia siena ir kad ta žmogžudystė – vienintelis žolės stiebelis, į kurį galėjau įsikibti nagais? Ar manai, kad, praradęs gėdą, praradau ir išdidumą? Ar nori, kad tyliai numarinčiau savo gyvenimo paslaptį? Taip, žinoma, jei galėčiau vėl tapti dorovingas, jei ištvirkavimas, kurio išmokau, galėtų dingti be pėdsako, tuomet tikriausiai pasigailėčiau to jaučių varovo. Bet aš juk myliu vyną, lošimą ir merginas, ar tu tai supranti? Jei tu, kuris kalbi su manimi, gerbi manyje kažką, tai gerbi būtent tą žmogžudystę, gal kaip tik dėl to, kad pats jos neįvykdytum. Respublikonai jau seniai svaido į mane purvą, mane koneveikia, supranti; jau seniai ausys man spengia nuo įžeidinėjimų, o žmonių prakeiskimai nuodija duoną, kurią valgau; man pabodo klausytis, kaip žmonės tuščiai plyšauja prieš vėją; te pasaulis sužino, kas esu aš ir kas yra jis. Dėkui Dievui, rytoj, ko gero, nužudysiu Aleksandrą ir po dviejų dienų viskas bus baigta. Tie, kurie sukasi apie mane žvairuodami kaip apie baidyklę, atvežtą iš Amerikos, galės sau laidyti gerklę ir ištuštinti savo žodžių maišą. Ar jie mane supras, ar

nesupras, puls veikti, ar nepuls, aš išsakysiu viską, ką išsakyti privalau; jei ir nepriversiu jų nusmailinti savo iečių, tai plunksną padrožti priversiu, ir žmonija išsaugos ant savo skruosto mano kardo antausį, paženklintą krauju. Te jie mane vadina kaip tinkami, Brutu ar Herostratu, aš tik nenoriu, kad jie mane užmirštų. Visas mano gyvenimas dabar – ant šito durklo smaigalio, ir nesvarbu, ar Apvaizda nusigręš nuo manęs, ar nenusigręš, išgirdus mano smūgį, aš sviedžiu žmogaus prigimtį – herbas ar skaičius – ant Aleksandro kapo; po dviejų dienų žmonės stos prieš mano valios tribunolą.

FILIPAS. Visa tai mane stebina; daug kas tame, ką pasakei man, liūdna, daug kas džiugu. Bet Pjetras ir Tomazas kalėjime ir čia aš negaliu pasikliauti niekuo, tik savimi. Bergždžiai stengiuosi sutramdyti savo pyktį: esu per daug sukrėstas; gal tu ir teisybė, tačiau privalau veikti: einu sukviesiu giminaičius.

LORENCAS. Daryk kaip tinkamas, tik saugokis. Ir neišduok mano paslapties nei ir draugams, tai viskas, ko prašau.

Jiedu išeina.

IV scena

Soderinių rūmuose.

Skaitydama raštelį įeina KATERINA.

KATERINA. „Lorencas turėjo pakalbėti su jumis apie mane, bet kas suras deramus žodžius tokiai meilei, kaip mano? Te mano plunksna išreikš tai, ko negali pasakyti mano lūpos, ir tai, ką mano širdis norėtų pasirašyti krauju. Aleksandras Medičis“.

Jeigu ant to raštelio nebūtų prašytas mano vardas, manyčiau, kad pasiuntinys suklydo, skaitau ir netikiu savo akimis.

Įeina MARIJA.

O mano motina, mieloji, žiūrėkit, ką man rašo. Paaššinkite, jeigu galite, šitą paslaptį.

MARIJA. Nelaimingoji, nelaimingoji! Jis tave myli. Kur jis tave matė? Kur tu su juo kalbėjai?

KATERINA. Niekur, pasiuntinys padavė man šį raštelį, kai išėjau iš bažnyčios.

MARIJA. Jis rašo, kad Lorencas turėjo pakalbėti su tavimi apie jį. Ak! Katerina, turėti tokį sūnų! Taip, motinos seserį piršti kunigaikščiui į meilužes, ir net ne į meilužes, o mano dukra! Kuo vardu tie padarai! Negaliu ištarti. Tik šito ir tetrūko Lorencui. Eime, parodysiu jam tą raštelį ir pažiūrėsime, ką jis atsakys prieš Dievą.

KATERINA. Aš maniau, kad kunigaikštis myli... atleiskit, mano motina, bet aš maniau, kad kunigaikštis myli markizę Čibo, aš taip girdėjau.

MARIJA. Tai teisybė, jis ją mylėjo, jei jis išvis gali mylėti.

KATERINA. Tai jis jos nebemyli? Ak! Kaip galima nesigėdijant siūlyti tokią širdį? Eime, mano motina, eime pas Lorenčą.

MARIJA. Duok ranką. Nesuprantu, ką jaučiu šit jau kelios dienos; kasnakt karščiuoju, nors, teisybė, to karščio negaliu atsikratyti jau trys mėnesiai. Aš pernelyg daug iškenčiau, mano vargšele

Katerina. Kam perskaitei man šitą laišką? Nebeturiu jėgų kentėti. Aš jau nebejauna ir vis dėlto man atrodo, kad, jeigu viskas būtų kitaip, jaunystė grįžtu; tačiau viskas, ką regiu, stumia mane į kapą. Eime, prilaikyk mane, vargšas vaikelis, greitai jau nebebūsiu tau našta.

Jiedvi išeina.

V scena

Markizės namuose.

MARKIZĖ (*Išsipuošusi prieš veidrodį*). Kai pagalvoju, kad tai įvyko, man atrodo, kad išgirdau netikėtą naujieną. Kokia bedugnė tas gyvenimas! Dieve, jau devynios, o aš laikiu kunigaikščio vilkėdama šitais drabužiais! Tebūnie, kas bus, noriu išmėginti savo galią.

Įeina KARDINOLAS.

KARDINOLAS. Kokie drabužiai, markize! Kaip kvepia tos gėlės!

MARKIZĖ. Negaliu jūsų priimti, kardinole: laikiu draugės, atleiskit.

KARDINOLAS. Išeinu, išeinu. Tas buduaras, kurio praviros durys matyti ana ten, – tikras rojus. Galiu tenai palaukti jūsų?

MARKIZĖ. Atleiskit, aš skubu. Ne, ne mano buduare, visur kitur, kur tik jūs pageidaujate.

KARDINOLAS. Ateisiu tinkamesniu metu. (*Išeina*)

MARKIZĖ. Kodėl visuomet prieš akis išnyra tas kunigo veidas? Kokius ratus tas plikagalvis vanagas vis suka apie mane? Kodėl visuomet jį matau, kai tik atsigręžiu? Negi artėja mano mirties valanda?

Įeina PAŽAS ir kažką šnabžda jai į ausį.

Gerai, einu. Ak! Vargše išdidi mano širdie, tu netinki tokiam tarnaitės amatui.

VI scena

Markizės buduaras.

MARKIZĖ, KUNIGAIKŠTIS.

MARKIZĖ. Taip aš žiūriu į viską, tai tave mylėčiau.

KUNIGAIKŠTIS. Žodžiai, žodžiai ir nieko daugiau.

MARKIZĖ. Jums, vyrams, tai toks niekniekis! Paaukoti dienų ramybę, nesuterštą garbę! Kartais net vaikus; gyventi tik vienai būtybei žemėje, galiausiai atsiduoti, atsiduoti, juk tai šitaip vadinama! Bet jums tai nesvarbu, kam klausyti moters? Moteris, kuri kalba ne apie skudurus, ne apie meilės nuotykius – tai neregėtas daiktas.

KUNIGAIKŠTIS. Kalbate kaip sapnuodama.

MARKIZĖ. Taip, prisiekiu dangumi! Taip, aš sapnavau. Juk tik karaliai nesapnuoja: visos jų užgaidų chimeros tampa realybe, net jų košmarai tampa marmuru. Aleksandrai! Aleksandrai! Koks didis

žodis: galiu, jei noriu! Ak! Pats Dievas nepasakytų nieko daugiau; išgirdusios šį žodį, tautos sudeda rankas baimingai maldai, o išblyškusi žmonių banda sulaiko kvapą.

KUNIGAİKŠTIS. Nebekalbėkim apie tai, brangioji, tai vargina.

MARKIZĖ. Ar tu žinai, ką reiškia būti karaliumi! Laikyti savo rankoje šimtus tūkstančių rankų! Būti saulės spinduliu, kuris džiovina žmonių ašaras! Būti laime ir nelaime! Ak! Kokiu mirties virpuliui tai nusmelkia! O kaip jis sudrebėtų, tas Vatikano senis, jei tu išskleistum sparnus, tu, mano ereliuk! Imperatorius taip toli! Garnizonas toks atsidavęs tau! Galima išskersti armiją, bet tautos neišskersi. Tačiau, kai visa tauta stos už tave, kai tapsi laisvo kūno galva, kai pasakysi: „Kaip kad Venecijos dožas susižieduoja su Adrijos jūra, taip aš užmaunu auksinį sutuoktūvių žiedą ant mano gražuolės Florencijos piršto, ir jos vaikai tampa mano vaikais... Ak! Ar tu žinai, kas yra liaudis, kuri apglėbia savo geradarį? Ar tu žinai, ką reiškia būti nešamam kaip meilės kūdikiui to didingo žmonių okeano? Ar žinai, ką reiškia, kai tėvas rodo tave savo sūnui?

KUNIGAİKŠTIS. Man rūpi mokesčiai, svarbu, kad juos mokėtų, visa kita man nerūpi.

MARKIZĖ. Bet juk galiausiai tave užmuš. Grindinio akmenys iššoks iš žemės ir tave sutraiškys! O ainiai! Ar niekada nesi matęs tos šmėklos savo galvūgalyje? Ar niekada savęs nepaklausei, ką pagalvos apie tave tie, kurie tebėra gyvųjų įsčiose? Bet tu dar gyvas, dar yra laiko! Tau reikia tik ištarti žodį. Ar atmeni tėvynės tėvą? Veik! Kai esi karalius, lengva tapti didžiu karaliumi. Paskelbk Florenciją nepriklausoma, pareikalauk, kad būtų laikomasi sutarties su imperija, išsitrauk kardą ir parodyk jį; jie paprašys, kad vėl įkištum jį į makštis – jo tviskėjimas skaudžiai juos apakins. Pagalvok, koks tu jaunas! Lemtingas nuosprendis tau neišstartas. Liaudies širdys atlidžios valdovams ir viešas dėkingumas – gili užmarštis upė jų senoms klaidoms. Tau blogai patarė, tave apgavo. Bet dar yra laiko, tau reikia tik ištarti žodį; kol esi gyvas – puslapis Dievo knygoje dar neužverstas.

KUNIGAİKŠTIS. Gana, brangioji, gana.

MARKIZĖ. Ak! Kai jis bus užverstas! Kai varganas padienis sodininkas ateis prieš savo norą palaistyti menkučių šimtažiedžių ant Aleksandro kapo, kai vargdieniai linksmai kvėpuos padangių oru ir jau neberegės jose plevenant niūrios tavo galybės žvaigždės, kai jie kalbės apie tave ir linguos galvą, kai jie pradės skaičiuoti savo giminių kapus prie tavo kapo, ar esi tikras, kad galėsi ramiai miegoti amžinuoju miegu? Tu, kuris neini į bažnyčią, kuriam rūpi tik mokesčiai, ar esi tikras, kad amžinybė kurčia ir kad į šlykščią mirusių buveinę neprasiskverbs gyvenimo aidai? Ar žinai, kur vėjas nuneša tautų ašaras?

KUNIGAİKŠTIS. Tavo graži kojytė.

MARKIZĖ. Išklausk mane. Tu lengvabūdis, žinau, bet tu ne piktas, ne, dievaži, tu ne piktas, tu negali būti piktas. Na, prisiversk, išklausk valandėlę, ką tau sakau. Nejaugi mano žodžiai bergždi? Nejaugi aš iš tikro beprotė?

KUNIGAİKŠTIS. Kartais apie visa tai pagalvoju, bet ką gi taip jau bloga aš darau? Aš ne blogesnis už kaimynus, aš, dievaži, geresnis už popiežių. Savo kalbomis tu primeni man Strocious, bet juk žinai, kad nekenčiu jų. Tu nori, kad sukilčiau prieš imperatorių: bet, brangioji, imperatorius – mano uošvis. Manai, kad florentiečiai manęs nemėgsta, o aš neabejoju, kad jie mane myli! É! Po velnių! Net jeigu tu ir būtum teisi, ko gi turėčiau bijoti?

MARKIZĖ. Tu nebijai savo tautos, bet bijai imperatoriaus. Tu nužudei šimtus piliečių arba nuplėšei jiems garbę ir manai, kad po to pakanka apsivilkti po drabužiais šarvinius marškinius!

KUNIGAİKŠTIS. Gana! Nebekalbėkime apie tai.

MARKIZĖ. Ak! Pasikarščiavau, pasakiau tai, ko nenorėjau pasakyti. Mano drauge, kas nežino, kad tu drąsus? Esi toks pat drąsus kaip ir gražus; dėl to, ką pikta padarei, kalta tavo jaunystė, tavo karšta galva, galbūt tas kraujas, kuris taip įnirtingai teka tavo degančiomis gyslomis, ta svilinti saulė, kuri mus slegia. Maldauju, neleiski man pražūti suvis, te nebus mano vardas, mano vargana meilė tau įrašyti į gėdos sąrašą. Aš moteris, taip, iš tikrųjų, ir jeigu grožis moteriai – viskas, tuomet yra daug kitų, kurios vertesnės už mane. Bet negi tu neturi nieko, pasakyk man, pasakyk gi, negi tu neturi nieko čia? (*Suduoda delnu jam į širdį*)

KUNIGAİKŠTIS. Koks demonas! Atsisėsk čionai, mažyte.

MARKIZĖ. Ką gi! Taip, prisipažįstu, esu garbėtroška, bet tik ne dėl savęs, o dėl tavęs! Tik dėl tavęs ir dėl brangios Florencijos! O Dieve! Tu matai, kaip aš kenčiu.

KUNIGAİKŠTIS. Kenti? Kas tau?

MARKIZĖ. Ne, ne, nieko! Klausyk! Klausyk! Matau, kad nuobodžiauji su manimi. Skaičiuoji minutes, nusigręži, bet neišeik dar: gal regiu tave paskutinį kartą. Išklausyk! Sakau tau, Florencija tave vadina naujuoju maru ir nerasi nė vienos lūšnos, kur tavo portretas nebūtų prisegtas prie sienos su durklu širdy. Gal aš – beprotė, gal rytoj manęs nekęsi, man jau vis vien. Dabar žinosi šitai!

KUNIGAİKŠTIS. Vargas tau, jei žaidi mano pykčiu.

MARKIZĖ. Taip, vargas man! Vargas man!

KUNIGAİKŠTIS. Galim pasimatyti kitąsyk, rytoj, jei nori, ir pakalbėti apie tai. Nesupyk, kad dabar tave paliksiu: turiu vykti į medžioklę.

MARKIZĖ. Taip, vargas man! Vargas man!

KUNIGAİKŠTIS. Kodėl? tavo veidas niūrus it pragaras. Kam, po perkūnais, kišiesi į politiką? Žinoma, tau taip tinka moters, tikros moters vaidmuo! Tu per daug pamaldi – viskas praeis. Padėk man apsirengti, visas susitaršiau.

MARKIZĖ. Sudie, Aleksandrai.

KUNIGAİKŠTIS bučiuoja ją. Įeina KARDINOLAS ČIBAS.

KARDINOLAS. Ak! Atleiskite, Jūsų Šviesybe, maniau, kad sesuo viena. Esu nevėkšla, privalau atsiprašyti. Maldauju man atleisti.

KUNIGAİKŠTIS. Ką norite tuo pasakyti? Ė, Malaspina, taip ir kvepia kunigu. Argi jums tinka matyti tokius dalykus? Na, eime, eime, kas jums visa tai darbo, po galais?

Abu išeina.

MARKIZĖ (*Viena, laiko rankose vyro portretą*). Kur tu dabar, Laurencijau? Vidudienis praslinko, tu vaikštinėji po terasą priešais tuos didelius kaštonus. Aplinkui ganosi tavo riebios telyčios, tavo valstiečiai pietauja paunksmėje, veja, nutvieksta saulės, pabalo, medžiai, apgaubti tavo rūpesčio, pamaldžiai šnara virš savo seno šeimininko galvos, o mūsų ilgos arkados pagarbiai atkartoja tavo ramių žingsnių aidą. O mano Laurencijau! Iššvaisčiau tavo garbės lobį pajuokai ir paaukojau abejonėms paskutiniuosius tavo garbingo gyvenimo metus, tu nebepriglausi prie savo šarvų tavęs vertos širdies, o kai sugrįši iš medžioklės, vakarienę tau paduos virpančios rankos.

VII scena

Pas Strocious.

KETURIASDEŠIMT STROCIŲ vakarieniauja.

FILIPAS. Mano vaikai, sėskim prie stalo.

SVEČIAI. Kodėl dvi kėdės tuščios?

FILIPAS. Pjetras ir Tomazas kalėjime.

SVEČIAI. Kodėl?

FILIPAS. Nes Salviatis įžeidė mano dukterį – štai ji prieš jus – Montoliveto mugėje, viešai, jos brolio Leonės akivaizdoje. Pjetras ir Tomazas užmušė Salviatį, o Aleksandras Medičis suėmė juos, kad atkeršytų už savo sąvadautojo mirtį.

SVEČIAI. Mirtis Medičiams!

FILIPAS. Aš sukviečiau čia giminaičius, kad papasakočiau apie savo nelaimę ir paprašyčiau jų pagalbos. Pavakarieniaukim, o po to išsitraukę kardus eikime reikalauti, kad paleistų mano sūnus, jeigu jūs turite drąsos.

SVEČIAI. Nutarta, mes pasirengę.

FILIPAS. Laikas visa tai baigti, suprantat; negalim leisti, kad būtų žudomi mūsų sūnūs ir plėšiama mūsų dukterų garbė. Florencijai atėjo laikas parodyti toms išgamoms, ką reiškia gyvybės ir mirties teisė. Aštuonių Taryba neturi teisės skelbti nuosprendį mano vaikams, aš to neišgyvensiu, suprantat.

SVEČIAI. Nebijok, Filipai, mes su tavimi.

FILIPAS. Aš – šeimos galva: kaip galėčiau iškęsti įžeidimą? Mes – ne prastesni už Medičius, kaip ir Ručelajai, Aldobrandiniai ir dvidešimt kitų šeimų. Tai kodėl gi jie gali žudyti mano vaikus, o ne atvirkščiai? Pakaktų uždegti parako statinę citadelės rūsiuose ir vokiečių garnizonas išsilakstytų. Kas tuomet liktų iš Medičių? Jame ir slypi visa jų galybė, be jo jie – niekas. Ar mes ne vyrai? Argi leisim, kad kirvio smūgiais būtų išžudytos garbios Florencijos giminės ir iš gimtosios dirvos išrautos tokio pat senumo šaknys kaip ir ji pati? Jie pradeda nuo mūsų ir mes turime atsilaikyti; pirmasis mūsų pavojaus šauksmas lyg paukštgaudžio švilpukas sukviestų Florencijon visą iš lizdo išgintų arų kariauną; jie netoli, jie sklendo aplink miestą, nenuleisdami akių nuo varpinių. Mes iškelsime jose juodas maro vėliavas, jie atskris į tą mirties signalą. Tai dangaus pykčio spalva. Pirmiausia šįvakar eisim išlaisvinti mano sūnų, rytoj visi kartu, ištraukę kardus, eisime belstis į didžiųjų giminių vartus; Florencijoje – aštuoniasdešimt rūmų ir iš kiekvienų išžengs tokia pati kaip mūsų kariauna, kai į juos pabels laisvė.

SVEČIAI. Tegyvuoja laisvė!

FILIPAS. Te Dievas paliudys, kad ištraukiau kardą paakintas smurto, kad šešiasdešimt metų buvau geras, taikus pilietis, kad niekada nesu padaręs nieko pikta niekam ir kad pusė mano turto buvo panaudota gelbėti nelaimingiesiems.

SVEČIAI. Tai teisybė.

FILIPAS. Teisingas kerštas paskatino mane sukilti ir maištininku tapau todėl, kad Dievas padarė mane tėvu. Nesu paakintas nei garbės troškulio, nei naudos, nei išdidumo. Mano reikalas – doras, garbingas ir šventas. Prisipilkite taure ir jas pakelkit. Mūsų kerštas – tai ostija, kurią galime laužti be baimės, kuria pasidalinsime Dievo akivaizdoje. Geriu už Medičių mirtį!

SVEČIAI (*Stojasi ir geria*). Už Medičių mirtį!

LUIZA (*Stato taure*). Ak! Aš mirštu.

FILIPAS. Kas tau, mano dukterie, mano mylimas vaikelis? Kas tau, Viešpatie! Kas tau nutiko? Dieve, Dieve! Kaip tu išbalai! Sakyk, kas tau. Pasakyk tėvui. Gelbėkit, gelbėkit! Kvieskit gydytoją! Skubėkit, skubėkit, laukti nebėra kada.

LUIZA. Aš mirštu, aš mirštu. (*Numiršta*)

FILIPAS. Ji miršta, bičiuliai, ji miršta! Gydytoją! Mano dukterį nunuodijo! (*Puola ant kelių prie Luizos*)

SVEČIAS. Perpjaukit jos korsetą! Duokit išgerti drungno vandens, jei tai nuodai, reikia drungno vandens.

Atbėga TARNAI.

KITAS SVEČIAS. Papplešnokite jai per delnus, atverkit langus ir papplešnokite per delnus.

KITAS. Gal tai tik svaigulys, ji pernelyg greitai išgėrė tą taure.

KITAS. Vargšė mergaitė! Kokie ramūs jos veido bruožai! Ji negalėjo numirti taip staigiai.

FILIPAS. Mano vaikas! Ar tu jau negyva, ar tu jau negyva, Luiza, mylima dukterie?

PIRMASIS SVEČIAS. Štai atbėga gydytojas.

Jeina GYDYTOJAS.

ANTRASIS SVEČIAS. Paskubėkite, pone, pasakysite mums, ar tai nuodai.

FILIPAS. Ji taip apsvaigo, ar ne?

GYDYTOJAS. Vargšė mergaitė. Ji negyva.

Kambary įsivyrąja mirtina tyla. FILIPAS tebeklūpo prie LUIZOS ir laiko jos rankas.

VIENAS IŠ SVEČIŲ. Tai Medičių nuodai. Nepalikim Filipo tokioj būklėj. Jo sustingimas klaikus.

KITAS. Esu tikras, kad nesuklydau. Prie stalo sukinėjosi žmogus, prieš tai tarnavęs Salviačio žmonai.

KITAS. Tai jo rankų darbas, be jokios abejonės. Eime, sučiupsim jį.

Išeina.

PIRMASIS SVEČIAS. Filipas neatsako į mūsų žodžius, jis lyg perkūno trenktas.

KITAS. Siaubinga! Negirdėta žmogžudystė!

KITAS. Pats dangus šaukiasi keršto, eime, užmušim Aleksandrą.

KITAS. Eime, mirtis Aleksandriui! Jis visa tai įsakė. Mes kvailiai! Juk jis nekenčia mūsų ne nuo vakar. Mes per vėlai sugalvojom pradėti veikti.

KITAS. Nuo savęs Salviatis nelinkėjo nieko blogo vargšei Luizai, jis stengėsi kunigaikščiui. Eime, net jeigu mus užmuštų visus iki vieno.

FILIPAS (*Stojasi*). Bičiuliai, jūs palaidosit mano vargšę dukrą, taip (*velkasi apsiaustą*), sode už figmedžių? Sudie, brangūs bičiuliai, sudie, sėkmės jums.

SVEČIAS. Kur tu eini, Filipai?

FILIPAS. Man jau gana, suprantat! Kiek galėjau iškęsti, jau iškenčiau. Du mano sūnūs kalėjime ir štai dar mirė duktė. Man jau gana, aš išeinu iš čia.

SVEČIAS. Tu išeini? Tu išeini neatkeršijęs?

FILIPAS. Taip, taip. Apvilkite drobule mano vargšę dukterį, tik nepalaidokit, aš pats turiu tai padaryti, aš padarysiu tai savaip, pas vargšus vienuolius, kuriuos pažįstu, kurie ateis jos pasiimti rytoj. Kam į ją žiūrėti? Juk tai beprasmiška, ji negyva. Sudie, mano bičiuliai, grįžkite namo, sėkmės jums.

SVEČIAS. Neišleiskite jo, jis prarado protą.

KITAS. Koks siaubas! Aš tuoj nualpsiu šitoj salėj. (*Išeina*)

FILIPAS. Nesmurtaukit su manim; neuždarykit manęs kambarį, kur guli mano dukters lavonas, leiskite man išeiti.

SVEČIAS. Atsikeršyk, Filipai. Leisk mums atkeršyti už tave. Tegų tavo Luiza tampa mūsų Lukrecija! Mes priversime Aleksandrą išgerti jam skirtą taurę iki galo.

KITAS. Naujoji Lukrecija! Prisiekiu ties jos kūnu, kad numirsime už laisvę! Grįžk į savo kambarį, Filipai, pagalvok apie savo šalį. Neišsižadėk savo žodžių.

FILIPAS. Laisvė, kerštas, suprantat, visa tai gražu; du mano sūnūs kalėjime, ir štai mirė mano duktė. Jei liksiu čia, viskas aplink mane numirs. Aš privalau išeiti, o jūs nurimkite. Kai mano durys ir langai bus uždaryti, Strocius užmirš. Jeigu jie liks atviri, regėsiu, kaip jūs vienas po kito žūsit. Esu jau senas, man metas uždaryti savo krautuvėlę. Sudie, mano bičiuliai, nurimkite, jei manęs nebus, jūs liksit saugūs. Aš iškeliausiu į Veneciją.

SVEČIAS. Lauke klaiki audra, pralauk čia naktį.

FILIPAS. Nepalaidokit mano vargšo vaiko, rytoj ateis mano seni vienuoliai ir ją išneš. Teisusis Dieve! Teisusis Dieve! Ką aš tau padariau? (*Išbėga*)

KETVIRTAS VEIKSMAS

I scena

Kunigaikščio rūmuose.

Įeina KUNIGAIKŠTIS ir LORENCAS.

KUNIGAIKŠTIS. Kaip gaila, kad tenai manęs nebuvo, neabejoju, kad ne vienas veidas ten degė pykčiu. Tiktai nesuprantu, kas galėjo nunuodyti tą Luizą.

LORENCAS. Aš irgi, nebent tik jūs.

KUNIGAIKŠTIS. Filipas, matyt, įtūžo. Sako, kad jis išvyko į Veneciją. Ačiū Dievui, atsikračiau to nepakenčiamo senio. O jo brangioji giminė, tikiuosi, malonės išsaugoti rimtį. Ar žinai, kad jie vos nesukėlė mažytės revoliucijos savo kvartale? Užmušė du mano vokiečius.

LORENCAS. Mane labiausiai supykė tai, kad tas dorasis Salviatis per juos neteko kojos. Ar radot savo šarvinius marškinius?

KUNIGAIKŠTIS. Tiesą pasakius, ne. Aš taip supykau, kad ir apsaukti sunku.

LORENCAS. Saugokitės Džomo, tai jis juos pavogė iš jūsų. Ką dėvit vietoj jų?

KUNIGAIKŠTIS. Nieko, kitų nepakenčiu, o tokių lengvų neturiu.

LORENCAS. Apmaudu jums.

KUNIGAIKŠTIS. Tu nieko nesakai man apie savo tetą.

LORENCAS. Užmiršau, bet ji jus dievina. Ji nesumerkia akių nuo to laiko, kai jūsų meilės žvaigždė patekėjo vargšėj jos širdy. Būkite maloningas, sinjore, pasigailėkit jos ir pasakykit, kada galėsit ją priimti, kurią valandą jai bus leista paaukoti tą šlakelį dorybės, kurį ji turi.

KUNIGAIKŠTIS. Ar tu kalbi rimtai?

LORENCAS. Rimtai kaip pati Mirtis. Įdomu būtų pamatyti, kaip mano teta nenorėtų atsigulti su jumis!

KUNIGAIKŠTIS. Kur galėčiau su ja susitikti?

LORENCAS. Mano kambary, sinjore, liepsiu pakabinti prie savo lovos baltas užuolaidas ir pastatyti ant stalo razetų puokštę, paskui jūsų knygelėj užrašysiu, kad teta lauks jūsų vienmarškinė lygiai vidurnaktį, kad neužmirštumėte to po vakarienės.

KUNIGAIKŠTIS. Kur jau užmiršti, po perkūnais! Katerina – karališkas kšnelis. Ek! Tik pasakyk man, apsukruoli, ar esi tikras, kad ji ateis? Kaip sutvarkei tą reikalą?

LORENCAS. Paskui papasakosiu.

KUNIGAIKŠTIS. Einu apžiūrėsiu arklį, kurį ką tik nusipirkau. Pasimatysim vakare. Užeik paimti manęs po vakarienės, kartu nueisime į tavo namus, o tos Čibo – man jau per akis, dar vakar negalėjau atsikratyti jos per visą medžioklę. Iki vakaro, branguti. *(Išeina)*

LORENCAS. Taigi, viskas jau sutarta. Šįvakar veduosi jį pas save, o rytoj respublikonai žinos, ką veikti, nes Florencijos kunigaikštis bus jau negyvas. Turiu įspėti Skoronkonkolą. Pasiskubink, saule, jei tau smalsu sužinoti naujienas, kurias šita naktis praneš tau rytoj. *(Išeina)*

II scena

Gatvė.

PJETRAS ir TOMAZAS STROCIAI, išėję iš kalėjimo.

PJETRAS. Buvau tikras, kad Aštuonių Taryba išleis mane į laisvę, ir tave irgi. Eime, pabelsim į savo namų duris ir apkabinsim tėvą. Keista, langinės uždarytos!

DURININKAS *(Atidaro duris)*. Deja, sinjorai. Jūs žinote naujienas?

PJETRAS. Kokias naujienas? Tu panašus į šmėklą, išnyrančią iš kapo prie šitų apleistų rūmų durų.

DURININKAS. Nejaugi jūs nieko nežinote?

Pasirodo DU VIENUOLIAI.

TOMAZAS. O ką mes galime žinoti? Mes juk išėjom iš kalėjimo. Kalbėk gi! Kas nutiko?

DURININKAS. Deja, mano vargšai sinjorai, klaiku ir pasakyti.

VIENUOLIAI *(Priėina)*. Ar čia Strocių rūmai?

DURININKAS. Taip, ko pageidaujate?

VIENUOLIAI. Atėjome paimti Luizos Stroci kūno. Štai Filipo leidimas jį išnešti.

PJETRAS. Ką jūs čia kalbate? Kokio kūno prašote?

VIENUOLIAI. Pasišalinkit, mano vaike, jūsų veidas panašus į Filipo veidą; jūs neišgirsit čia gerų naujienų.

TOMAZAS. Kaip? Ji mirė? Mirė? Viešpatie Švenčiausias! *(Atsisėda atokiau)*

PJETRAS. Esu tvirtesnis nei jūs manote. Kas užmušė mano seserį? Jos metuose juk nemirštama taip sau per vieną naktį, be jokios priežasties. Sakykite, kas ją užmušė, kad galėčiau užmušti jį? Atsakykite arba numirsit patys.

DURININKAS. Deja, deja, kas gi galėtų tai pasakyti? Niekas nieko nežino.

PJETRAS. Kur mano tėvas? Eime, Tomazai, šalin ašaras. Prisiekiu dangumi, širdis man gniaužiasi, tarytum rengtųsi suakmenėti krūtinėje ir amžiams likti akmeniu.

VIENUOLIAI. Jei jūs – Filipo sūnus, eime su mumis, mes jus nuvesime pas jį, jisai nuo vakar mūsų vienuolyne.

PJETRAS. Ir aš nesužinosiu, kas nužudė mano seserį! Klausykite, vienuoliai, jeigu jūs – Dievo atvaizdas, tai galite priimti mano priesaiką. Visais kankinimų įrankiais, kokie tik yra žemėje, pragaro kančiomis... Ne, daugiau nė žodžio. Paskubėkime, aš noriu pamatyti tėvą. O Viešpatie, padaryk, kad tai, ką įtariu, būtų neteisybė, ir aš sutrypsiu juos kojomis kaip smėlį. Eime, eime, kol mano jėgos dar neišseko; nesakykite man nė žodžio: čia prasideda kerštas, suprantate! Toks kerštas, kurio nė nesapnavo dangiškasis pyktis.

Jie išeina.

III scena

Gatvė.

LORENCAS, SKORONKONKOLAS.

LORENCAS. Grįžk namo ir neužmiršk ateiti vidurnaktį; užsidarysi mano kabinete, kol tave pakvies.

SKORONKONKOLAS. Gerai, monsinjore. *(Išeina)*

LORENCAS *(Vienas).* Kokį tigrą sapnavo mano motina, kuomet nešiojo mane savo įsčiose? Kai pagalvoju, kad aš mylėjau gėles, pievas ir Petrarkos sonetus, mano jaunystės šmėkla išnyra prieš mane visa virpėdama. O Dieve! Kodėl tie nereikšmingi žodžiai: „Iki vakaro“ nusmelkia mane iki kaulų deginančiu džiugesiu, lyg kokia įkaitinta iki raudonio geležis? Ir iš kokių laukinių įsčių, iš kokių gauruotų glamonių aš išėjau į dienos šviesą? Ką man padarė tas žmogus? Kai uždedu čia savo ranką ir kai pagalvoju, kad rytoj kiekvienas išgirdęs mane sakant: „Aš jį užmušiau“, paklaus: „Kodėl tu nužudei jį?“, man darosi keista. Kitiems jis buvo piktadarys, bet man jis darė tiktai gera, bent jau savaip. Jei būčiau ramiai gėrėjęsis vienatve savo dvare Kafadžiuole, jis tenai nebūtų atvykęs manęs ieškoti, juk pats susiradau jį Florencijoje. Kam? Ar mano tėvo šmėkla vedė mane kaip Orestą pas naująjį Egistą? Argi jis įžeidė mane tuomet? Keista. Iš vis dėlto dėl šito žygio aš mečiau viską; vien nuo minties apie tą žmogžudystę visos mano gyvenimo svajonės sudužo į druzgus; virtau griuvėsiais nuo tada, kai šita žmogžudystė lyg pragaištingas varnas atsitūpė ant mano kelio ir ėmė mane šaukti. Ką šitai reiškia? Ką tik, eidamas aikšte, girdėjau, kaip du vyrai kalbėjo apie kometą. Ar ta širdis, kurią girdžiu plakant krūtinėje, iš tikro žmogaus širdis? Ak! Kodėl toji mintis taip dažnai mane lanko jau kuris metas? Ar esu Dievo pirštas? Ar virš galvos man kabo debesys? Bijau, kad man įėjus į tą kambarį ir kilus norui išsitraukti kardą, neištraukčiau arkangelo liepsningo kalavijo ir nepažirčiau pelenais viršum savo aukos. *(Išeina)*

IV scena

Markizo Čibo namuose.

Įeina KARDINOLAS ir MARKIZĖ.

MARKIZĖ. Kaip pageidaujat, Malaspina.

KARDINOLAS. Taip, kaip pageidauju. Gerai pamąstykit, markize, prieš pradėdama su manimi gudrauti. Ar jūs nesiskiriate nuo kitų moterų ir privalau pasikabinti ant kaklo aukso grandinę ir paimti į ranką įgaliojimą, kad jūs suprastumėt, kas aš esu? Nejaugi laukiate, kad tarnas suriktų visa gerkle prieš atidarydamas man duris, kad jūs patirtumėte mano galią? Tad žinokite: žmogaus galia – ne tituluose; aš – nei popiežiaus įgaliotinis, nei Karolio Penktojo karvedys, aš – kur kas daugiau.

MARKIZĖ. Žinau – Imperatorius pardavė savo šešėlį velniui: tas imperatoriaus šešėlis vaikšto juokingai apsitaisęs raudonais drabužiais, pasivadinęs Čibu.

KARDINOLAS. Neužmirškite, jūs – kunigaikščio meilužė ir jūsų paslaptis – mano rankose.

MARKIZĖ. Darykite su ja kas jums patinka, pažiūrėsim, kaip nuodėmklausys pasinaudoja savo sąžine.

KARDINOLAS. Jūs klystate, aš tai sužinojau ne per jūsų išpažintį, mačiau tai savo akimis, mačiau, kaip jūs bučiavot kunigaikštį. Net jei ir būtumėt prisipažinusį per išpažintį, vis tiek nebūčiau nusidėjęs, nes mačiau tai ne klausykloje.

MARKIZĖ. Na, kas toliau?

KARDINOLAS. Kodėl kunigaikštis išėjo iš jūsų toks vangus ir atsiduso tarsi mokinukas suskambus varpeliui? Jis persisotino patriotizmu, kuris lyg prėskas gėrimas gadina visus jūsų stalo valgius. Kokias knygas jūs skaitėte, kokia kvaila duenja buvo jūsų guvernantė, kad jūs nežinote, jog šiaip jau karaliaus meilužė kalba apie kitus dalykus nei patriotizmas?

MARKIZĖ. Prisipažįstu, niekas niekada manęs nemokė, apie ką turi kalbėti karaliaus meilužė: aš nesistengiau to išmokti, lygiai kaip nesistengiau turkų papročiu maitintis ryžiais, kad būčiau apkūnesnė.

KARDINOLAS. Nereikia didelių mokslų, kad išsaugotum meilužį daugiau nei tris dienas.

MARKIZĖ. Natūralu, kad moteris turi išmokti to iš kunigo: kodėl jūs manęs neapmokėt?

KARDINOLAS. Norit, kad pamokyčiau? Apsivilkit apsiaustą ir įsigaukit į kunigaikščio alkovą. Jei, jus išvydęs, jis pasiruoš klausytis postringavimų, įrodykite jam, kad sugebate retkarčiais nuo jų susilaikyti, pavirskite somnambula ir padarykit taip, kad jis užmigytų ant tos respublikoniškos krūtinės, bet ne iš nuobodulio. Ar jūs skaisti mergaitė? Ar jau nebėra Kipro vyno? Ar savo atminties gelmėse nerosite kokios linksmos dainelės? Argi neskaitėt Aretino?

MARKIZĖ. O dangau! Girdėjau tokius žodžius šnabždant šlykščias senes, drebančias nuo šalčio Naujajame turguje. Jei jūs ne kunigas, tai galgi bent žmogus? Nejaugi jūs toks tikras, kad dangus tuščias, jei verčiat raudonuoti net savo purpurinę mantiją?

KARDINOLAS. Kas gali būti dorybingiau už ištvirkusios moters klausą. Vaidinkite, jei norit, kad manęs nesuprantat, bet neužmirškite, kad mano brolis – jūsų vyras.

MARKIZĖ. Nelabai suprantu, kokia prasmė jums taip mane kankinti. Jūs siaubingas: ko iš manęs norite?

KARDINOLAS. Yra paslapčių, kurių moteriai neprivalu žinoti, tačiau ji gali padėti subrandinti jas žinodama jų sudėtinės dalis.

MARKIZĖ. Kokį gi paslaptinę savo juodų minčių siūlą jūs norite įbrukti man į rankas? Jei jūsų norai tokie pat klaidūs kaip ir grasinimai, kalbėkite; parodykite bent tą plauką, ant kurio man virš galvos pakibo kardas.

KARDINOLAS. Atvirai kalbėti negaliu, nes nesu dėl jūsų tikras. Pakaks, kad sužinosit, jog, būdama kitokia, dabar jau būtumėte karalienė. Kadangi pavadinot mane Imperatoriaus šešėliu, tai tikriausiai matėte, kad jo užtenka Florencijos saulei užtemdyti. Ar žinote, kur gali nuvesti moters šypsena? Ar žinote, kur nusidriekia sėkmės, kurių šaknys prasideda alkovuose? Aleksandras – popiežiaus sūnus, neužmirškite to; ir kai popiežius buvo Bolonijoje... Bet aš per toli nukrypau.

MARKIZĖ. Pasisaugokit, kad savo ruožtu neatliktumėte išpažinties man. Jei jūs – mano vyro brolis, aš – Aleksandro meilužė.

KARDINOLAS. Jūs buvote ja, markize, kaip ir daugelis kitų.

MARKIZĖ. Aš ja buvau, taip, dėkui Dievui! Aš ja buvau.

KARDINOLAS. Neabejoju, kad pradėsite nuo savų sapnų, bet vis dėlto reikėtų, kad kada nors prieitumėt ir prie manųjų. Klausykite, mudu susipykom labai nelaiku, jūs iš tikrųjų pernelyg rimtai į viską žiūrite. Susitaikykite su Aleksandru ir kadangi aš ką tik įžeidžiau jus savo patarimais, tai būtų bergždžia juos kartoti. Leiskit man jums pavadovauti, ir po metų, po dvejų jūs man dėkosite. Aš ilgai triūsiau, kad tapčiau tuo, kuo tapau, ir žinau, ko galima pasiekti. Jeigu jums neabejočiau, pasakyčiau tokių dalykų, kurių pats Dievas niekad nesužinos.

MARKIZĖ. Nieko nesitikėkite ir būkit tikras, kad jus niekinu. *(Ji nori išeiti)*

KARDINOLAS. Dar valandėlę! Neskubėkit! Negi negirdite arklio kanopų kaukšėjimo? Ar mano brolis grįžta ne šiandien ar rytoj? Ar manot, kad esu žmogus, leidžiantis savo žodžius vėjais? Nueikite į rūmus šįvakar, arba jūs žuvusi.

MARKIZĖ. Kad jūs garbėtroška, kad visos priemonės jums geros, suprantu, bet gal galėtumėt kalbėti aiškiau? Na, Malaspina, gal aš dar ne visai prarasta ištvirkavimui. Jei galite mane įtikinti, įtikinkit, kalbėkite su manim atvirai. Koks jūsų tikslas?

KARDINOLAS. Jūs turite vilties, kad man pavyks įtikint jus, tiesa? Ar laikote mane vaiku ir manote, kad užteks patepti man lūpas medumi ir jos iš karto prasivers? Iš pradžių veikite, paskui aš kalbėsiu. Tądien, kai jūs kaip moteris užvaldysit ne Aleksandro, Florencijos kunigaikščio protą, o Aleksandro, savo meilužio, širdį, aš pasakysiu visa kita, ir sužinosit, ko aš laukiu.

MARKIZĖ. Taigi, kai perskaitysiu Aretiną ir įgysiu patyrimo, kad jį pagilinčiau, turėsiu perskaityti slaptą jūsų minčių knygą? Norite, pasakysiu jums tai, ko jūs nedirštate man pasakyti? Jūs tarnaujate popiežiui, kol Imperatorius supras, kad jūs – geresnis tarnas nei pats popiežius. Jūs tikėtės, kad vieną gražią dieną Imperatorius pasijus skolingas už Italijos vergovę tik jums vienam ir tądien – o tą dieną! – jis, valdantis pusę pasaulio, duos jums kaip atpildą tą menką dangaus paveldą. Kad, valdydamas kunigaikštį, užvaldytumėt ir Florenciją, jei tik galėtumėt, iškart pavirstumėte moterimi. O kai vargšė Ričarda Čibo privers Aleksandrą įvykdyti vieną kitą valstybės perversmą, visi pradės kalbėti, kad Ričarda Čibo valdo kunigaikštį, bet ją pačią valdo jos svainis ir, anot jūsų, kas žino, kur tautos ašaros, pavirtusios okeanu, nuplukdys jūsų laivą? Daugmaž šitaip? Žinoma, mano vaizduotė nesiekia taip toli, kaip jūsiškė, bet, manau, kad viskas panašu į šitai.

KARDINOLAS. Nueikite šįvakar pas kunigaikštį, arba jūs žuvusi.

MARKIZĖ. Žuvusi? Kaip?

KARDINOLAS. Tavo vyras viską sužinos.

MARKIZĖ. Pasakykite jam ir aš nusižudysiu.

KARDINOLAS. Moters grasinimai! Klausykite ir negudraukit su manim. Nesvarbu, gerai ar blogai mane supratot, nueikite pas kunigaikštį.

MARKIZĖ. Ne.

KARDINOLAS. Štai į kiemą įjoja jūsų vyras. Prisiekiu visais šventais dalykais, aš viską jam papasakysiu, jei dar sykių ištarsit „ne“.

MARKIZĖ. Ne, ne, ne.

Jeina MARKIZAS.

Laurencijau, kol jūs buvote Masoje, aš atsidaviau Aleksandriui, aš jam atsidaviau žinodama, kas jis ir kokią niekingą rolę suvaidinsiu. Bet štai – kunigas, kuris nori priversti mane suvaidinti dar šlykštesnę rolę; jis siūlo man šlykštybes, kad užgarantuotų kunigaikščio meilužės titulą ir juo pasinaudotų. *(Puola ant kelių)*

MARKIZAS. Jūs išprotėjote? Ką šitai reiškia, Malaspina? Kaip? Jūs suakmenėjote. Ar tai komedija, kardinole? Na, ką man apie tai galvoti?

KARDINOLAS. O Kristaus kūne! *(Išeina)*

MARKIZAS. Ji nualpo. Ei! Atneškit acto.

V scena

Lorenco kambarys.

LORENCAS, DU TARNAI.

LORENCAS. Kai pastatysit tas gėles ant stalo, o anas prie lovos, užkurkit gerą ugnį, bet kad ji degtų be liepsnos, kad anglys šildytų nešviesdamos. Paskui duosit man raktą ir eisite miegoti.

Įeina KATERINA.

KATERINA. Mūsų motina susirgo, gal užėisi pas ją, Lorencai?

LORENCAS. Mano motina susirgo?

KATERINA. Deja! Negaliu slėpti nuo tavęs tiesos. Vakar gavau raštelį iš kunigaikščio, kur jis rašė, kad tu turi pasikalbėti su manimi apie jo meilę man; tasai raštelis labai paveikė Mariją.

LORENCAS. Bet juk aš nieko nekalbėjau apie tai. Ar negalėjai pasakyti jai, kad aš čia niekuo dėtas?

KATERINA. Sakiau. Kodėl tavo kambarys šiandieną toks gražus, toks tvarkingas? Niekad nepamaniau, kad tau galėtų rūpėti tvarka.

LORENCAS. Vadinasi, kunigaikštis tau parašė? Keista, kad apie tai nesužinojau. Ir ką gi tu manai apie jo laišką?

KATERINA. Ką manau?

LORENCAS. Taip, apie tą Aleksandro meilės prisipažinimą? Ką mano ta nekalta širdutė?

KATERINA. O ką turėčiau manyti?

LORENCAS. Ar jis paglostė tavo savimeilę? Meilė, kurios pavydi šitiek moterų! Toks gražus titulas – Kunigaikščio meilužė... Eik, Katerina, pasakyk motinai, kad tuoj ateisiu. Išeik iš čia. Palik mane.

KATERINA išeina.

O dangau! Koks aš vaškinis žmogus! Nejau yda lyg Dejaniros tunika taip jaugo į mano kūną, kad mano kalbos man nebepaklūsta, kad mano lūpų iškvepiamas oras prieš mano valią persunktas paleistuvybe? Juk buvau pasirengęs ištvirkinti Kateriną, ko gero ištvirkinčiau net savo motiną, jei mano protas užsibrėžtų sau tokį tikslą; kas žino, kokią templę ir kokį lanką mano galvoje įtempė dievai, ir kokią jėgą turi paleistos iš jo strėlės. Jei visi žmonės – milžiniško laužo dalelytės, tuomet, be abejo, niekam nežinoma mane nulipdžiusi būtybė, užuot įmetusi į šitą silpną, glebų kūną

kibirktį, įkišo nuodėgulį. Galiu svarstyti ir rinktis, bet pasirinkęs jau nedvejoju. O dieve! Argi tie jauni dabitos nesigiria esą ištvirkėliai, o mokinukai, vos išėję iš mokyklos, argi nepuola kuo skubiausiai paleistuvauti? Koks liūnas toji žmonių padermė, besiveržianti į tavernas su ištvirkavimo ištroškusiomis lūpomis, jei aš, kuris geidžiau tik vieno – užsidėti jų veidus primenančią kaukę ir lankęsis landynėse su nenumaldomu ryžtu išlikti švarus po suterštais drabužiais, nebegaliu nei vėl surasti savęs, nei nusiplauti rankų, – net krauju! Vargšė Katerina! Juk ir tu numirtum kaip Luiza Stroci arba nuslystum kaip daugelis kitų į amžiną bedugnę, jei manęs čia nebūtų. O Aleksandrai! Nesu dievobaimingas, bet tikrai norėčiau, kad pasimelstum prieš ateidamas šįvakar į šitą kambarį. Ar Katerina ne dorovinga, ne be priekaištų? Tačiau būtų užtekę poros žodžių, kad ta nekalta balandėlė taptų to rudaplaukio gladiatoriaus auka! Kai pagalvoju, kad vos neištariau jų! Kiek dukterų, kurias tėvai prakeikė, klajoja gatvėmis ar regi savo skustas galvas supleišėjusiame vienutės veidrodyje, o juk jos buvo ne prastesnės už Kateriną, tik paklausė sumanesnio sąvadautojo nei aš! Ką gi! Aš padariau nemaža nusikaltimų ir jeigu kada nors koks nors teisėjas sumanys padėti mano gyvenimą ant savo svarstyklių, tai vienoje jų lėkštėje iškils ašarų kalnas, tačiau į kitą gal nukris lašelis tyro pieno iš Katerinos krūtų ir išmaitins dorus vaikus. (*Išeina*)

VI scena

Slėnis, jo gilumoje vienuolynas.

Įeina FILIPAS STROCIS ir DU VIENUOLIAI.

Jaunesnieji broliai įneša Luizos karstą ir pastato jį koplyčioje.

FILIPAS. Prieš tai, kai paguldysite į paskutinį guolį, leiskit man pabučiuoti ją. Kai atsiguldavo į lovą vakare, va šitaip pasilenkdavau prie jos ir pabučiuodavau prieš miegą. Liūdnos jos akys būdavo pusiaumirkos, bet vos nušvitus pirmiesiems saulės spinduliams, jos atsiverdavo lyg dvi mėlynos gėlės; šypsodamasi ji tyliai atsikeldavo, paskui ateidavo gražinti senam tėvui vakarykštį bučinį. Dangiški jos bruožai nušviesdavo liūdniausią valandėlę – gyvenimo išvarginto žmogaus nubudimą. Dar viena diena, pagalvodavau, išvydęs aušrą, dar viena vaga mano laukuose! Ir tuomet pasirodydavo mano duktė, gyvenimas nuskaidrėdavo jos grožiu ir aš palaimindavau dienos šviesą.

Vienuoliai uždaro koplyčią.

PJETRAS STROCIS (*Už scenos*). Eikite čionai, čionai.

FILIPAS. Tu jau neatsikelsi iš savo guolio, basos tavo kojos jau niekad nelytės tos vejės, nebeateisi pas savo tėvą. O mano Luiza! Tik Dievas težinojo, kuo tu buvai, ir aš, aš, aš!

PJETRAS (*Įeina*). Šimtas jų atvyko į Sestinę iš Pjemonto. Eime, Filipai, ašarų metas baigėsi.

FILIPAS. Vaikeli, ar tu žinai, kas yra ašarų metas?

PJETRAS. Tremtiniai susirinko Sestine, metas galvoti apie kerštą, ženkime atvirai į Florenciją su maža mūsų kariauna. Jei mums pavyks ateiti laiku nakčia ir užklupti netikėtai citadelės sargybinius, tai mes laimėsime. Prisiekiu dangumi, pastatysiu seseriai kitą mauzoliejų.

FILIPAS. Tik ne aš, eikite be manęs, bičiuliai.

PJETRAS. Jūs mums būtinas, supraskit, sąjungininkai pasikliauja jūsų vardu; pats Pranciškus pirmasis laukia, kad stotumėte ginti laisvės. Jis rašo jums ir Florencijos respublikonų vadams, štai jo laiškas.

FILIPAS (*Atplėšia laišką*). Pasakyk tam, kuris tau atnešė tą laišką, kad perduotų Prancūzijos karaliui štai ką: „Tądien, kai Filipas pakels ginklą prieš tėvynę, jis taps beprotis“.

PJETRAS. Kas per nauja sentencija?

FILIPAS. Jinai man dera.

PJETRAS. Vadinasi, jūs išduodate tremtinių bylą vardan malonumo pasakyti sentenciją? Atsargiau tėve, čia turim reikalo ne su Plinijaus pastraipa, pagalvokit prieš atsakydamas „ne“.

FILIPAS. Aš jau šešiasdešimt metų žinau, ką privalau atsakyti į Prancūzijos karaliaus laišką.

PJETRAS. Tai darosi nebesuvokiama! Jūs priversite mane pasakyti jums šį bei tą... Eime su mumis, tėve, maldauju jus. Kai ašėjau pas Pacius, argi nesakėt: „Veskis ir mane“? argi tuomet buvo kas kita?

FILIPAS. Visai kas kita. Įžeistas tėvas, kuris išeina iš namų su kardu rankoje, drauge su bičiuliais, kad pareikalautų teisingumo, neturi nieko bendra su maištininku atviram lauke, kuris, eidamas prieš įstatymus, pakėlė ginklą prieš tėvynę.

PJETRAS. Sakytum, reikėjo pareikalauti teisingumo! Juk reikėjo užmušti Aleksandrą! Kas pasikeitė šiandien? Jūs nemylite savo tėvynės, kitaip pasinaudotumėte tokia proga, kaip ši.

FILIPAS. Tokia proga! O mano Dieve! Tai – proga. (*Pastuksena į karstą*)

PJETRAS. Pasiduokit įtikinamas.

FILIPAS. Garbės troškimas mano skausmui svetimas. Palikit mane vieną, aš jau viską pasakiau.

PJETRAS. Užsispyręs senis! Nepermaldaujamas sentencijų kurdėjas! Jūs būsit mūsų žūties priežastis.

FILIPAS. Nutilk, jžūlėli! Išeik!

PJETRAS. Nebesugebu išsakyti, kas manyje dedasi. Eikit, kur jums patinka, šįkart mes veiksime be jūsų. Eik! Prisiekiu Dievo mirtimi! Dar ne viskas prarasta, jei su mumis nebus lotyniškų tekstų vertėjo. (*Išėina*)

FILIPAS. Atėjo tavo diena, Filipai, visa tai reiškia, kad atėjo tavo diena. (*Išėina*)

VII scena

Arno krantinė. Matyti ilga rūmų eilė.

LORENCAS (*Jeina*). Saulė jau leidžiasi, negaliu gaišti, tuo tarpu viskas čia taip panašu į sugaištą laiką. (*Beldžia į duris*) Ei! Sinjore Alamanai! Ei!

ALAMANAS (*Terasoje*). Kas ten? Ko iš manęs norit?

LORENCAS. Atėjau pranešti, kad šiąnakt turi būti nužudytas kunigaikštis, pasiruoškite su draugais rytojui, jeigu mylite laisvę.

ALAMANAS. Kas užmuš Aleksandrą?

LORENCAS. Lorencas Medičis.

ALAMANAS. Tai tu, Renčinačai? Ateik, pavakarieniausi su linksmiais vyrūkiais, susirinkusiais mano salone.

LORENCAS. Neturiu kada, pasiruoškite rytoj veikti.

ALAMANAS. Tu nori užmušti kunigaikštį? Tikriausiai esi girtas. *(Išeina)*

LORENCAS. Matyt, be reikalo sakau, kad aš užmušiu Aleksandrą, juk niekas nenori tuo tikėti. *(Beldžia į kitas duris)* Ei! Sinjore Paci! Ei!

PACIS *(Terasoje)*. Kas mane šaukia?

LORENCAS. Atėjau jums pasakyti, kad kunigaikštis bus užmuštas šiandakt, pasiruoškite rytoj kovai už Florencijos laisvę.

PACIS. Kas turi užmušti kunigaikštį?

LORENCAS. Nesvarbu, veikite išvien su draugais.

PACIS. Tu – beprotis, eik po velnių! *(Išeina)*

LORENCAS *(Vienas)*. Jei nepasakysiu, kad aš, tai mano žodžiais, aišku, tikės dar mažiau. *(Beldžia į kitas duris)*. Ei! Sinjore Korsini!

TVIRTOVĖS KOMENDANTAS *(Terasoje)*. Kas ten?

LORENCAS. Kunigaikštis Aleksandras bus užmuštas šiandakt.

TVIRTOVĖS KOMENDANTAS. Kurgi ne, Lorencai! Jei tu girtas, eik krėsti juokus kitur. Nelaiku sužeidei mano arklį per Nazių balių, tegu tave velniai! *(Išeina)*

LORENCAS. Vargšė Florencija! Vargšė Florencija! *(Išeina)*

VIII scena

Lyguma.

Jeina PJETRAS STROCIS ir DU TREMTINIAI.

PJETRAS. Tėvas nepanoro ateiti. Nesugebėjau jo įtikinti.

PIRMASIS TREMTINYS. Nesakysiu to savo draugams: tai išmuš juos iš vėžių.

PJETRAS. Kodėl? Sėskitės vakare ant arklio, šuoliuokit į Sestinę, aš atvyksiu ten rytoj rytą. Pasakykite, kad Filipas atsisakė, bet Pjetras neatsisako.

PIRMASIS TREMTINYS. Sąjungininkams reikia Filipo vardo: be jo mums niekas neišeis.

PJETRAS. Filipo pavardė tokia pati, kaip mano, pasakykite, kad Strocis atvyksta, to pakaks.

PIRMASIS TREMTINYS. Manęs paklaus, kuris iš Strocių, jei nepasakysiu, kad Filipas, nieko neišeis.

PJETRAS. Kvailys! Daryk, kas liepta ir atsakyk tik už save. Kaip iš anksto gali žinoti, kad niekas neišeis?

PIRMASIS TREMTINYS. Sinjore, nereikia užgaulioti žmonių.

PJETRAS. Na, sėsk ant arklio ir jok į Sestinaį.

PIRMASIS TREMTINYS. Dievaži, sinjore, mano arklys pavargęs, aš jo jau naktį dvylika mylių. Dabar nenoriu jo balnoti.

PJETRAS. Esi kvailys ir tiek. (*Kreipiasi į kitą tremtinį*) Jokite jūs; jūs geriau susitvarkysit.

ANTRASIS TREMTINYS. Draugas neklysta dėl Filipo, jo vardas iš tikrųjų padėtų bylai.

PJETRAS. Bailiai! Beširdžiai stačiokai! Tai bylai padėtų jūsų žmonos ir vaikai, mirštantys iš bado, suprantate? Filipo vardas pripildys jų burnas, bet ne pilvus. Na ir kiaulės!

ANTRASIS TREMTINYS. Su tokiu šturkščiu vyru susitarti neįmanoma, eime, bičiuli.

PJETRAS. Eik po velnių, niekše! Iš pasakyk savo sąjungininkams, kad jeigu jiems manęs nereikia, tai manęs reikia Prancūzijos karaliui, ir pasisaugokite atsidurti mano valdžioje!

ANTRASIS TREMTINYS (*Kitam tremtiniui*). Eime, bičiuli, eime vakarieniauti, aš, kaip ir tu, mirštu iš nuovargio. (*Išeina*)

IX scena

Aikštė, naktis.

Jeina LORENCAS.

LORENCAS. Aš pasakysiu jam, kad drovumo sumetimais išnešiau žvakę: juk šitaip daroma visuomet; pavyzdžiui, to reikalauja jaunamartė prieš įeidama į vyro miegamąjį, o Kateriną visi žino kaip itin dorovingą. Vargšė mergaitė! Kas gi kitas šitam pasauly galėtų pasivadinti dorovingu, jeigu ne ji? Kad tiktai motina, neištverusi viso šito, nenumirtų.

Taigi, viskas jau paruošta. Kantrybės! Valanda yra valanda, ir laikrodis ją ką tik išmušė. Gal jums jos visgi reikia? Ne, kam? Išnešk tą žvakę, jeigu nori: tai taip natūralu, kai moteris atsiduoda pirmą kartą. Įeikite, sušilkite bent kiek. O, Viešpatie, juk aišku, kad tai gryna jaunos merginos užgaida. Kodėl gi jie turėtų patikėti ta žmogžudyste? Ji gali juos nustebinti, netgi Filipą. O štai ir tu, numirėliškas veide!

Pateka mėnulis.

Jeigu respublikonai būtų vyrai, kokia rytoj mieste įvyktų revoliucija. Bet Pjetras – garbėtroška, tik Ručelajai dar šio to verti. Ak! Žodžiai, žodžiai, amžinos kalbos! Jei ten aukštybėse kas nors yra, kaip jis turėtų iš visų mūsų kvatotis; tai iš tikrųjų labai juokinga. O žmogiškoji plepalynė! Didysis negyvų kūnų žudikas! Didysis atvirų durų laužytojas! Berankis žmogus!

Ne! Ne! Aš neišnešiu žvakės. Smogsiu tiesiai į širdį, jis pamatys, kaip jį nužudo... Prisiekiu Kristaus krauju! Rytoj visi tik ir kaišios galvas pro langus. Kad tik jisai nebūtų sugalvojęs kokių naujų šarvų, kokių šarvinių marškinių. Prakeiktas išradimas! Kovoti su Dievu ir su šėtonu – niekis, bet kovoti su geležine viela, kurią supynė purvina ginkladirbio ranka! Jis įeis pirmas, aš paskui jį, jis padės savo kardą čia, ar čia, arba ant šitos sofos. Apsukti kardsaitį apie rankenos plokštelę, nesunkus darbas. Geriausia būtų, jeigu jis sumanytų prigulti. Gulės, sėdės ar stovės? Tikriausiai

sėdės. Iš pradžių aš išeisiu. Skoronkonkolas bus užsirakinęs kabinete. O jau tuomet mes ateisim, ateisim! Vis dėlto nenorėčiau, kad jis būtų nusigręžęs. Žengsiu tiesiai į jį. Gana! Raminkis, raminkis, ta valanda ateis. Reikia nubėgti į kokią smuklę išgerti buteliuką: nė nepajusiu, kaip persišaldysiu. Ne, nenoriu gerti. Ir kur gi aš eisiu? Juk smuklės uždarytos.

Ar ji bus nuolanki? Na, žinoma, be jokios abejonės. Ji ateis vienmarškinė? O ne, ne, nemanau. Vargšė Katerina! Jei mano motina to neištvers, bus liūdna. O kas jeigu išduočiau jai savo ketinimus? Jie nebūtų jai paguoda, ji tik kartotų: „Nusikaltimas! Nusikaltimas!“, iki paskutinio atodūσιο. Nesuprantu, kodėl vis vaikštau, juk griūnu iš nuovargio. (*Atsisėda*) Vargšas Filipas! Jo duktė buvo graži kaip ankstus rytas! Tik vienąsyk buvau prisėdęs prie jos po kaštonu: jos mažos rankos sukėlė manyje tokį jaudulį! O kiek dienų esu praleidęs sėdėdamas po medžiais. Kokia ramybė, koks horizontas Kafadžuole! Kokia graži buvo toji maža Džovana, sargo duktė, kai džiaustydavo skalbinius! Kaip ji varydavo ožkas, kai jos užlipdavo ant vejoje išklotų baltinių. O ta balta ožka su ilgomis plonomis kojomis visuomet grįždavo.

Mušą sieninis laikrodis.

Ak! Ak! Turiu jau eiti ten. Labas vakaras, branguti, susidaužk su Džomu. Geras vynas! Įdomu būtų, jeigu jis staiga paklaustų: „Ar tavo kambarys atokus? Ar kaimynai negirdės?“ Įdomu būtų. O! Mes tuo pasirūpinome. Taip, būtų įdomu, jei jam šautų į galvą tokia mintis. Apsirikau dėl valandos, išmušė dar tik pusę. Kas ten taip šviečia po bažnyčios portiku? Ten tašo, stumdo akmenis. Tie žmonės drąsiai elgiasi su akmeniu. Kaip jie jį skaldo, kaip verčia! Jie daro krusifiksą, kaip šauniai jie jį prikala! Norėčiau, kad tas marmuro lavonas staiga čiuptų juos už gerklės. Na, na, kas gi čia? Mane apėmė siaubingas noras šokti. Rodos, jei tik duočiau sau valią, pradėčiau kaip žvirblis šokinėti ant visų tų didžiulių akmenų, ant visų tų balkių. Ei, branguti, ei, branguti, apsimaukite naujas pirštines ir kuo gražesnį drabužį; tra lia lia! Pasigražinkit, juk jaunamartė daili. Tik pakuždėsiu jums į ausį: pasisaugokit jos peiliuko. (*Išbėga*).

X scena

Kunigaikščio namuose.

KUNIGAİKŠTIS vakarieniauja, DŽOMAS. Įeina KARDINOLAS.

KARDINOLAS. Šviesybe, saugokitės Lorencio.

KUNIGAİKŠTIS. Čia jūs, kardinole! Sėskitės ir išgerkit vyno.

KARDINOLAS. Saugokitės Lorencio, kunigaikšti. Šįvakar jis paprašė vyskupo Marcio leidimo pasinaudoti pašto arkliais.

KUNIGAİKŠTIS. Negali būti.

KARDINOLAS. Sužinojau tai iš paties vyskupo.

KUNIGAİKŠTIS. Na jau! Sakau jums, aš turiu tvirtą pagrindą manyti, kad to negali būti.

KARDINOLAS. Gal ir man nepavyks įtikinti jus, bet jus įspėdamas aš atlieku savo pareigą.

KUNIGAİKŠTIS. O jei tai ir tiesa, kas čia baisaus? Gal jis nori nuvykti į Kafadžuolą.

KARDINOLAS. Valdove, baisu tai, kad eidamas čionai per aikštę aš savo akimis mačiau jį šokinėjantį ant akmenų ir balkių kaip beprotį. Pašaukiau jį ir turiu prisipažinti, kad jo žvilgsnis mane išgąsdino. Būkite tikras, kad jo galvoje bręsta kažkoks planas, kurį jis šiandakt įvykdys.

KUNIGAIKŠTIS. Kodėl turėčiau baimintis dėl jo planų?

KARDINOLAS. Ar reikia pasakyti viską net tuomet, kai kalbi apie numylėtinį? Žinokit, šįvakar jisai pasakė dviem savo pažįstamiems, viešai, kai jie stovėjo savo terasoje, kad šiandakt jis nužudys jus.

KUNIGAIKŠTIS. Išgerkit taurę vyno, kardinole. Nejaugi jūs nežinote, kad saulei leidžiantis Rencas paprastai būna girtas?

Jeina sinjoras MAURICIJUS.

SINJORAS MAURICIJUS. Šviesybe, saugokitės Lorenco. Vakare jis sakė trims mano draugams, kad nori nužudyti jus šiandakt.

KUNIGAIKŠTIS. Ir jūs, šaunusis Mauricijau, tikite pasakomis! Maniau, kad jūs drąsesnis vyras.

SINJORAS MAURICIJUS. Jūsų šviesybė žino, kad aš nebūgštauju be reikalo. Galiu įrodyti tai, ką pasakiau.

KUNIGAIKŠTIS. Sėskitės ir susidaužkite su kardinolu; atleiskit, bet man reikia eiti, turiu reikalą.

Jeina LORENCAS.

Na, branguti, turbūt jau metas?

LORENCAS. Netrukus išmuš pusiaunaktį.

KUNIGAIKŠTIS. Paduokite man sabalo apsiaustą!

LORENCAS. Paskubėkim, jūsų gražuolė tikriausiai jau atėjo.

KUNIGAIKŠTIS. Kokias pirštines mautis? Karo ar meilės?

LORENCAS. Meilės, šviesybe.

KUNIGAIKŠTIS. Tebūnie, noriu būti šaunus dabita.

Jiedu išeina.

SINJORAS MAURICIJUS. Ką jūs į tai, kardinole?

KARDINOLAS. Dievo valia pildosi nepaisant žmonių norų.

XI scena

Lorenco kambarys.

Jeina KUNIGAIKŠTIS ir LORENCAS.

KUNIGAIKŠTIS. Sužvarbau, perkūniškai šalta. *(Nusisega kardą)* Ką ten darai, branguti?

LORENCAS. Vynioju kardsaitį apie kardo rankeną ir dedu jums po lova galvūgalyje. Visuomet gerai turėti ginklą po ranka. *(Užvynioja kardsaitį taip, kad nebūtų galima ištraukti kardo iš makšty)*

KUNIGAİKŠTIS. Tu žinai, kad aš nemėgstu plepių moterų, bet girdėjau, kad Katerina – gražbylė. Kad išvengčiau kalbų, atsigulsiu į lovą. Beje, kodėl tu prašei vyskupą Marcij pašto arklių?

LORENCAS. Norėjau aplankyti brolių, man rašo, kad jis labai serga.

KUNIGAİKŠTIS. Eik, atvesk savo tetą.

LORENCAS. Tuoju. *(Išeina)*

KUNIGAİKŠTIS *(Vienas).* Meilintis moteriai, kuri atsako „taip“, kai klausi jos: „taip ar ne“, man visuomet atrodė kvaila ir verta tik prancūzo. Ypač šiandien, kai pavakarieniavau už tris vienuolius, net Ispanijos infantai nesugebėčiau pasakyti: „Širduže“ ar „Mano mylimoji“. Apsimesiu, kad miegu, gal tai bus negalantiška, bet patogiu. *(Atsigula)*

Įeina LORENCAS su kardu rankoje.

LORENCAS. Ar miegat, kunigaikšti? *(Smogia jam)*

KUNIGAİKŠTIS. Tai tu, Rencai?

LORENCAS. Neabejokite tuo, kunigaikšti. *(Smogia jam dar sykį)*

Įeina SKORONKONKOLAS.

SKORONKONKOLAS. Viskas jau atlikta?

LORENCAS. Žiūrėk, jisai įkando man į pirštą. Tą kruvinąjį žiedą, tą neįkainojamą deimantą aš saugosiu iki mirties.

SKORONKONKOLAS. O Viešpatie, tai Florencijos kunigaikštis!

LORENCAS *(Sėdasi ant lango).* Kokia graži naktis! Koks tyras oras! Kvėpuok, kvėpuok, širdie, prislėgta džiaugsmo!

SKORONKONKOLAS. Eik, pone, persistengėm, reikia bėgti.

LORENCAS. Koks švelnus, koks kvapus vakaro vėjas! Kaip skleidžiasi pievų gėlės! O nuostabi gamta! O amžina ramybe!

SKORONKONKOLAS. Vėjas į ledą sustingdys prakaitą ant jų veido. Eime, pone.

LORENCAS. Ak! Dieve! Kokia akimirka!

SKORONKONKOLAS *(Į šalį).* Jo siela keistai džiūgauja. O man reik pasirūpinti jo saugumu. *(Nori eiti)*

LORENCAS. Palauk, užtrauk užuolaidas. O dabar duok man šito kambario raktą.

SKORONKONKOLAS. Kad tik kaimynai nebūtų girdėję!

LORENCAS. Ar neprisimeni, kad jie įprato prie mūsų triukšmo. Eime, keliaujam.

Jiedu išeina.

PENKTAS VEIKSMAS

1 scena

Kunigaikščio rūmuose.

Jeina SINJORAS MAURICIJUS ir GVIČARDINIS.

Minia dvariškių vaikštinėja po salę, aplinkui.

SINJORAS MAURICIJUS. Džomas dar negrįžo, tai neramina vis labiau.

GVIČARDINIS. Štai jis ateina.

Jeina DŽOMAS.

SINJORAS MAURICIJUS. Na! Ką sužinojai?

DŽOMAS. Nieko. *(Išeina)*

GVIČARDINIS. Jis nenori atsakinėti į klausimus. Kardinolas Čibas užsidarė kunigaikščio kabinete, naujienas sužino tiktai jis.

Jeina kitas PASIUNTINYS.

Na, ar atsirado kunigaikštis? Ar jau žinoma, kas jam nutiko?

PASIUNTINYS. Aš nežinau. *(Jeina į kabinetą)*

VALORIS. Tasai dingimas – baisus daiktas, sinjorai! Jokių naujienų iš kunigaikščio! Pone Mauricijau, ar jūs nesakėte, kad matėte jį vakar vakare? Ar jis neatrodė ligonis?

Grįžta DŽOMAS.

DŽOMAS *(Sinjorui Mauricijui).* Galiu pasakyti jums į ausį – Kunigaikštis nužudytas.

SINJORAS MAURICIJUS. Nužudytas? Kas jį nužudė? Kur jūs jį radote?

DŽOMAS. Ten, kur jūs sakėte: Lorenzo kambary.

SINJORAS MAURICIJUS. Ak! Šėtono kraujas! Ar Kardinolas apie tai žino?

DŽOMAS. Taip, Ekscelencija.

SINJORAS MAURICIJUS. Ką jis nusprendė? Ką darysim? Minia jau renkasi prie rūmų; jie jau užuodė tą bjaurų reikalą, jei viskas pasitvirtins – mums galas: mus išžudys.

Scenos gilumoje pasirodo TARNAI nešini vyno statinaitėmis ir maistu.

GVIČARDINIS. Ką visa šitai reiškia? Visa tai bus dalijama liaudžiai?

Jeina DVARIŠKIS.

DVARIŠKIS. Sinjorai, ar galėčiau pamatyti kunigaikštį. Norėčiau pristatyti Jo Šviesybei savo pusbrolių, ką tik atvykusį iš Vokietijos; būkite jam palankūs.

GVIČARDINIS. Atsakykite jam, sinjore Valori: nežinau, ką jam patarti.

VALORIS. Salėje vis daugėja tų rytinių lankytojų. Jie ramiai laukia, kada juos priims.

SINJORAS MAURICIJUS (*Džomui*). Ar jį ten jau palaidojo?

DŽOMAS. Taip, zakristijoje. Pasirinkimo nebuvo. Jei liaudis sužinos apie tą mirtį, ji gali tapti kitų mirčių priežastimi. Kai ateis laikas, surengsime jam viešas laidotuves. O kol kas išnešėme jį, suvynioję į kilimą.

VALORIS. Kas bus su mumis?

KELETAS SINJORŲ (*Prieina arčiau*). Ar greitai mums bus leista pasiūlyti savo paslaugas Jo Šviesybei? Kaip jūs manote, sinjorai?

KARDINOLAS ČIBAS (*Jeina*). Taip, sinjorai, galėsite užėti po valandos ar po dviejų; Kunigaikštis praleido naktį kaukių baliuje ir dabar ilsisi.

TARNAI kabina ant langų domino.

DVARIŠKIAI. Pasišalinkim, kunigaikštis dar miega. Jis praleido naktį baliuje.

DVARIŠKIAI išeina, jeina AŠTUONIŲ TARYBA.

NIKOLINIS. Na, kardinole, kas nuspręsta?

KARDINOLAS. Primo avulso, non deficit alter

*Aureus, et simili frondescit virga metallo.*⁶ (*Išeina*)

NIKOLINIS. Nuostabu! Bet kas gi nuveikta? Kunigaikštis negyvas; reikia išrinkti kitą, ir kuo greičiausiai. Jei neturėsime kunigaikščio šįvakar arba rytoj, mums galas. Liaudis dabar – nelyginant vanduo, kuris tuoj tuoj užvirs.

VETORIS. Siūlau Oktavianą Medičį.

KAPONIS. Kodėl? jis pagal kraujo teisę – ne pirmasis.

AČAJUOLIS. O jeigu pasirinktume kardinolą?

SINJORAS MAURICIJUS. Juokaujate?

RUČELAJIS. Kodėl gi jums iš tikro neišrinkus kardinolo, jeigu jūs leidžiat jam nepaisyti įstatymų ir pasiskelbti vieninteliu teisėju šitoj byloj?

VETORIS. Tai žmogus, sugebantis tinkamai jai vadovauti.

RUČELAJIS. Tegu jis gauna popiežiaus įsakymą.

VETORIS. Jis tuo jau pasirūpino; popiežius atsiuntė leidimą su kurjeriu, kurį kardinolas išsiuntė naktį.

RUČELAJIS. Jūs tikriausiai norėjote pasakyti – su paukščiu; juk prieš sugrįždamas, kurjeris turi pirmiau nuvykti ten, ir kur sugrįš. Ar mus laiko vaikais?

KANINDŽANIS (*Prieina arčiau*). Sinjorai, patikėkite man, štai ką reikia padaryti: mes išrinksime Florencijos kunigaikščiu jo tikrą sūnų Džulianą.

RUČELAJIS. Bravo! Penkerių metų vaiką! Ar jam ne penkeri, Kanindžani?

---

⁶ ...Nulaužus šakelę, atauga

Lygiai auksinė kita, ir naugė vėl mirga tarp lapų. (Vergilijus. *Eneida*. VI giesmė, 143-144. Vert. A. Dambrauskas).

GVIČARDINIS (*Tyliai*). Argi nematot, kas tai per žmogus? Pats kardinolas pakišo jam galvon tą kvailą mintį: Čibas būtų regentas, o vaikas valgytų pyragaičius.

RUČELAJIS. Tai gėdinga, aš išeinu iš šitos salės, jei ir toliau čionai bus kalbamos panašios kalbos.

KORSIS (*Ieina*). Sinjorai, kardinolas ką tik parašė Kozimui Medičiui.

AŠTUONIŲ TARYBA. Nepasitaręs su mumis?

KORSIS. Kardinolas parašė dar Pizos, Areco ir Pistojos kariniams komendantams. Džakopas Medičis rytoj atvyks čionai su visais savo žmonėmis; Aleksandras Vitelis jau tvirtovėje su visu garnizonu. O dėl Lorenco, tai trys žygūnai jau pasiųsti jam pavymui.

RUČELAJIS. Verčiau tegu tas jūsų kardinolas iš karto pasiskelbia kunigaikščiu: taip bus greičiau.

KORSIS. Esu įpareigotas surengti balsavimą dėl Kozimo Medičio išrinkimo, tituluojant jį laikinuoju Florencijos respublikos valdovu.

DŽOMAS (*Per salę einantiems tarnams*). Pabarstykite prie vartų smėlio ir negailėkite nei vyno, nei maisto.

RUČELAJIS. Vargšė liaudis!.. Tave nori paversti paprasčiausia gvėra!

SINJORAS MAURICIJUS. Ponai, pradėkime balsuoti. Štai kortelės.

VETORIS. Kozimas iš tikrųjų turi pirmumo teisę po Aleksandro – jis jo artimiausias giminaitis.

AČALUOJIS. Kas jis per žmogus? Aš jį labai menkai pažįstu.

KORSIS. Jis bus geriausias pasaulio kunigaikštis.

GVIČARDINIS. Na jau, na! Ne visai taip. Jei pasakytumėte – žodingiausias ir mandagiausias iš kunigaikščių, tai būtų teisingiau.

SINJORAS MAURICIJUS. Jūsų balsai, sinjorai.

RUČELAJIS. Aš kategoriškai prieš tokius rinkimus, ir prieštarauju visų piliečių vardu.

VETORIS. Kodėl?

RUČELAJIS. Respublikai nebereikia nei valdovų, nei kunigaikščių, nei sinjorų, štai mano balsas. (*Rodo tuščių kortelę*)

VETORIS. Jūsų balsas – tik vienas balsas. Mes apsieisime be jūsų.

RUČELAJIS. Tuomet sudie; aš nusiplaunu rankas.

GVIČARDINIS (*Bėga paskui jį*). Viešpatie! Pala, jūs pernelyg ūmus.

RUČELAJIS. Palikite mane; man jau šešiasdešimt dveji, tad jūs nebegalėsite man labai pakenkti. (*Išeina*)

NIKOLINIS. Jūsų balsai, sinjorai. (*Išskleidžia sumestas į kepurę korteles*) Vienbalsiai. Ar pasiuntėt žygūną į Trebiją?

KORSIS. Taip, Ekscelencija. Kozimas bus čia rytoj rytą, jei neatsisakys.

VETORIS. Kodėl turėtų atsisakyti?

NIKOLINIS. O, Viešpatie! Kas bus su mumis, jei jis atsisakys? Penkiolika mylių iš čia į Trebiją ir lygiai tiek atgal, sugaišim visą dieną. Reikėjo išsirinkti ką nors iš arčiau.

VETORIS. Ką gi, jau nubalsavom ir, galimas daiktas, Kozimas sutiks. Visa tai glumina.

VISI išeina.

II scena

Venecijoje.

FILIPAS STROCIS (*Savo kabinete*). Aš tuo neabejoju. Pjetras susitarė su Prancūzijos karaliumi ir dabar vadovauja kažkokiai nedidelei kariuomenei, jis pasiryžęs paskandinti miestą ugnyje ir kraujyje. Tai šit kam pravertė tas nelaimingas Strocių vardas, kurį visi taip ilgai gerbė! Jis bus susietas su maištu ir su žudynėmis. O mano Luiza! Tu ramiai miegi po velėna tam liūdnam slėny, kur tave palikau, tave supa viso pasaulio užmarštis, ji – ir tavyje pačioje.

Pasigirsta beldimas į duris.

Jeikite.

Įeina LORENCAS.

LORENCAS. Filipai, atnešu tau gražiausią tavo karūnos brangakmenį!

FILIPAS. Ką ten numetei? Raktą?

LORENCAS. Tas raktas atrakina mano kambarį, o mano kambaryje – Aleksandras Medičis, užmuštas šitos rankos.

FILIPAS. Iš tikrųjų! Iš tikrųjų! Neįtikėtina.

LORENCAS. Tikėk ar netikėk. Sužinosi tai iš kitų.

FILIPAS (*Ima į rankas laikrodį*). Aleksandras negyvas! Ar tai įmanomas dalykas?

LORENCAS. Ką pasakytum, jei respublikonai pasiūlytų tau tapti kunigaikščiu jo vietoj?

FILIPAS. Aš atsisakyčiau, bičiuli.

LORENCAS. Tikrai? Tikrai? Neįtikėtina.

FILIPAS. Kodėl? man tai toks paprastas dalykas.

LORENCAS. Kaip man užmušti Aleksandrą. Kodėl gi tu nenori patikėti manimi?

FILIPAS. O naujasis mūsų Brutus! Tikiu tavim ir laiminu. Vadinasi, laisvė išgelbėta! Taip, aš tavim tikiu, tu toks, koks man sakeisi esąs. Duok savo ranką. Kunigaikštis nebegyvas! O! Mano džiaugsme nėra neapykantos, jame – tyriausia, švenčiausia tėvynės meilė, Dievas gali tai paliudyti.

LORENCAS. Na, nurimk! Išgelbėtas kol kas tik aš, ir tai tie vyskupo Marcio arkliai atmušė man inkstus.

FILIPAS. Negi neįspėjai mūsų bičiulių? Negi jie dar neišitraukė savo kardų?

LORENCAS. Įspėjau juos; stropiai, kaip renkantis aukas vienuolis, aš beldžiau į visų respublikonų duris; aš jiems sakiau, kad aštrintų kardus, kad Aleksandras bus negyvas, kai jie nubus. Manau, kad nuo to laiko iki dabar jie ne kartą buvo nubudę, bet ir vėl užmigo. Štai ir viskas.

FILIPAS. Ar tu įspėjai Pacius? Ar pasakei Korsiniams?

LORENCAS. Aš pasakiau visiems, man regis, būčiau pasakęs net mėnuliui, toks buvau tikras, kad niekas manęs neklausys.

FILIPAS. Ką tu nori pasakyti?

LORENCAS. Noriu pasakyti, kad jie tik gūžtelėjo pečiais ir vėl sugrįžo vakarieniauti, lošti kauliukais ir pas savo žmonas.

FILIPAS. Tai tu jiems nieko nepaaiškina?

LORENCAS. Ką, po galais, turėjau aiškinti? Negi manot, kad turėjau sugaišti po valandą su kiekvienu iš jų? Aš pasakiau jiems: „Pasiruoškite“, ir padariau tai, ką privalėjau padaryti.

FILIPAS. Ir manai, kad Paciai nieko nedaro? Ką tu žinai? Juk neturi jokių naujienų nuo tada, kai išvykai, o tu kelionėje jau kelios dienos.

LORENCAS. Manau, kad Paciai ką nors daro; manau, kad jie fechtuojasi kur nors galerijoje, kartas nuo karto gurkšteldami vyno, kai jiems perdžiūva gerklė.

FILIPAS. Matau, kad tu laikaisi savo, ėjai juk su manim dėl to lažybų? Bet būk ramus, aš dar nepraradau vilties.

LORENCAS. Aš ramesnis nei galiu išsakyti.

FILIPAS. Kodėl neišėjai į gatvę su kunigaikščio galva rankoje? Liaudis būtų ėjusi tau įkandin kaip paskui savo išgelbėtoją ir vadą.

LORENCAS. Palikau elnią šunims: te patys pasidalina grobj.

FILIPAS. Tu dievintum žmones, jei jų neniekintum.

LORENCAS. Aš jų neniekinu, aš juos pažįstu: aš įsitikinęs, kad labai blogų žmonių – nedaug, kad daug bailių ir kad užvis daugiausia abejingų. Pasitaiko ir itin nuožmių, kaip Pistojos gyventojai, kurie, pasinaudoję šia proga, dienos akį vidury gatvės išpjovė visus savo kanclerius. Aš sužinojau apie tai prieš valandą.

FILIPAS. Nesitveriu džiaugsmu, atgavau viltį, širdis man veržte veržiasi iš krūtinės.

LORENCAS. Juo geriau jums.

FILIPAS. Jei nieko nežinai, kodėl gi taip kalbi? Žinoma, ne visi žmonės geba daryti didelius dalykus, bet visi geba juos pajusti: negi paneigsi viso pasaulio istoriją? Žinoma, miškui uždegti reikia žiežirbos, bet žiežirba gali išskilti iš mažo akmenėlio ir miškas užsidegs. Taip vienui vieno kardo žybsnis gali nušviesti visą šimtmetį.

LORENCAS. Aš neneigiu istorijos, tačiau manęs joje nebuvo.

FILIPAS. Leisk, pavadinsiu tave Brutu, jei aš – svajotojas, neatimk iš manęs tos svajonės. O, mano bičiuliai, mano tėvynainiai! Jei panorėsit, galėsite pakloti gražų mirties patalą senajam Strociui!

LORENCAS. Kam atidarot langą?

FILIPAS. Ar nematai atsuoliuojant žygūno? Mano Brutai! Mano didysis Lorencai! Laisvė tvyro danguj, aš ją jaučiu, aš ją kvėpuoju.

LORENCAS. Filipai! Filipai! Anaipatol! Uždarykite langą: visi šie jūsų žodžiai skaudina man širdį.

FILIPAS. Rodos, žmonės telkiasi gatvėje; šauklis skaito skelbimą. Ei! Džovani, nueik nupirk pas šauklį tą skelbimą.

LORENCAS. O Dieve! O Dieve!

FILIPAS. Tu išbalęs kaip mirtis. Kas tau?

LORENCAS. Negi tu nieko negirdėjai?

Įeina TARNAS nešinas skelbimu.

FILIPAS. Ne. Perskaityk tą skelbimą, juk dėl jo kilo triukšmas gatvėje.

LORENCAS. *(Skaito).* „Kiekvienam žmogui, kilmingam ar nekilmingam, kuris užmuš Lorenčą Medičį, tėvynės išdaviką ir savo šeimininko žudiką, nesvarbu kokiū būdu ir kur tai įvyktų Italijos ribose, Florencijos Aštuonių Taryba pažada: 1) keturis tūkstančius aukso florinų neišskaitant mokesčių; 2) kasmetinę šimto florinų rentą iki gyvos galvos, po mirties pereinančią tiesioginiams paveldėtojams; 3) teisę užimti bet kokį magistratūros postą, naudotis visomis valstybės beneficijomis ir privilegijomis, nepriklausomai nuo gimimo, net ir nekilmingam piliečiui; 4) atleidimą visų prasižengimų, būtų ir busimų, paprastų ir nepaprastų“. Pasirašyta Aštuonių ranka.

Na, Filipai, jūs ką tik nenorėjote tikėti, kad aš užmušiau Aleksandrą? Dabar jūs matote, kad aš jį užmušiau?

FILIPAS. Tyliau! kažkas lipa laiptais. Pasislėpk šitame kambaryje.

Jiedu išeina.

III scena

Florencija. Gatvė.

Įeina DU DVARIŠKIAI.

PIRMASIS DVARIŠKIS. Ar ten ne markizas Čibas? Rodos, žmona įsikibus jam į parankę.

Praeina MARKIZAS ir MARKIZĖ.

ANTRASIS DVARIŠKIS. Panašu, kad gerasis markizas ne iš kerštingųjų. Kas gi Florencijoje nežino, kad jo žmona buvo velionio kunigaikščio meilužė?

PIRMASIS DVARIŠKIS. Matyt, jie susitaikė. Mačiau kaip spaudė vienas kitam ranką.

ANTRASIS DVARIŠKIS. Ne sutuoktinis, o tiesiog perlas! Turi turėti gerą skrandį, kad nurytum žaltį sulig Arno.

PIRMASIS DVARIŠKIS. Žinau, kad sklinda tokie gandai, bet nepatariu tau kalbėti apie tai su juo pačiu; jis puikiai valdo bet kokį ginklą ir aštrialiežuviai vengia kišti į jo sodą.

ANTRASIS DVARIŠKIS. Na, jeigu jis jau toks keistuolis, ką čia bepridursi.

Abu išeina.

IV scena

Smuklė.

Įeina PJETRAS STROCIS ir PASIUNTINYS.

PJETRAS. Tai jo ištarti žodžiai?

PASIUNTINYS. Taip, Ekscelencija, tai paties karaliaus žodžiai.

PJETRAS. Gerai.

PASIUNTINYS išeina.

Prancūzijos karalius, ginantis Italijos laisvę, – tas pats, kas vagis, ginantis kelionėje gražią moterį nuo kito vagies. Jis gins ją tol, kol pats išprievartaus. Kad ir kaip ten būtų, prieš mane atsiveria kelias, ir geros sėklos jame daugiau nei dulkių. Tebūnie prakeiktas Lorenzačas, sumanęs tapti kažkuo! Mano kerštas išslydo pro pirštus kaip pabaidytas paukštis: nebematau čia nieko, kas būtų manęs verta. Užpulsim kaip dera miestą, paskui paliksim tas bobeles, kurioms terūpi tik mano tėvo vardas ir kurios kiaurą dieną spokso į mane ieškodamos panašumo su juo. Ne banditams vadovauti gimiau. *(Išeina)*

V scena

Aikštė Florencijoje.

Sėdi AUKSAKALYS ir ŠILKO PARDAVĖJAS.

PREKIJAS. Gerai įsiklausykite į tai, ką aš kalbu, įsidėmėkite mano žodžius. Velionis kunigaikštis Aleksandras buvo nužudytas 1536 metais, vadinasi, šiomet. Klausykite toliau. Vadinasi, jis nužudytas 1536 metais – tai faktas. Jam buvo dvidešimt šešeri, suprantat, bet tai dar niekis. Vadinasi, jam buvo dvidešimt šešeri, puiku. Jis mirė šeštą mėnesio dieną, taip, taip, ar jums tai buvo žinoma? Juk jisai mirė būtent šeštą? Dabar klausykite. Jis mirė šeštą ryto. Ką jūs į tai, Mondela? Tai jau ne sutapimas, arba aš nieko nesuprantu. Taigi jis mirė šeštą ryto. Palaukit, dar nieko nesakykit. Jo kūne buvo šešios žaizdos. Na, ar tai jūsų nestebina? Jo kūne buvo šešios žaizdos šeštą valandą ryto šeštą mėnesio dieną, kai jam buvo dvidešimt šešeri metai, ir visa tai įvyko 1536 metais. Dar pora žodžių: jis valdė šešerius metus.

AUKSAKALYS. Kokius niekus čia paistote, kaimyne?

PREKIJAS. Kaip! Kaip! Jūs visiškai nemokate skaičiuoti? Nematot, kas išeina iš stebuklingų kombinacijų, kurias turėjau garbės jums paaiškinti?

AUKSAKALYS. Ne, iš tikrųjų nematau, kas iš jų išeina.

PREKIJAS. Nematote? Ar tai įmanoma, kaimyne?

AUKSAKALYS. Nematau, kad iš to bent kas išeitų. Kam visa tai?

PREKIJAS. Iš to išeina, kad šešios šešiukės padėjo nužudyti Aleksandrą. Ššš! Niekam nesakykit, kad aš jums šitai pasakiau. Jūs žinote, kad mane laiko išmintingu ir apdairiu žmogumi; nepakenkite man vardan visų šventųjų! Dalykas kur kas rimtesnis negu manoma, sakau jums kaip draugui.

AUKSAKALYS. Eikite sau, aš – senas žmogus, bet dar ne sena boba. Šiandien atvyksta Kozimas, štai kas iš viso to išeina kuo aiškiausiai; jūsų šešių šešiukių naktis padovanojo mums nuostabų gražbylį. Ak! Po perkūnais! Ar tai ne gėda?! Mano darbininkai, kaimyne, patys prasčiausi iš mano darbininkų daužė į stalą įrankiais, kai Aštuonių Taryba ėjo pro šalį, ir šaukė jiems: „Jei jūs nemokat ir nesugebate veikti, pakvieskit mus, mes viską sutvarkysim“.

PREKIJAS. Ne vien jūsiškiai šaukė; mieste toks triukšmas, kokio dar nesu girdėjęs ir kokio dar niekas neprisimena buvus.

AUKSAKALYS. Jie reikalauja rutulių⁷, vieni bėga kviesti kareivių, kiti gaudo vyną, kuriuo visi vaišinami; prisipila jo pilną burną ir smegenis, kad prarastų ir tą menką dalį sveiko proto, kurią dar turi.

PREKIJAS. Buvo ir tokių, kurie norėjo atkurti tarybą ir laisvuose rinkimuose išrinkti gonfalonierą kaip senais laikais.

AUKSAKALYS. Buvo ir tokių, kaip jūs pasakojate, tačiau nebuvo tokių, kurie veikty. Kad ir koks senas esu, vis dėlto nuėjau į Naujajį Turgų ir gavau gerą alebardos kirtį per koją, nes reikalavau rutulių. Nė viena siela neatėjo man į pagalbą. Ten buvo tik studentai.

PREKIJAS. Tikiu. Ar žinote, ką kalba žmonės, kaimyne? Sako, kad tvirtovės komendantas Robertas Korsinis vakar vakare nuėjo į respublikonų susirinkimą Salviačio rūmuose.

AUKSAKALYS. Tikra teisybė. Jis pasiūlė atiduoti tvirtovę laisvės draugams sykiu su maistu, raktais ir visais kitais dalykais.

PREKIJAS. Ir jis tai padarė, kaimyne? Ar jis tai padarė? Juk tai valstybės išdavimas.

AUKSAKALYS. Ak! Ką čia ir kalbėti! Jie ten plepėjo, gėrė saldų vyną, daužė langus ir niekas net nesiteikė išklaudyti to šaunaus vyro pasiūlymo. O kadangi neišdrįso padaryti tai, ką jisai siūlė, tai pasakė, kad negali juo pasitikėti, kad įtaria jį nedorai elgiantis. Tūkstančiai tūkstančių velnių! Kaip mane šitai siutina! Žiūrėkit, ana atvyksta žygūnai iš Trebijo, – Kozimas jau čia pat! Labanakt, kaimyne, man verda kraujas! Turiu eiti į rūmus. *(Išeina)*

PREKIJAS. Palaukite, kaimyne, aš eisiu su jumis. *(Išeina)*

Įeina VIENAS MOKYTOJAS su MAŽUOJU SALVIAČIU ir KITAS MOKYTOJAS su MAŽUOJU STROCIU.

PIRMASIS MOKYTOJAS. Kaip laikosi jūsų malonybė, sapientissime doctor⁸? Ar brangi jūsų sveikata nesušlubavo ir ar jūsų ramybė nenukentėjo nuo mūsų audrų?

ANTRASIS MOKYTOJAS. Susitikimas su tokiu mokytu, spalvingu žmogumi kaip jūs šitoje rūpesčių ir neramumų kupinoje žemėje – didis įvykis, sinjore daktare. Leiskit paspausti tą galingą ranką, sukūrusią mūsų kalbos šedevrus. Prisipažinkite, juk neseniai parašėte sonetą?

MAŽASIS SALVIATIS. Tu – niekšas Strocis!

MAŽASIS STROCIS. O tavo tėvą prikūlė, Salviati.

PIRMASIS MOKYTOJAS. Negi jūs, toks sąžiningas, toks didis, toks griežtas meno vyras susipažinote su kukliu mūsų mūzos žaismo vaisiumi? Negi jūsų akys, nuklystančios į tokius rafinuotus, tokius švytinčius horizontus, malonėjo nusileisti ant keistų ir gal net jžūlių nedrąsios vaizduotės tvarinių?

---

⁷ Čia turima galvoje rinkimai. *(Aut. past.)*

⁸ Mokslingasis daktare. *(lot.)*

ANTRASIS MOKYTOJAS. O, jeigu menas jums brangus, jeigu mus mylite, maldauju, paskaitykite savo sonetą. Visas miestas tik ir kalba apie jūsų sonetą.

PIRMASIS MOKYTOJAS. Gal jus nustebins tai, kad aš, pradėjęs nuo monarchijos pašlovinimo, šįkart, atrodo, šloviniu respubliką.

MAŽASIS SALVIATIS. Nesispardyk, Stroci.

MAŽASIS STROCIS. Še tau, Salviati, šunie, še dar, dar.

PIRMASIS MOKYTOJAS. Štai tos eilės:

Dainuokim laisvę, kuri vėl pražįsta...

MAŽASIS SALVIATIS. Sutramdykite tą berniūkštį, sinjore, jis – žmogžudys. Visi Stročiai – žmogžudžiai.

ANTRASIS MOKYTOJAS. Na, mažyli, nusiramink!

MAŽASIS STROCIS. Vėl patylom pradedi! Še, niekše, perduok tai savo tėvui ir pasakyk jam, tegu prisiduria prie rando, kurį gavo iš Pjetro Strocio, tu nunuodytojai. Jūs visi – nunuodytojai.

PIRMASIS MOKYTOJAS. Ar nenutilsi, šelmi! (*Suduoda jam*)

MAŽASIS STROCIS. Ai! Ai! Jis mane mušė.

PIRMASIS MOKYTOJAS. Dainuokim laisvę, kuri vėl pražįsta

Po dar brandesnėm saulėm ir mėlynesniu dangum.

MAŽASIS STROCIS. Ai! Ai! Jis įdrėskė man į ausį.

ANTRASIS MOKYTOJAS. Jus sudavėt per smarkiai, bičiuli.

MAŽASIS STROCIS talžo MAŽĄJĮ SALVIATĮ.

PIRMASIS MOKYTOJAS. Na, kas čia dar?

ANTRASIS MOKYTOJAS. Skaitykite toliau, maldauju.

PIRMASIS MOKYTOJAS. Mielai, bet tie vaikai nesiliauja mušėsi.

VAIKAI mušdamiesi išeina, MOKYTOJAI paskui juos.

VI scena

Florencijos gatvė.

Jeina STUDENTAI ir KAREIVIAI.

STUDENTAS. Kadangi kilmingi ponai turi tik liežuvius, paleiskime į darbą rankas. Ei! Rutulius! Rutulius! Florencijos piliečiai, neleiskime išrinkti kunigaikščio be balsavimo.

KAREIVIS. Negausite rutulių, pasitraukit.

STUDENTAS. Piliečiai, ateiškite čionai; jūsų teisių nepaisoma, liaudis įžeidinėjama.

Kyla didelė sumaištis.

KAREIVIAI. Atsargiau! Šalin!

KITAS STUDENTAS. Numirsime už savo teises.

KAREIVIS. Tai mirk. (*Smogia jam*)

STUDENTAS. Atkeršyk už mane, Robertai, ir paguosk mano motiną. (*Miršta*)

STUDENTAI puola kareivius, visi išeina kaudamiesi.

VII scena

Venecija. Strocio kabinetas.

Įeina FILIPAS STROCIS ir LORENCAS su laišku rankoje.

LORENCAS. Štai laiškas, kuriame sakoma, kad mirė mano motina. Eikim pasivaikščioti, Filipai.

FILIPAS. Prašau jus, bičiuli, negundykit lemties. Jūs vaikštote visur tarytum nebūtų to kvietimo nužudyti jus.

LORENCAS. Kai ketinau užmušti Klementą VII, kaina už mano galvą buvo paskelbta Romoje, todėl natūralu, kad šiandien, kai užmušiau Aleksandrą, ji paskelbta visoje Italijoje; jeigu išvykčiau iš Italijos, nuosprendis nuskambėtų visoje Europoje, o po mano mirties Viešpats Dievas neužmirš paskelbti visose begalybės kryžkelėse, kad esu pasmerktas amžiams.

FILIPAS. Jūsų linksmumas liūdnas kaip naktis, jūs nepasikeitėt, Lorencai.

LORENCAS. Ne, iš tikrųjų; aš tebedėviu tuos pačius drabužius, aš tebevaikštau savo kojomis ir tebežiovauju savo burna. Tik vienas menkas daiktas manyje pasikeitė – likau tuščiaaviduris, visiškai tuščias, tuštesnis už skardinę statulą.

FILIPAS. Vykime kartu; tapkite vėl žmogumi, jūs daug padarėte, bet jūs dar jaunas.

LORENCAS. Esu senesnis už Saturno prosenelį; prašau jus, eikim pasivaikščioti.

FILIPAS. Visa jūsų nelaimė – kad, negalėdamas veikti, jūsų protas kankinasi. Jūs turite ydų, bičiuli.

LORENCAS. Taip, pripažįstu. Didžiulė mano yda – kad respublikonai nieko nepadarė Florencijos labui. Kad šimtas jaunų studentų, drąsių ir ryžtingų, leidosi bergždžiai išžudomi, kad Kozimas, tas kopūstų augintojas, buvo vienbalsiai išrinktas. O! Sutinku, sutinku, tai – nedovanotinos ydos, dėl kurių esu labai kaltas.

FILIPAS. Nevertinkime įvykių, kurie dar nepasibaigė. Svarbiausia – išvykti iš Italijos, jūsų gyvenimas dar nebaigtas.

LORENCAS. Aš buvau nužudymo įrankis, bet tik vieno nužudymo.

FILIPAS. Nejaugi jautėtės laimingas tik vykdydamas tą žmogžudystę? Dabar, kai galite tapti tiesiog garbingu žmogumi, tik menininku, kodėl gi norit mirti?

LORENCAS. Galiu tik pakartoti jums savo paties žodžius: Filipai, aš buvau garbingas. Gal vėl galėčiau tokiu tapti, jei ne tas mane kankinantis nuobodulys. Aš tebemyliu vyną, moteris; to, žinoma, gana, kad galėčiau tapti ištvirtėliu, bet negana, kad panorėčiau juo tapti. Eime, prašau jus.

FILIPAS. Baigsis tuo, kad tave užmuš per tuos pasivaikščiojimus.

LORENCAS. Man įdomu į juos žiūrėti. Atlyginimas toks didžiulis, kad jie kone įgyja drąsos. Vakar vienas basas žaliūkas sekė mane prie upės gerą ketvirtį valandos, bet niekaip negalėjo pasiryžti mane nudobti. Vargšelis nešėsi kažkokį ilgą kaip iešmas daiktą, panašų į peilį ir žiūrėjo į jį taip suglumęs, kad man pagailo jo, tikriausiai tai buvo badaujančios šeimos tėvas.

FILIPAS. O Lorencai, Lorencai! Tavo širdis labai serga. Tikriausiai tai buvo doras žmogus: kam toje pagarboj nelaimėi matyti liaudies bailumą?

LORENCAS. Matykite tame ką norit. Aš einu pasivaikščioti Rialto tiltu. *(Išeina)*

FILIPAS *(Vienas)*. Reikia pasiūsti paskui jį kurį iš mano žmonių. Ei! Džovani! Pipai!

Įeina TARNAS.

Pasiimkite kardą, jūs ir dar kuris iš jūsų draugų, ir eikit paskui sinjorą Lorenčą, laikydamiesi deramo atstumo, taip, kad, jeigu jį kas nors užpuls, galėtumėte jam padėti.

DŽOVANIS. Klausau, sinjore.

Įeina PIPAS.

PIPAS. Sinjore, Lorencas jau negyvas. Už durų buvo pasislėpęs kažkoks žmogus: Lorencui einant, jis smogė jam į nugarą.

FILIPAS. Bėgam greičiau, gal jis tik sužeistas.

PIPAS. Negi nematot visų tų žmonių? Minia pulte prie jo supuolė. Dieve gailestingas. Jį stumia į lagūną.

FILIPAS. Koks siaubas! Koks siaubas! Jis neturės net kapo! *(Išeina)*

VIII scena

Florencija. Didžioji aikštė, pilnos žmonių tribūnos.

ŽMONĖS *(Bėga iš visų pusių)*. Rutulius, rutulius! Jis kunigaikštis, jis kunigaikštis. Rutulius, jis kunigaikštis.

KAREIVIAI. Šalin, niekšai!

KARDINOLAS ČIBAS *(Stovėdamas ant paaukštino kreipiasi į Kozimą Medičį)*. Sinjore, jūs – Florencijos kunigaikštis. Prieš priimdamas iš mano rankų karūną, kurią įteikti jums man patikėjo popiežius ir Imperatorius, turite prisiekti vykdysiąs keturis dalykus.

KOZIMAS. Kokius, kardinole?

KARDINOLAS. Kad visuomet nepriekaištingai tarnausite teisingumui, kad niekada nestosite prie Karolio Penktojo valdžią, kad atkeršysite už Aleksandro mirtį ir kad gerai elgsitės su ponu Džuliju ir panele Džulija, nesantuokiniais jo vaikais.

KOZIMAS. Kaip turėčiau ištarti tą priesaiką?

KARDINOLAS. Padėjęs ranką ant Evangelijos.

Paduoda jam Evangeliją.

KOZIMAS. Prisiekiu Dievui ir jums, kardinole. O dabar duokite man ranką.

Jie eina minios link. Iš tolo girdėti KOZIMO balsas.

Labai garbūs ir galingi sinjorai, norėčiau padėkoti jūsų labai žymioms ir labai maloningoms kilnybėms už tą aukštą malonę, kurią man suteikėte; tai ne kas kita, kaip įpareigojimas, – kurį, būdamas dar toks jaunas, priimu su džiugesiu, – niekada neužmiršti Dievo baimės, doros ir teisingumo, ir sykiu siekti nepadaryti niekam nieko bloga, niekad nieko nenuskriausti tiek turto, tiek garbės atžvilgiu, o dėl valstybės reikalų tvarkymo, tai prisiekiu niekada nevengti labai apdairių ir labai teisingų jūsų kilnybių, kurioms atsiduodu visas ir pamaldžiai save įteikiu, patarimų.